

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av medborgarskapslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att medborgarskapslagen ska ändras. Genom lagen främjas samhällstillhörigheten för utlänningar som varaktigt bor i Finland genom att det ska bli lättare än förut att förvärva medborgarskap. De huvudsakliga ändringarna innebär att de boendetider som förutsätts för beviljande av medborgarskap ska förkortas. Den oavbrutna boendetid som krävs i normalfallet ska förkortas till fem år och den förvärvade boendetid som krävs för beviljande av medborgarskap ska förkortas till sju år. Dessutom ska hälften av den tid en utlänning vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd räknas som boendetid. För att den sökande ska kunna visa att det är fråga om stadigvarande boende i landet krävs det emellertid kontinuerlig vistelse i Finland innan medborgarskap kan beviljas.

Dessutom ska undantagen från boendetidsvillkoret förtydligas. För att främja invandras integration i det finländska samhället ska man kunna avvika från boendetidsvillkoret om den sökande visar att han eller hon har förvärvat en sådan nivå av kunskaper i finska eller svenska som närmare definieras i lagen. Undantagen från språkkunskapsvillkoret ska också regleras tydligare än i den gällande lagen. Lagen föreslås likaså innehålla mer de-

taljerade bestämmelser om grunderna för undantag från oförvitlighetsvillkoret och om bestämmandet av den väntetid som påförs i samband med undantag från detta villkor samt om väntetidens längd.

Bestämmelserna om medborgarskapsanmälningar ska förtydligas. Tidigare finska medborgare ska kunna förvärva medborgarskap genom ett anmälningsförfarande. En tidigare finsk medborgare ska beviljas medborgarskap oberoende av om han eller hon bor i Finland eller i utlandet. I praktiken innebär detta att den gällande lagens femåriga övergångsbestämmelse, med stöd av vilken en tidigare finsk medborgare kunnat återförvärva sitt förlorade medborgarskap, blir varaktig.

Genom propositionen strävar man även efter att försnabba behandlingen av medborgarskapsärenden vid Migrationsverket genom att förtydliga förfarandena och sätten för påvisande av att språkkunskapsvillkoret är uppfyllt samt föreskrifterna om den sökandes skyldighet att till sin ansökan bifoga sådana bilagor som behövs för ärendets behandling. Bestämmelserna om utredd identitet och korrigerig eller ändring av identiteten ska likaså förtydligas.

Lagen avses träda i kraft hösten 2011.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	4
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
Allmänt	4
Boendetid	4
Boendetiden i samband med anmälningsförfarandet.....	5
Arten av vistelsen i Finland som villkor för naturalisation och vid beräklandet av boendetiden.....	5
Beviljande av medborgarskap för personer som studerat i Finland	6
Rättigheter och skyldigheter i anslutning till uppehållstillstånd och medborgarskap	7
Språkkunskapsvillkoret	7
Oförvitlighetsvillkoret	8
Utredd identitet.....	9
Tidigare finsk medborgare	10
2.2 Statistik.....	11
2.3 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	13
Allmänt.....	13
Boendetiden och vistelsens art	13
Förhållandet mellan naturalisations- och integrationspolitiken.....	15
Språkkunskapsvillkoret	16
Oförvitlighetsvillkoret	16
2.4 Bedömning av nuläget	18
Boendetidens betydelse vid beviljandet av medborgarskap	18
Avbrott i den oavbrutna boendetiden	19
Språkkunskapsvillkoret	19
Oförvitlighetsvillkoret	19
Utredd identitet.....	20
Återförvärv av förlorat finskt medborgarskap.....	20
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	21
3.1 Målsättning.....	21
3.2 De viktigaste förslagen.....	22
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	23
4.1 Ekonomiska konsekvenser	23
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	25
4.3 Samhälleliga konsekvenser	27
4.4 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen samt för barn och utsatta grupper.....	28
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	29
5.1 beredningsskeden och beredningsmaterial.....	29
5.2 remissyttranden och hur de har beaktats	30
DETALJMOTIVERING	31
1 LAGFÖRSLAG	31
2 IKRAFTTRÄDANDE	45
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH LAGSTIFTNINGSORDNING	45

LAGFÖRSLAG	48
om ändring av medborgarskapslagen	48
BILAGA	55
PARALLELLTEXT	55
om ändring av medborgarskapslagen	55

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Medborgarskapslagen (359/2003) trädde i kraft den 1 juni 2003. Medborgarskapslagen innehåller bestämmelser om förvärv, bevarande och förlust av medborgarskap samt om befrielse från medborgarskap. Dessutom innehåller medborgarskapslagen bestämmelser om Migrationsverkets och magistratens behörighet när det gäller att fastställa finskt medborgarskap.

Inrikesministeriet inledde den 15 oktober 2008 ett projekt för utredning av behoven av att revidera medborgarskapslagen. Bakgrunden till projektet återfinns i regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens II regering, som innehåller en anteckning om att den boendetid som utgör ett villkor för beviljande av medborgarskap ska förkortas samt om att studerande som stannat i Finland lättare ska kunna förvärva finskt medborgarskap. Den allmänna målsättningen för projektet är att främja samhällstillhörigheten för utlänningar som bor i Finland genom att göra det enklare än förut för dem att erhålla finskt medborgarskap. Förutom de ändringar som föranleds av regeringsprogrammet har man inom ramen för projektet även kartlagt andra centrala behov av ändringar i medborgarskapslagen.

Förvärv av medborgarskap är av väsentlig betydelse för individens rättsställning och utgör även ett stöd för integreringsprocessen. Då en utlänning beviljas medborgarskap godkänns han eller hon som en fullvärdig medlem i samhället och får de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till medborgarskapet. Då utlänningens språkkunskaper och samhällskännedom ökar blir också möjligheterna till växelverkan med den övriga befolkningen allt mångsidigare. Både inom Europeiska unionen och i andra internationella sammanhang har naturalisations- och integrationspolitikens inbördes samband samt anknytning till staternas integrationspolitik uppmärksamats. Europeiska unionens kommission har i sin handbok om integration (2004) konstaterat att förvärv av medborgar-

skap och politiska rättigheter är viktigt med tanke på integreringsprocessen för invandrare som länge bott inom unionens territorium. Kommissionen har betonat att de fullständiga medborgerliga rättigheter och skyldigheter som medborgarskapet medför kan främja invandrarens fullödiga deltagande i det politiska, samhälleliga, sociala, ekonomiska och kulturella livet i medlemsstaten.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Allmänt

Enligt medborgarskapslagen kan medborgarskap förvärvas antingen på ansökan eller efter anmälan. Den som har rätt att lämna in en medborgarskapsanmälan har ovillkorlig rätt till finskt medborgarskap om förutsättningarna för förvärv av medborgarskap efter anmälan uppfylls. När det är fråga om en medborgarskapsansökan är beslutsfattandet däremot förenat med prövningsrätt. I 13 § i medborgarskapslagen finns bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av medborgarskap. För att medborgarskap ska beviljas på ansökan förutsätts det enligt 13 § att den sökande är myndig eller har ingått äktenskap och att de villkor som gäller boendetid, oförvitlighet och språkkunskap är uppfyllda. Dessutom förutsätts det att den sökande inte väsentligt har försummat sin underhållsskyldighet eller sina offentligrättsliga betalningsförpliktelser och att den sökande tillförlitligt kan redogöra för sin försörjning.

Boendetid

För att finskt medborgarskap ska beviljas på ansökan förutsätts det enligt 16 § i medborgarskapslagen i regel att utlänningen har bott i Finland de senaste sex åren utan avbrott (oavbruten boendetid), eller åtta år efter det att han eller hon fyllt 15 år, varav de senaste två åren utan avbrott (förvärvad boen-

detid). Under boendetiden ska utlänningens egentliga bo och hemvist finnas i Finland.

Från boendetidsvillkoret föreskrivs både sådana undantag som gäller alla sökande och sådana undantag som kan beviljas av individuella skäl. En finsk medborgares make eller en person som i Finland har beviljats flyktingstatus eller uppehållstillstånd på grund av behov av skydd eller som är ofrivilligt statslös beviljas enligt medborgarskapslagen medborgarskap efter att ha bott i Finland i fyra år, eller sammanlagt i sex år efter att han eller hon fyllt 15 år, varav de senaste två åren utan avbrott. När det gäller tidigare finska medborgare eller medborgare i ett nordiskt land krävs en boendetid på två år. När det är fråga om en medsökande som är yngre än 15 år (ett barn för vilket medborgarskap söks i anslutning till vårdnadshavarens ansökan) eller ett barn för vilket vårdnadshavaren lämnat in en särskild ansökan räcker det att barnets egentliga bo och hemvist finns i Finland då ansökan avgörs. Något egentligt boendetidsvillkor finns inte.

Det är också möjligt att avvika från boendetidsvillkoret av individuella skäl som hänför sig till den sökande. Till dessa skäl hör bl.a. den sökandes ålder och hälsotillstånd, lågvarig vistelse i Finland eller att den sökande av någon annan orsak har en fast anknytning till Finland.

Boendetiden i samband med anmälningssökan

I medborgarskapslagen finns föreskrifter både om naturalisation på ansökan och om förvärv av finskt medborgarskap efter anmälan. Medborgarskap kan förvärvas efter anmälan om den sökandes förälder är finsk medborgare eller den sökande är tidigare finsk medborgare, eller på grundval av den sökandes långvariga boende i Finland eller i något annat nordiskt land. Migrationsverket har inte någon prövningsrätt i anmälningssökan. Om den som lämnar in en medborgarskapsanmälan uppfyller de föreskrivna villkoren beviljas han eller hon finskt medborgarskap. Om något av villkoren är ouppfyllt kan finskt medborgarskap inte förvärvas genom en anmälan, utan medborgarskap

måste då sökas med hjälp av en medborgarskapsansökan.

En del av bestämmelserna om medborgarskapsanmälningar innehåller också ett krav på boendetid. En tidigare finsk medborgare eller en ung person som har fyllt 18 men inte 23 år förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan, om han eller hon har bott i Finland sammanlagt i minst tio år, varav minst två år utan avbrott. För medborgare i de nordiska länderna krävs det att personen i fråga har bott i Finland de sex år som föregår anmälan.

Arten av vistelsen i Finland som villkor för naturalisation och vid beräkandet av boendetiden

Enligt utlänningslagen (301/2004) beviljas en utlänning ett tidsbegränsat uppehållstillstånd antingen i form av ett tillfälligt uppehållstillstånd (B-tillstånd) eller ett kontinuerligt uppehållstillstånd (A-tillstånd), beroende på vistelsens art. Ett permanent uppehållstillstånd kan beviljas en utlänning som med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd har vistats i Finland i fyra år.

En allmän förutsättning för att en utlänning ska beviljas medborgarskap är enligt 13 § 2 punkten i medborgarskapslagen att utlänningen har eller har haft sitt egentliga bo och hemvist i Finland. Med egentligt bo och hemvist avses enligt 7 § i medborgarskapslagen personens faktiska och huvudsakliga vistelseort där vistelsen är av stadigvarande art. Med faktisk vistelseort avses den ort där en person fysiskt vistas och med huvudsaklig vistelseort den ort där personen vistas mest. Begreppet egentligt bo och hemvist har inte knutits till lagen om hemkommun (201/1994), eftersom den hemkommun som framgår av befolkningsdatasystemet inte nödvändigtvis är densamma som personens faktiska vistelseort.

I den gällande medborgarskapslagen är utgångspunkten att boendet i Finland ska vara av stadigvarande art för att medborgarskap ska kunna beviljas. Vid beräkandet av den boendetid som avses i medborgarskapslagen har man såväl i Migrationsverkets tillämpningspraxis som i rättspraxis av hävd krävt att den vistelse i landet som räknas till boen-

detiden ska grunda sig på sådant kontinuerligt uppehållstillstånd (A-tillstånd) som avses i utlänningslagen. Det skedde emellertid en betydande förändring i tillämpningspraxisen år 2007, då högsta förvaltningsdomstolen i sitt avgörande 1866/3/06 bestämde att boendetiden räknades från den dag då det första tillfälliga uppehållstillståndet hade beviljats och inte först från den tidpunkt då ett permanent uppehållstillstånd hade beviljats. Efter att högsta förvaltningsdomstolen fattat detta beslut har Migrationsverket tillämpat en sådan tolkning där boendetiden också anses innefatta den tid en utlänning har vistats i Finland med stöd av ett B-tillstånd som är avsett för tillfällig vistelse i landet. Jämfört med det sätt på vilket Migrationsverket tidigare beräknade boendetiden har den förändrade tillämpningspraxisen i praktiken avsevärt förkortat den boendetid som krävs för att medborgarskap ska beviljas.

Det förändrade sätt för beräkning av boendetiden som har iakttagits efter högsta förvaltningsdomstolens ovan nämnda beslut kan i vissa fall leda till en situation där villkoren för naturalisation uppfylls tidigare än villkoren för beviljande av permanent uppehållstillstånd enligt utlänningslagen. För att en utlänning ska beviljas permanent uppehållstillstånd krävs fyra års vistelse i Finland med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd (A-tillstånd). I och med den förändrade tillämpningspraxisen betraktas den tid en utlänning vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd som sådan boendetid som avses i medborgarskapslagen, men inte som sådan kontinuerlig vistelse som baserar sig på ett A-tillstånd och som enligt utlänningslagen krävs för att ett permanent uppehållstillstånd ska beviljas. Det är således möjligt att personer som vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd, dvs. i huvudsak studerande och personer som beviljats uppehållstillstånd för tillfälligt arbete, fortare kan beviljas medborgarskap än permanent uppehållstillstånd.

I och med den nya tillämpningspraxisen uppfylls villkoren för naturalisation också för boendetidens del tidigare än villkoren för beviljande av ett sådant EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare

som avses i rådets direktiv (2003/109/EG). EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta beviljas enligt 56 a § i utlänningslagen en tredjelandsmedborgare som efter att ha fått kontinuerligt uppehållstillstånd har varit oavbrutet bosatt i landet i fem år. Till tiden för vistelse i landet räknas dock inte sådan vistelse som grundar sig på ett tillfälligt uppehållstillstånd, som beviljas t.ex. för studier eller för tillfälligt arbete.

Beviljande av medborgarskap för personer som studerat i Finland

I medborgarskapslagen finns inga särskilda bestämmelser om studerande. En person som avlagt en examen i Finland och som har stannat i landet efter att ha avslutat studierna beviljas medborgarskap i enlighet med de allmänna villkor för beviljande av medborgarskap som föreskrivs i medborgarskapslagen.

Enligt utlänningslagen är utgångspunkten att det uppehållstillstånd som beviljas en studerande är av tillfällig art. Efter det ovan nämnda avgörandet av högsta förvaltningsdomstolen räknas emellertid den tid som en person i egenskap av studerande tillfälligt vistats i landet till boendetiden när han eller hon på ansökan beviljas medborgarskap. I och med den förändrade tillämpningspraxisen har studerandenas situation vid beviljandet av medborgarskap förändrats väsentligt, eftersom den tid en studerande vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd inte förut beaktades vid beräkandet av den boendetid som utgör ett villkor för naturalisation. Såsom ovan konstaterats, kan den förändrade praxisen framför allt för studerandes del leda till en situation där villkoren för medborgarskap uppfylls betydligt tidigare än villkoren för permanent uppehållstillstånd.

Enligt 18 § 1 mom. i den gällande medborgarskapslagen kan man avvika från det boendetidsvillkor som utgör en förutsättning för naturalisation om personen i fråga på grundval av laglig och långvarig vistelse i Finland eller av någon annan härmed jämförbar orsak har fast anknytning till Finland och hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och de senaste två åren utan avbrott har funnits i

Finland. För att man ska kunna avvika från boendetidsvillkoret förutsätts det dessutom att det föreligger ett sådant skäl till avvikelser som anges i paragrafen eller ett därmed jämförbart särskilt skäl. Före högsta förvaltningsdomstolens ovan beskrivna beslut tillämpade Migrationsverket undantagsbestämmelsen i 18 § 1 mom. på studerande och beaktade vid beräklandet av boendetiden från fall till fall även den tid studeranden vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd.

Rättigheter och skyldigheter i anslutning till uppehållstillstånd och medborgarskap

När det gäller en persons rättigheter är skillnaden mellan ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare och finskt medborgarskap närmast att medborgarskapet ger en person rätt att rösta i statliga val och möjligheter att bli utnämnd till en tjänst som kräver finskt medborgarskap. För en tredjelandsmedborgare medför det finska medborgarskapet också medborgarskap i Europeiska unionen och de rättigheter som hänför sig till detta. Vidare bestäms det att en finsk medborgare inte får hindras att resa in i landet, landsförvisas eller mot sin vilja utlämnas eller föras till ett annat land. Medborgarskapet medför också en allmän skyldighet att försvara landet. Män som fyllt 18 år är värnpliktiga, med undantag för invånare i landskapet Åland. Med stöd av 12 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) är de som har hembygdsrätt i landskapet nämligen befriade från att fullgöra värnplikt.

Språkkunskapsvillkoret

En förutsättning för att medborgarskap ska beviljas är att den sökande har nöjaktiga muntliga och skriftliga färdigheter i finska eller svenska. I 17 § i medborgarskapslagen finns föreskrifter om de sätt på vilka språkkunskaperna kan visas. Den sökande kan visa att språkkunskapsvillkoret är uppfyllt genom att avlägga en allmän språkexamen på färdighetsnivå tre eller statens språkexamen med nöjaktig förmåga att använda språket i tal och skrift eller genom att fullgöra den

grundläggande utbildningens lärokurs med finska eller svenska som modersmål. Språkkunskaperna kan också visas genom annan skolutbildning eller på något annat sätt, om den som utfärdar examensintyg över statens språkexamen har bedömt att språkkunskapsnivån uppfyller språkkunskapsvillkoret.

Den bestämmelse om visande av språkkunskaper som ingår i 17 § i medborgarskapslagen kompletteras av bestämmelsen i 7 § i statsrådets förordning om medborgarskap (799/2004). Att det språkkunskapsvillkor som föreskrivs i medborgarskapslagen uppfylls kan enligt denna bestämmelse visas på det sätt som anges i 15–17 § i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003).

De språkexaminationsnämnder som anges i 11 § 2 mom. i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) kan ge Migrationsverket allmänna utlåtanden som innehåller rekommendationer om huruvida språkkunskaperna uppfyller det språkkunskapsvillkor som avses i lagen och i undantagsfall också ge utlåtanden med anledning av enskilda ansökningar.

Nästan 90 procent av dem som ansöker om medborgarskap uppfyller språkkunskapsvillkoret. En del av de sökande klarar emellertid inte av att förvärva sådana muntliga och/eller skriftliga färdigheter i finska eller svenska som krävs enligt lagen. T.ex. ålderdom, sjukdom, handikapp eller avsaknad av läs- och skrivkunnighet kan utgöra hinder för inläring av ett nytt språk. I medborgarskapslagen finns undantagsbestämmelser som gäller dessa situationer. Det är möjligt att avvika från språkkunskapsvillkoret om den sökande har fyllt 65 år och det finns synnerligen vägande skäl för naturalisation eller om den sökande på grund av sitt hälsotillstånd eller en hörsel-, syn- eller talskada inte förmår uppfylla villkoret.

För att man ska kunna avvika från språkkunskapsvillkoret på grund av en persons hälsotillstånd krävs det enligt Migrationsverkets tillämpningspraxis att personen är i så dåligt skick eller har en sådan sjukdom eller utvecklingsstörning eller annan skada som innebär att språkkunskapsvillkoret omöjligen

kan uppfyllas eller att det skulle vara oskäligt att kräva att villkoret ska vara uppfyllt. Undantag från språkkunskapsvillkoret har i praktiken beviljats med stöd av ett sådant läkarintyg av vilket det framgår att den sökande på grund av sitt hälsotillstånd inte kan påvisa sina språkkunskaper på det föreskrivna sättet eller att det skulle vara oskäligt att kräva att språkkunskapsvillkoret ska vara uppfyllt. Personer som fyllt 65 år måste inte delta i en allmän språkexamen, utan det räcker med en utredning över att personen i fråga har sådana nöjaktiga muntliga språkkunskaper som behövs i vardagslivet.

I praktiken återoppar de sökande också andra grunder för avvikelse från språkkunskapsvillkoret än dem som uttryckligen nämns i undantagsbestämmelserna. Det är t.ex. möjligt att den sökande med avseende på sin egen kulturella bakgrund och sina tidigare levnadsförhållanden anser sig vara äldre stigen, även om han eller hon inte ännu nått den åldersgräns på 65 år som enligt medborgarskapslagen utgör en grund för avvikelse från språkkunskapsvillkoret. I viss mån återoppar också inlärningsstörningar och nedsatt inlärningsförmåga till följd av bristfällig skolgång som grunder för avvikelse från språkkunskapsvillkoret. Mödrar i barnrika familjer och ensamstående föräldrar hänvisar ibland också till att de inte har faktiska möjligheter att delta i språkundervisningen i sådan utsträckning att de skulle kunna förvärva en sådan språkkunskapsnivå som lagen kräver.

Enligt 45 § 2 mom. i medborgarskapslagen ska en sökande som vill återopa någon av undantagsbestämmelserna i medborgarskapslagen till sin ansökan foga den utredning som han eller hon grundar sitt krav på. Det kan emellertid vara svårt att fastställa huruvida det föreligger en grund för undantag eller inte. Det krävs tillräcklig kompetens i synnerhet när det gäller att konstatera avsaknad av läs- och skrivkunnighet. För att man ska kunna avvika från språkkunskapskravet på grund av avsaknad av läs- och skrivkunnighet förutsätts det enligt Migrationsverkets tillämpningspraxis att den sökande lämnar in ett intyg som utfärdats av en språklärare. Den sökande ska också lämna in en bedömning av

läraren där denne tar ställning till huruvida den sökande har tillräckliga muntliga färdigheter i finska eller svenska för att på ett tillfredsställande sätt klara sig i olika situationer i vardagslivet. Dessutom krävs det att den sökande har visat aktivitet vid studierna i finska eller svenska.

Oförvitlighetsvillkoret

Enligt 13 § i medborgarskapslagen beviljas en utlänning på ansökan finskt medborgarskap om han eller hon när ansökan avgörs inte har gjort sig skyldig till en straffbar gärning eller meddelats besöksförbud (oförvitlighetsvillkor).

Enligt 19 § 1 mom. i medborgarskapslagen kan man avvika från oförvitlighetsvillkoret om det utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation föreligger vägande skäl för en avvikelse, särskilt med hänsyn till den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks, hur strängt straffet var och gärningens art. På basis av denna bedömning kan en väntetid bestämmas, under vilken den sökande inte naturaliseras, ifall det inte finns vägande skäl till detta. Väntetiden kan vara minst ett eller högst sju år räknat från det att ett ovillkorligt fängelsestraff avtjänats. I fråga om villkorliga fängelsestraff, samhällstjänst, ungdomsstraff och bötesstraff kan väntetiden vara minst ett eller högst tre år räknat från dagen för brottets begående. Detsamma gäller ett brott för vilket domstolen har meddelat domseftergift. Vid bestämmandet av väntetiden tas också hänsyn till om den sökande upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar.

Enligt 19 § 2 mom. i medborgarskapslagen kan inrikesministeriet meddela anvisningar om hur väntetiden noggrannare bestäms. Inrikesministeriet har emellertid inte meddelat några sådana anvisningar som avses i momentet. Däremot iakttar Migrationsverket vid tillämpningen av oförvitlighetsvillkoret sin anvisning från den 15 oktober 2008 (727/0033/2008). Enligt anvisningen kan det faktum att den sökande inte gör sig skyldig till nya brott under väntetiden betraktas som en grund för avvikelse från oförvitlighetsvillkoret. Det är också möjligt att avvika från

väntetiden på basis av en helhetsbedömning av situationen, så att väntetiden antingen förkortas eller förlängs, med beaktande bl.a. av huruvida de straffbara gärningarna upprepats samt den tid som förflutit från gärningarna och avtjänandet av straffet. Vid helhetsbedömningen beaktas också den tid den sökande bott i Finland, den sökandes integrering i det finländska samhället och övriga anknytning till Finland. Även ett besöksförbud som påförts den sökande beaktas vid helhetsbedömningen.

Till Migrationsverkets anvisning hör en tabell som är riktgivande vid bestämmandet av väntetiden. Om det finns flera gärningar som föranleder en väntetid sammanräknas inte de väntetider som följer av olika gärningar, i avvikelse från tidigare tillämpningspraxis. Av väntetiderna väljs den som löper ut sist. Denna väntetid förlängs med ett halvt år för varje gärning som är förenad med väntetid. Väntetiden får dock inte överskrida den maximitid som föreskrivs i lagen. Det är möjligt att avvika från de väntetider som anges i tabellen, om tillämpningen av dem skulle vara oskälig eller problematisk med avseende på de sökandes jämlikhet.

Ifall det är fråga om en synnerligen allvarlig gärning eller upprepade brott är det i regel inte möjligt avvika från oförvitlighetsvillkoret. I detta fall fattar Migrationsverket på basis av en helhetsbedömning av situationen ett negativt beslut som inte innefattar någon väntetid, förutsatt att detta är motiverat också med tanke på den tid som förflutit från brotten. Den sökande kan nämligen när som helst på nytt ansöka om medborgarskap, varvid det utförs en ny helhetsbedömning av hans eller hennes situation.

När det gäller gärningar som föranlett ordningsböter eller dagsböter beaktas vid bestämmandet av väntetiden sådana gärningar som begåtts under de senaste sex åren. När det gäller gärningar som föranlett villkorligt fängelsestraff, samhällstjänst, ungdomsstraff eller ovillkorligt fängelsestraff beaktas också gärningar som har begåtts tidigare än detta. Gärningar som endast har föranlett ordningsböter beaktas inte vid beräkandet av väntetiden.

Migrationsverkets tabell för bestämmande av väntetiden

Straff	Väntetid
<i>Bötesstraff</i>	
30 – 59 dagsböter	1 år från gärningsdagen
60 – 99 dagsböter	2 år från gärningsdagen
100 – 240 dagsböter	3 år från gärningsdagen
10 – 14 gånger	3 år från den sista gärningsdagen
åtminstone dagsböter straff	
<i>villkorligt fängelsestraff</i>	3 år från gärningsdagen
<i>samhällstjänst</i>	3 år från gärningsdagen
<i>ungdomsstraff</i>	3 år från gärningsdagen
<i>Ovillkorligt fängelsestraff</i>	
14 dagar–3 månader ovillkorligt fängelse	4 år efter att straffet avtjänats
3 månader–6 månader ovillkorligt fängelse	5 år efter att straffet avtjänats
6 månader–1 år ovillkorligt fängelse	6 år efter att straffet avtjänats
minst 1 år ovillkorligt fängelse	7 år efter att straffet avtjänats
dessutom en annan ovan nämnd grund under den tid som granskas	+ 0,5 års väntetid (högst 3 år och 7 år)

Utredd identitet

Enligt 6 § 1 mom. i medborgarskapslagen är en förutsättning för förvärv av finskt medborgarskap att den sökandes identitet har utretts på ett tillförlitligt sätt. Kravet på utredd identitet gäller alla beslut om medborgarskap, oberoende av med stöd av vilken bestämmelse medborgarskap beviljas. Om inte den sökandes identitet kan utredas på ett tillförlitligt sätt utreds inte heller de övriga förutsättningarna för beviljande av medborgarskap, utan ansökan förkastas.

De förekommer många olika slags situationer där en persons identitet inte är utredd.

Ibland händer det att den sökande inte kan lägga fram tillräcklig dokumentation om sin identitet. Den skriftliga dokumentationen kan vara bristfällig i synnerhet när det gäller personer som har fått internationellt skydd, eftersom dessa personer av säkerhetsskäl inte kan stå i kontakt till myndigheterna i sitt hemland för att skaffa behövliga dokument. I vissa fall anses däremot inte de dokument som staten utfärdat vara tillförlitliga, medan det i andra fall inte finns några sådana myndigheter i staten som är behöriga att utfärda behövliga dokument.

I det fall där dokumentation saknas betraktar man vanligtvis de uppgifter som personen själv eller hans eller hennes vårdnadshavare gett som personuppgifter. I avsaknad av andra alternativ kan man i allmänhet betrakta dessa personuppgifter som tillförlitliga och konstatera att den berörda personens identitet är utredd. Denna praxis är fördelaktigare för den sökande än t.ex. praxisen i Sverige, där en sökande som saknar dokumentation om sin identitet omfattas av ett krav på en åtta-årig förlängd boendetid och vars identitet även i detta fall åtminstone med stor sannolikhet ska vara utredd.

Förutom att de dokument som hör samman med utredningen av en persons identitet kan vara bristfälliga kan också de uppgifter personen själv gett om sin identitet vara motstridiga. Det kan hända att en person senare utan godtagbar orsak meddelar att alla eller en del av de personuppgifter han eller hon tidigare uppgett är felaktiga. Det kan också visa sig att sådana personuppgifter som betraktats som tillförlitliga ändå är oriktiga, då Migrationsverket senare får tillgång till ett dokument av vilket den sökandes personuppgifter framgår på ett tillförlitligt sätt.

Kravet på utredd identitet är emellertid inte ovillkorligt. Naturalisation kan enligt 6 § 3 mom. i medborgarskapslagen ske trots att personen i fråga tidigare har använt en annan identitet eller hans eller hennes identitet inte kan utredas på ett tillförlitligt sätt. Enligt 6 § 3 mom. anses utlänningens identitet vara utredd om han eller hon åtminstone de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, även om han eller hon tidigare har använt flera än en identi-

tet. Syftet med denna bestämmelse är att förhindra att det uppkommer en sådan orimlig situation där en person på grund av avsaknaden av tillförlitlig utredning angående identiteten aldrig kunde beviljas medborgarskap eftersom hans eller hennes identitet inte anses vara utredd.

Kravet på utredd identitet hör samman med beräklandet av den boendetid som avses i medborgarskapslagen. Om den sökandes identitet inte har utretts, räknas den godtagbara boendetiden enligt 15 § 2 mom. i medborgarskapslagen först från den tidpunkt då den sökande har företett en utredning om sin identitet. Enligt lagrummet kan dock även en tidigare vistelse i landet eller en del av den godkännas som boendetid, om den sökande har visat initiativ till att identiteten utreds.

Tidigare finsk medborgare

För att en tidigare finsk medborgare på ansökan ska beviljas medborgarskap krävs det enligt 21 § i medborgarskapslagen en tvåårig boendetid istället för den boendetid på sex år som krävs i normalfallet. För att medborgarskap ska beviljas förutsätts det dessutom att den tidigare finska medborgaren uppfyller de allmänna villkor som föreskrivs i 13 § i medborgarskapslagen.

Förutom på ansökan kan en tidigare finsk medborgare beviljas medborgarskap efter anmälan med stöd av tre olika bestämmelser. Enligt 29 § 1 mom. kan en tidigare finsk medborgare förvärva finskt medborgarskap efter anmälan om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland sammanlagt minst 10 år, varav minst två år utan avbrott före det anmälan gjordes, och han eller hon har fyllt 18 år. Enligt 29 § 2 mom. kan en tidigare finsk medborgare förvärva finskt medborgarskap efter anmälan om han eller hon som 22-åring har förlorat sitt medborgarskap på grundval av otillräcklig anknytning till Finland. En person som har förlorat sitt finska medborgarskap och som därefter utan avbrott har varit medborgare i Danmark, Island, Norge eller Sverige förvärvar enligt 30 § 2 mom. finskt medborgarskap efter anmälan, om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns i Finland.

Med undantag för den situation där en tidigare finsk medborgare kan behålla sitt medborgarskap efter 22 års ålder på basis av en tillräcklig anknytning till Finland krävs det i bestämmelserna att en tidigare finsk medborgare ska bo i Finland för att kunna beviljas finskt medborgarskap.

I 60 § i medborgarskapslagen finns en övergångsbestämmelse med föreskrifter om den medborgarskapsanmälan som en tidigare finsk medborgare kunde göra inom en bestämd tid. Med stöd av denna bestämmelse kunde en person som förlorat sitt finska medborgarskap då han eller hon blivit medborgare i en annan stat ansöka om att återfå sitt finska medborgarskap utan att det ställdes något krav på boende i Finland. Möjligheten om att ansöka om återförvärvande av det finska medborgarskap som gått förlorat i och med att personen beviljats medborgarskap i en annan stat gällde också avkomlingar till finska medborgare och tidigare finska medborgare, även i det fall att avkomlingarna själva aldrig haft finskt medborgarskap. Den föreskrivna övergångstiden började den 1 juni 2003 och löpte ut den 31 maj 2008. Det förmedlades mycket information om den femåriga tidsfristen. Inom

ningar vid Migrationsverket, medan besluten år 2007 var sammanlagt 2 989 och år 2006 sammanlagt 2 822. De positiva besluten motsvarade år 2008 90,2 procent av alla avgjorda medborgarskapsansökningar. Under tiden januari-juni 2009 avgjordes sammanlagt 1 063 medborgarskapsärenden. Under det innevarande året har de positiva beslutens andel motsvarat ca 89,4 procent av alla beslut.

2.2 Statistik

År 2008 inlämnades sammanlagt 3 380 medborgarskapsansökningar, medan antalet ansökningar år 2007 var 3 100. År 2006 inlämnades 2 900 medborgarskapsansökningar, år 2005 inlämnades 2 484 ansökningar och år 2004 inlämnades 2 025 ansökningar. Under perioden januari-juni 2009 inlämnades 1 471 medborgarskapsansökningar. Från år 2004 till år 2008 ökade antalet medborgarskapsansökningar således med 59 procent. Antalet personer för vilka medborgarskap söks är emellertid större än antalet ansökningar, eftersom den sökande i sin medborgarskapsansökan samtidigt också kan ansöka om medborgarskap för minderåriga barn som han eller hon har vårdnaden om och som bor i Finland.

År 2008 fattades sammanlagt 4 315 beslut med anledning av medborgarskapsansök-

Antalet medborgarskapsansökningar som avgjorts vid Migrationsverket under åren 2004–2008

Antal	2004	2005	2006	2007	2008
Avgjorda ansökningar	4462	3791	2822	2989	4315

År 2008 kom de tio största grupperna av sökande från Ryska federationen, Irak, Iran, Förbundsrepubliken Jugoslavien, Estland, Somalia, Afghanistan, Bosnien och Hercegovina och Turkiet.

DE 10 STÖRSTA NATIONALITETERNA			
	2006 (ANTAL)	2007 (ANTAL)	2008 (ANTAL)
1	RYSKA FEDERATIONEN (1 764)	RYSKA FEDERATIONEN (1 857)	RYSKA FEDERATIONEN (1 832)
2	IRAK (238)	SERBIEN* (301)	SOMALIA (420)
3	IRAN (221)	ESTLAND (246)	AFGHANISTAN (278)
4	SOMALIA (207)	IRAK (244)	IRAK (266)
5	FÖRBUNDSREPUBLICEN JUGOSLAVIEN (206)	AFGHANISTAN (241)	SERBIEN* (255)
6	ESTLAND (185)	SOMALIA (207)	IRAN (251)
7	AFGHANISTAN (179)	IRAN (203)	ESTLAND (203)
8	SERBIEN OCH MONTE- NEGRO (105)	TURKIET (130)	TURKIET (158)
9	TURKIET (104)	BOSNIEN OCH HERCE- GOVINA (80)	UKRAINA (84)
10	BOSNIEN OCH HERCEGO- VINA (83)	KINA (59)	KINA (68)
* DETTA ANTAL INKLUDERAR PERSONER SOM ENLIGT UTLÄNNINGSREGISTRET SÖKT MEDBORGARSKAP I EGENSKAP AV MEDBORGARE I SERBIEN, SERBIEN OCH MONTE- NEGRO, FÖRBUNDSREPUBLICEN JUGOSLAVIEN ELLER JUGOSLAVIEN			

Sådana medborgarskapsanmälningar som enligt övergångsbestämmelsen i 60 § i medborgarskapslagen kunde lämnas in inom den femåriga tidsfristen inlämnades av ca 21 500 tidigare finska medborgare eller avkomlingar till dem. Ca 9 600 anmälningar, dvs. närmare hälften av alla inlämnade anmälningar, lämnades in under de sista sex månaderna av tidsfristen.

I över 90 procent av fallen fattades positiva beslut med anledning av de anmälningar som lämnades in av tidigare finska medborgare eller avkomlingar till dem. De negativa besluten var i huvudsak beslut om att anmälan avvisades eller hade förfallit. De personer som lämnade in anmälningar representerade över hundra nationaliteter. De tio länder som var mest representerade i sammanhanget var Sverige (5 126), USA (4 178), Kanada (3 562), Australien (2 796), Tyskland (1 368),

Schweiz (887), Ryssland (592), Storbritannien (507), Frankrike (344) och Israel (287).

Vid Migrationsverket inleddes år 2004 367 sådana anmälningssärenden som inte grundade sig på övergångsbestämmelsen. År 2005 uppgick motsvarande antal till 356, år 2006 till 408, år 2007 till 370 och år 2008 till 492.

Antalet andra anmälningar än sådana som grundade sig på 60 § i medborgarskapslagen och som avgjordes vid Migrationsverket under åren 2006-2008

Antal	2006	2007	2008
Medborgare i ett nordiskt land, tidigare finska medborgare	13		15

Utomäktenskapliga barn till finska fäder	110	95	157
Adoptivbarn till en finsk förälder/finska föräldrar	9	9	3
Infödda medborgare i ett nordiskt land	30	30	38
Unga personer	219	192	195
Tidigare finska medborgare, inte medborgare i ett nordiskt land	27	29	29
Sammanlagt	408	370	492

År 2008 inleddes 1 499 ärenden som gällde bestämmande av medborgarskapsstatus, medan motsvarande antal år 2007 var 1 449 och år 2006 859. År 2007 och år 2008 höll sig antalet avgjorda ärenden som gällde bestämmande av medborgarskapsstatus på ungefär oförändrad nivå, medan dessa ärenden ökade med nästan 70 procent från år 2006 till år 2008. Ökningen av dessa ärenden beror på att magistraterna gjort fler framställningar om bestämmande av medborgarskapsstatus än förut. Detta är en följd av att invandringen har ökat och av att det i Finland föds allt fler barn med utländska föräldrar, vars medborgarskapsstatus Migrationsverket enligt statsrådets förordning om medborgarskap är skyldigt att bestämma. Dessutom blir det ofta i samband med behandlingen av anmälningsärenden aktuellt för Migrationsverket att på tjänstens vägnar fastställa medborgarskapsuppgifterna för familjemedlemmarna till den som gjort en medborgarskapsanmälan.

2.3 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Allmänt

Det är svårt att göra en internationell jämförelse av förutsättningarna för naturalisation, eftersom olika staters lagstiftning innehåller föreskrifter om flera olika naturalisationsförfaranden. Den terminologi som an-

vänds i lagstiftningen är inte heller enhetlig. Nästan alla stater ställer dock krav på en viss boendetid, från vilken det föreskrivs undantag för särskilt definierade grupper. Oftast gäller undantagen tidigare medborgare i landet, flyktingar, statslösa personer eller makar eller sambor till det egna landets medborgare. Staterna kan också ha specifika undantagsbestämmelser som i allmänhet grundar sig på historiska händelser eller på de samhälleliga förhållandena.

Utöver kravet på boendetid ställer de flesta stater också krav på utredd identitet och oförvitlighet för den sökandes del. I de flesta stater innefattar villkoren för naturalisation även lagstadgade eller andra krav på språkkunskap. Vissa stater förutsätter dessutom att den sökande ska ha sådan kunskap om statens historia och samhällssystem som ska visas genom ett särskilt prov.

Nedan granskas medborgarskapslagstiftningen i vissa andra länder. I propositionen koncentrerar man sig i synnerhet på en jämförelse av kraven på boendetid, språkkunskap och oförvitlighet samt på förhållandet mellan naturalisation och integration i olika länder. Föremål för granskning är förutom de övriga nordiska länderna även vissa EU-länder samt Kanada, USA och Australien.

Boendetiden och vistelsens art

I de länder som är föremål för granskning är den föreskrivna boendetiden i regel mellan fem och åtta år. Bland de nordiska länderna har Sverige ett krav på en femårig boendetid. Island och Norge kräver en boendetid på sju år och Danmark nio år. När det gäller EU-länderna föreskrivs i Nederländerna, Frankrike och Storbritannien som huvudregel ett krav på en femårig boendetid, medan Portugal kräver sex års boendetid. En kortare boendetid än genomsnittet krävs bland annat på Irland (fyra år) och bland de utomeuropeiska länderna i Kanada och Australien (tre år). Inom EU uppställs krav på en boendetid som är längre än genomsnittet bl.a. i Tyskland (i regel åtta år) och i Spanien, Italien och Österrike (i regel tio år). Det föreskrivs emellertid ett stort antal undantag från det boendetidskrav som utgör huvudregel. T.ex. i Tyskland

förkortas boendetidskravet till sex år om det visar sig att den sökande har integrerats väl i det tyska samhället genom att denne har förvärvat sådana kunskaper i tyska som klart överskrider den språkkunskapsnivå som krävs i normalfallet.

Såväl i alla nordiska länder och EU-länder som i USA, Kanada och Australien krävs det att den som ansöker om medborgarskap ska ha vistats i landet varaktigt innan medborgarskap kan beviljas. Med undantag för Finland krävs det i de nordiska länderna att personen i fråga har beviljats permanent uppehållstillstånd för att medborgarskap ska kunna beviljas.

Sverige

Enligt Sveriges medborgarskapslag kan en utlänning få svenskt medborgarskap efter att ha bott i Sverige i fem år utan avbrott. Boendetiden räknas från dagen för inlämnandet av den ansökan på basis av vilken det första uppehållstillståndet beviljades. I lagen föreskrivs krav på kortare boendetid för flyktingar och statslösa personer (4 år), svenska medborgares makar (3 år) och medborgare i ett annat nordiskt land (2 år).

Den tid en person i egenskap av studerande eller arbetstagare har vistats i Sverige med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd räknas inte till boendetiden. I detta fall räknas boendetiden från den tidpunkt då en ansökan om permanent uppehållstillstånd inlämnades. Utgångspunkten är nämligen att beviljandet av medborgarskap ska vara förknippat med varaktigt boende i landet och därför betraktas bara stadigvarande vistelse i landet som boendetid. Utöver kravet på boendetid förutsätts det således att personen i fråga har ett permanent uppehållstillstånd i Sverige.

Norge

En utlänning kan få norskt medborgarskap om han eller hon har bott i Norge i sju av de tio år som föregår ansökan. Boendetiden räknas från den dag då den första uppehållstillståndsansökan lämnades in. I lagen finns föreskrifter om krav på kortare boendetid bl.a. för statslösa personer (3 år), norska medbor-

gares makar (5 år, förutsatt att äktenskapet har varat i minst sju år) och tidigare norska medborgare eller medborgare i något annat nordiskt land (2 år). Boendetiden räknas från den dag då det första uppehållstillståndet beviljades. Utöver kravet på boendetid förutsätts det att personen i fråga har ett permanent uppehållstillstånd och har för avsikt att fortsättningsvis stadigvarande bo i Norge efter att ha beviljats medborgarskap.

Danmark

I Danmark krävs i regel en boendetid på nio år. Boendetiden börjar räknas från den dag då det första uppehållstillståndet beviljades. I lagen finns bestämmelser om krav på kortare boendetid bl.a. för flyktingar, statslösa personer (8 år), danska medborgares makar (6 år) och medborgare i ett annat nordiskt land (2 år). Naturalisation förutsätter förutom att kravet på boendetid ska vara uppfyllt även att personen i fråga har ett permanent uppehållstillstånd i Danmark. I avvikelse från vad som är fallet i de andra nordiska länderna är det parlamentet som fattar beslut om naturalisation i Danmark.

Island

På Island är huvudregeln att den sökande ska ha bott i landet i sju år utan avbrott. Lagen innehåller bestämmelser om krav på kortare boendetid bl.a. för flyktingar, statslösa personer (5 år), isländska medborgares makar (6 år) och medborgare i ett nordiskt land (4 år). Boendetiden räknas från den tidpunkt då det första uppehållstillstånd som beviljats av migrationsmyndigheten har registrerats i befolkningsregistret. Naturalisation förutsätter förutom att kravet på boendetid är uppfyllt även att personen i fråga har beviljats ett permanent uppehållstillstånd i landet.

Belgien

En utlänning kan, beroende på förfarandet, beviljas medborgarskap i Belgien efter att ha bott i landet antingen i tre eller i sju år utan avbrott. Det treåriga boendetidsvillkoret gäller stadigvarande boende. Det belgiska parla-

mentet fattar beslut om naturalisation. Alternativt kan en person ansöka om naturalisation hos de behöriga myndigheterna efter att ha bott i Belgien i sju år. I detta fall kan också den tid en person vistats i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd beaktas. I vartdera fallet krävs det emellertid att personen i fråga har ett permanent uppehållstillstånd för att denne ska kunna beviljas medborgarskap. I Belgien pågår för närvarande en lagändringsprocess för förnyelse av det förfarande som innefattar ett krav på en treårig boendetid. Syftet med lagändringen är att förlänga den boendetid som krävs för naturalisation.

Nederländerna

En utlänning kan beviljas medborgarskap i Nederländerna efter att ha bott i landet i fem år utan avbrott. I lagen finns föreskrifter om en kortare tvåårig boendetid bl.a. för flyktingar och statslösa personer samt för tidigare medborgare i Nederländerna och makar till landets medborgare. Till boendetiden räknas också den tid en person vistats i Nederländerna med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd (t.ex. i egenskap av studerande). Naturalisation förutsätter förutom att kravet på boendetid är uppfyllt även att personen i fråga har ett permanent uppehållstillstånd som är gällande vid den tidpunkt då medborgarskapsansökan lämnas in.

Frankrike

En utlänning kan beviljas franskt medborgarskap efter att ha bott i landet i fem år. I lagen finns bestämmelser om en kortare tvåårig boendetid bl.a. för sådana studerande som har avlagt en högskoleexamen vid ett franskt universitet.

Kanada

En utlänning kan beviljas kanadensiskt medborgarskap efter att ha bott i landet i tre år. Det krävs inte att vistelsen har varit av stadigvarande art under hela treårsperioden, men de fyra år som föregår inlämnandet av ansökan ska innefatta en sådan period. Den

korta boendetiden grundar sig på en uppfattning om att naturalisationen gynnar personens integrering i det kanadensiska samhället och främjar känslan av samhällstillhörighet. Utöver kravet på boendetid förutsätts det även att den sökande har ett permanent uppehållstillstånd i Kanada vid den tidpunkt då medborgarskapsansökan lämnas in.

Förhållandet mellan naturalisations- och integrationspolitiken

När det gäller granskningen av förhållandet mellan naturalisation och integration förekommer det två olika synsätt i de internationella sammanhangen. Enligt det ena synsättet kan man genom naturalisation stöda en persons integrering och känsla av samhällstillhörighet i det mottagande samhället. I de stater som tillämpar detta synsätt uppställs i allmänhet inte krav på särskilt lång boendetid som villkor för naturalisation. T.ex. Sverige och Kanada tillämpar detta synsätt som utgångspunkt i sin lagstiftning.

Enligt det andra synsättet är utgångspunkten att naturalisationen inte betraktas som ett stöd för integreringen utan snarare som ett resultat av integreringen, dvs. som ett slags slutpunkt för integreringsprocessen och som ett tecken på att integreringen har lyckats. I flera av de stater där detta synsätt tillämpas finns det föreskrifter om att en lyckad integreringsprocess försnabbar eller förenklar naturalisationen. Hur väl den sökande har integrerats i samhället undersöks ofta bl.a. genom prov som mäter den sökandes samhälls- och historiekunskaper. Proven har emellertid kritiserats för att de kan leda till ett minskat antal medborgarskapsansökningar antingen på grund av sin svårighetsgrad eller på grund av de avgifter som tas ut för dem. Det har också ifrågasatts huruvida de sökandes jämlikhet tillgodoses i samband med proven, eftersom de sökande inte alltid har jämnad tillgång till undervisning till ett skäligt pris.

I många stater kombineras de ovan nämnda synsätten. T.ex. i Nederländerna uppställs som huvudregel ett krav på en förhållandevis kort femårig boendetid och därutöver ett krav på godkänt resultat i det prov som ordnas i samhälls-, historie- och språkkunskaper. I

Nederländerna är utgångspunkten att man genom att ställa krav på samhällskänedom bättre kan främja invandrarnas integrering och gynna aktivt medborgarskap. Till de övriga EU-länder där den sökandes samhällskunskaper mäts genom prov eller på andra sätt, t.ex. genom intervjuer, hör åtminstone Danmark, Storbritannien, Tyskland, Österrike, Ungern och Lettland. Också i Estland och Litauen mäts den sökandes samhällskunskaper i viss utsträckning. I Frankrike ordnas inte något särskilt prov, men den sökande ska delta i ett samtal vid prefekturen, där man bl.a. behandlar det franska samhällslivet och värderingarna i det franska samhället. Utanför Europa används medborgarskapsprov åtminstone i Australien, USA och Kanada. I USA och Kanada krävs det också att den sökande avlägger medborgarskapseden.

Också inom Europeiska unionen har man i olika sammanhang diskuterat förhållandet mellan medborgarskap och integration. I slutsatserna av Europeiska rådets särskilda möte i Tammerfors (E 35/1999 rd) ställde man som mål att sådana tredjelandsmedborgare som redan länge lagligen har bott inom unionen ska ges möjlighet att förvärva medborgarskap i den stat där de bor. Kommissionen konstaterade i sitt meddelande att det med tanke på integreringsprocessen är viktigt att invandrare som länge vistats inom unionen beviljas medborgarskap och politiska rättigheter. Även om förvärv av medborgarskap inte behöver vara det slutliga målet för integreringsprocessen och beviljandet av medborgarskap inte automatiskt bidrar till att eliminera de problem som orsakas av social utslagning och diskriminering, kan man enligt kommissionen genom naturalisation avsevärt stärka invandrarnas känsla av samhällstillhörighet. Kommissionen understryker betydelsen av att medborgarskapet medför fulla medborgerliga rättigheter samt möjligheter att fullt ut delta i det politiska, sociala, ekonomiska och kulturella livet i medlemsstaten.

Språkkunskapsvillkoret

Många stater kräver att den som beviljas medborgarskap åtminstone i någon mån be-

härskar statens språk. I en del stater finns särskilda föreskrifter om kravet på språkkunskap och i andra stater hör språkkunskapskravet samman med boendetidskravet. Det är också möjligt att språkkunskapskravet ingår i det krav på integrering som enligt lagstiftningen utgör en grund för naturalisation. Bedömningen och påvisandet av språkkunskaperna har reglerats på varierande sätt. Det är t.ex. möjligt att staten kräver att ett särskilt språkprov ska avläggas eller att språkkunskaperna ska bedömas av den myndighet som tar emot medborgarskapsansökningar.

Bland de nordiska länderna har förutom Finland även Danmark, Norge och Island bestämmelser om språkkunskapskravet. Island kräver dessutom 150 timmars studier i isländska innan ett permanent uppehållstillstånd kan beviljas. I Norge krävs ett intyg på minst 300 timmars studier i norska och i samhällskunskap samt ett intyg över tillräcklig språkkunskap. I Danmark ska språkkunskaperna i regel visas genom att ett språkprov avläggs på nivå tre, men språkkunskaperna kan även visas på andra sätt. I Sverige innefattar villkoren för naturalisation inte något krav på språkkunskap. Frågan diskuteras med jämna mellanrum, men för närvarande finns det inga planer på lagändringar i Sverige.

När det gäller EU-länderna finns föreskrifter om språkkunskapskrav åtminstone i Nederländerna, Tyskland, Österrike, Spanien, Portugal, Frankrike, Storbritannien, Estland, Lettland, Slovenien, Ungern, Bulgarien och Republiken Tjeckien. I Belgien eller Polen uppställs däremot inte några krav på språkkunskap. Irland funderar som bäst på att utöka sin lagstiftning med bestämmelser om språkprov. När det gäller länder utanför EU uppställs språkkunskapskrav åtminstone i Schweiz, USA, Kanada och Australien.

Oförvitlighetsvillkoret

I de flesta stater innefattar lagstiftningen ett krav på oförvitlighet, som innebär att man vid beviljandet av medborgarskap tar hänsyn till huruvida den sökande har gjort sig skyldig till brott. Vid prövningen beaktas vanligtvis gärningens och straffets art samt den

tid som förflutit från gärningen eller från avtjänandet av straffet.

I de nordiska länderna används en tabell för bestämmande av en väntetid för sådana sökande som gjort sig skyldiga till brott. Under väntetiden kan den sökande inte beviljas medborgarskap. När det gäller tabellens innehåll och väntetidernas längd motsvarar den svenska tabellen i stor utsträckning den tabell som används i Finland. I de övriga nordiska länderna är praxisen däremot betydligt strängare än i Finland.

Sverige

Nedan finns den tabell över karenstider som används i Sverige. Den kortaste karenstiden och det lindrigaste bötesstraff för vilket en väntetid bestäms enligt den svenska tabellen överensstämmer med det som anges i den finska tabellen. Den längsta karenstid som kan bestämmas för ett fängelsestraff är i Sverige tio år, medan den längsta väntetiden i Finland är sju år.

Karenstider

Straff	Karenstid
Dagsböter 30–	1 år efter brottet
Dagsböter 60–	2 år efter brottet
Dagsböter 100–	3 år efter brottet
Villkorlig dom	Tidigast 3 år efter det att domen vunnit laga kraft (börjat gälla)
Skyddstillsyn	Tidigast 4 år från den dag skyddstillsynen började
Fängelse 1 månad	4 år efter brottet
Fängelse 4 månader	5 år efter brottet
Fängelse 8 månader	6 år efter brottet
Fängelse 1 år	7 år efter brottet
Fängelse 2 år	8 år efter avtjänat straff
Fängelse 4 år	9 år efter avtjänat straff
Fängelse 6 år	10 år efter avtjänat straff

Karenstiden kan vara längre än vad som föreskrivs i tabellen om den sökande har gjort sig skyldig till flera brott eller om ett villkorligt fängelsestraff eller samhällstjänst förenas med ett fängelsestraff eller ett bötesstraff på minst 60 dagsböter.

Förutom på grundval av nämnda straffrättsliga påföljder kan ett negativt beslut fattas med anledning av en medborgarskapsansökan också ifall den sökande inte har betalat sina skatter, böter eller underhållsavgifter eller svarat för sina övriga betalningsförpliktelser. På grund av obetalda räkningar kan den sökande även efter att räkningarna blivit betalda påföras en väntetid innan han eller hon beviljas medborgarskap.

De övriga nordiska länderna

I Danmark är bestämmelserna om oförvitlighetsvillkoret betydligt strängare än i Finland. Danmark har också synnerligen detaljerade bestämmelser om olika gärningar och om de väntetider som bestäms för gärningarna. Tabellen börjar tillämpas när en person har påförts ett straff på minst 20 dagsböter eller böter på minst 400 euro. Dessa straff medför en väntetid på tre år från gärningstidpunkten. Den väntetid som bestäms med anledning av ett fängelsestraff som är kortare än ett och ett halvt år varierar mellan åtta och aderton år. Om en person har dömts till ett fängelsestraff på minst ett och ett halvt år kan denne inte alls beviljas medborgarskap. Medborgarskap kan inte heller beviljas en sökande som har dömts till minst 60 dagars fängelse för ett brott mot statens suveränitet eller säkerhet eller för ett brott mot grundlagen eller statens högsta ledning. Detsamma gäller en sökande som är föremål för ett utvisningsförordnande.

I Norge påförs den sökande en väntetid med anledning av ett bötes- eller fängelsestraff eller psykiatrisk tvångsvård. Väntetidens längd beror på böternas storlek och på fängelsestraffets längd samt på huruvida fängelsestraffet är villkorligt eller ovillkorligt. Också den tabell över väntetider som tillämpas i Norge är strängare än den tabell som används i Finland.

Även på Island leder ett bötes- eller fängelsestraff till att en väntetid påförs. Tabellen över väntetider är strängare än den tabell som används i Finland. Ett bötesstraff på under 400 euro leder till en väntetid på ett år och då böterna överskrider 400 euro påförs den sökande en treårig väntetid. Fängelsestraff som är kortare än ett år medför en väntetid som varierar mellan sex och tio år. För fängelsestraff som överskrider ett år påförs en väntetid på fjorton år.

2.4 Bedömning av nuläget

Boendetidens betydelse vid beviljandet av medborgarskap

Syftet med den boendetid som föreskrivs i medborgarskapslagen är att den sökande ska förvärva färdigheter att leva i det finländska samhället. Den boendetid som krävs för förvärvande av medborgarskap möjliggör således att processen för integrering i det nya hemlandet kan inledas i god tid innan den sökande ansöker om medborgarskap. Under boendetiden kan invandraren fördjupa sina språkkunskaper och sin kännedom om sederna och värderingarna i det finländska samhället. Då språkkunskaperna och samhällskännedomen ökar blir också möjligheterna till växelverkan med den övriga befolkningen mångsidigare. I och med naturalisationen blir invandraren en fullvärdig medlem i det finländska samhället och får de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till medborgarskapet, vilket också främjar integreringen i det finländska samhället.

I den lag som föregick den gällande medborgarskapslagen (medborgarskapslagen 401/1968) föreskrevs ett krav på en femårig boendetid i Finland istället för den nuvarande sexåriga boendetiden. I regeringens proposition angående den gällande medborgarskapslagen motiverades förlängningen av boendetiden med att fem år bör anses vara en rätt kort tid för anpassning i det finska samhället med tanke på naturalisation. Syftet med förlängningen av boendetiden var att sådana utlänningar som ansöker om medborgarskap ska ha bättre beredskap att bli fullvärdiga medlemmar i samhället då de bevil-

jas medborgarskap och får de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till medborgarskapet.

När det gäller att bedöma betydelsen av den boendetid som krävs för att medborgarskap ska beviljas är den tid den sökande sammanlagt har bott i Finland och det faktum att han eller hon har lärt sig finska eller svenska av större betydelse än att boendetiden ändras med ett år. Med tanke på integreringen i landet är de kontakter som en person skapat till det finländska samhället och till befolkningen samt delaktigheten i samhällsverksamheten även av större betydelse än huruvida vistelsen i landet är av tillfällig eller stadigvarande art. T.ex. utländska studerande beviljas i regel tillfälligt uppehållstillstånd för den tid studierna pågår, men de kan under studietiden genom arbetspraktik och kontakter till andra studerande skapa fler band till det finländska samhället än en person som vistas i landet med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd men som endast har begränsade kontakter till det finländska samhället.

I och med det beslut som högsta förvaltningsdomstolen fattade år 2007 angående arten av den vistelse som räknas till godo som boendetid förändrades Migrationsverkets tillämpningspraxis, så att den tid en person vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd räknas med i den boendetid som föreskrivs i medborgarskapslagen. För att ett permanent uppehållstillstånd eller EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare ska beviljas med stöd av utlänningslagen krävs det däremot att personen i fråga har vistats i landet med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd. Denna skillnad mellan medborgarskapslagens och utlänningslagens bestämmelser om vistelsens art kan leda till en situation där villkoren för naturalisation uppfylls tidigare än villkoren för beviljande av ett permanent uppehållstillstånd eller EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare. Det förändrade sättet för beräkning av den boendetid som föreskrivs i medborgarskapslagen påverkar i praktiken främst studerande och sådana arbetstagare som vistas i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd.

Avbrott i den oavbrutna boendetiden

I 16 § finns föreskrifter om avbrott i den oavbrutna boendetiden samt om möjligheten att av en vägande personlig orsak konstatera att den oavbrutna boendetiden inte har avbrutits. Enligt motiveringen till den gällande lagen ska en vägande personlig orsak vara oförutsedd. En sådan orsak kan t.ex. utgöras av en situation där en person under en utlandsresa plötsligt blivit sjuk och därför inte kunnat återvända till Finland. Ifall det är fråga om en längre tids frånvaro från Finland ska föreskrifterna om sådan förvärvad boendetid som avses i 13 § 1 mom. 2 punkten underpunkt b tillämpas på beräklandet av boendetiden. Syftet med bestämmelserna om förvärvad boendetid är att den sökande ska ges möjlighet att utöka sin boendetid också i sådana fall där denne av praktiska orsaker inte kan uppfylla kravet på oavbruten boendetid, trots att han eller hon har en fast och obestridd anknytning till Finland. Enligt motiveringen till den gällande lagen är bestämmelserna om förvärvad boendetid avsedda att tillämpas t.ex. i sådana situationer där det är fråga om långvariga arbetsuppgifter och studier utomlands. Inom tillämpningspraxisen har det emellertid förekommit oklarhet vid fastställandet av när bestämmelserna om förvärvad boendetid ska tillämpas och när det ska anses att den oavbrutna boendetiden av en vägande personlig orsak inte har avbrutits.

Språkkunskapsvillkoret

Största delen av dem som ansöker om medborgarskap uppfyller språkkunskapsvillkoret. En del av dem som ansöker om medborgarskap klarar emellertid inte av att förvärva sådana muntliga eller skriftliga färdigheter i finska eller svenska som lagen kräver. T.ex. ålderdom, sjukdom eller en syn-, hörsel- eller talskada kan utgöra ett hinder för förvärvande av språkkunskaper. I medborgarskapslagen finns undantagsbestämmelser som gäller dessa situationer.

De gällande undantagsbestämmelserna motsvarar emellertid inte tillräckligt väl de behov som uppkommer till följd av de varie-

rande situationer som invandrarna befinner sig i. Bland dem som ansöker om medborgarskap finns personer som saknar läs- och skrivkunnighet, ålderstigna personer, personer med bristfällig utbildningsbakgrund, personer som lider av inlärningssvårigheter och andra specialgrupper för vilkas del tillämpningen av de nuvarande undantagsbestämmelserna borde förtydligas. Mödrar i barnrika familjer och ensamstående föräldrar åberopar ofta också att de inte har faktiska möjligheter att delta i språkundervisningen i sådan utsträckning att de skulle kunna förvärva den språkkunskap som lagen kräver. Då en grund för avvikelser från språkkunskapsvillkoret åberopas kan det också vara svårt att påvisa att en sådan grund föreligger. Det krävs t.ex. tillräcklig kompetens för att avsaknad av läs- och skrivkunnighet ska kunna fastställas.

Bestämmelser om de sätt på vilka språkkunskaperna kan visas finns i 17 § i medborgarskapslagen och i 7 § i statsrådets förordning om medborgarskap. Dessa bestämmelser möjliggör ett mycket brett spektrum av metoder för påvisande av språkkunskaper. Migrationsverket tvingas ofta både på förhand och i samband med beslutsfattandet bedöma huruvida de intryck den sökande lämnat in är lämpliga för påvisande av dennes språkkunskaper. Detta förfarande fördröjer ansökningarnas behandling. Dessutom förekommer det också bland de sökande ovisshet om huruvida de språkintryck de förvärvat i olika sammanhang uppfyller det språkkunskapsvillkor som föreskrivs i medborgarskapslagen.

Oförvitlighetsvillkoret

Enligt 19 § 2 mom. i medborgarskapslagen kan inrikesministeriet meddela anvisningar om hur väntetiden noggrannare bestäms. Inrikesministeriet har emellertid inte meddelat några sådana anvisningar som avses i momentet. Däremot har Migrationsverket meddelat en intern anvisning om tillämpningen av väntetiden i sådana situationer där den som ansöker om medborgarskap har gjort sig skyldig till en straffbar gärning eller påförts besöksförbud.

Enligt 80 § i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Migrationsverkets interna anvisning är således problematisk med tanke på grundlagen, eftersom anvisningen innehåller bestämmelser på lag-nivå om grunderna för undantag från oförvit-lighetsvillkoret och om bestämmandet av den väntetid som påförs i samband med undan-tag. Också högsta förvaltningsdomstolen har ansett att Migrationsverkets anvisning är dis-kutabel med tanke på grundlagen. Den när-mare bestämningen och tillämpningen av väntetiderna bör regleras i lag.

Den tabell över väntetider som ingår i Mi-grationsverkets anvisning kan i och för sig betraktas som ändamålsenlig när det gäller väntetidernas längd och tillämpning. Enligt en internationell jämförelse är tabellen t.ex. förenlig med den tabell över karenstider som används i Sverige.

Utredd identitet

För att medborgarskap ska kunna beviljas förutsätts det enligt 6 § 1 mom. i medborgar-skapslagen att den sökandes identitet har ut-retts på ett tillförlitligt sätt. Om inte den sö-kandes identitet kan utredas på ett tillförlitligt sätt utreds inte heller de övriga förutsättning-arna för beviljande av medborgarskap, utan ansökan förkastas.

Denna bestämmelse är emellertid inte ovillkorlig. Naturalisation är möjlig även i si-tuationer där en person tidigare har använt en annan identitet eller hans eller hennes identi-tet inte har kunnat utredas på ett tillförlitligt sätt. Enligt 6 § 3 mom. i medborgarskapsla-gen anses utlänningens identitet vara utredd om han eller hon åtminstone de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, även om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet. Syftet med denna bestämmelse är att förhind-ra att det uppkommer en sådan orimlig situa-tion där en person på grund av avsaknaden av tillförlitlig utredning angående identiteten aldrig kunde beviljas medborgarskap efter-som hans eller hennes identitet inte anses vara utredd.

Med tanke på tillämpningen av 6 § 3 mom. i medborgarskapslagen är det väsentligt hu-ruvida de nya uppgifter som den sökande gett om sin identitet betraktas som korrigering el-ler ändring av identiteten. En korrigering av personuppgifterna avbryter inte den tioårspe-riod efter vilken den sökandes identitet enligt 6 § 3 mom. i medborgarskapslagen anses vara utredd. En ändring av personuppgifterna innebär däremot att tioårsperioden börjar räknas på nytt från den tidpunkt då uppgif-terna ändrats och att den sökande inte kan beviljas medborgarskap innan han eller hon har använt sin nya identitet i tio år.

Föreskrifterna i 6 § 3 mom. har också en anknytning till 15 § 2 mom., där det bestäms att den boendetid som krävs för naturalisa-tion börjar först när den sökande har företett en utredning om sin identitet. Dessa bestäm-melser kan leda till en situation där boende-tidsvillkoret uppfylls tidigare för en sökande som väntar på att den tioårsperiod som före-skrivs i 6 § 3 mom. ska löpa ut än för en sö-kande som i enlighet med 15 § 2 mom. på eget initiativ strävar efter att korrigera felak-tiga uppgifter om sin identitet. En sådan situ-ation uppkommer t.ex. då en sökande som ef-ter att ha vistats i Finland i sju år lämnar in en utredning om sin identitet som dittills va-rit utredd. I detta fall börjar den sökandes boendetid enligt 15 § 2 mom. räknas från den tidpunkt då utredningen lämnas in. Utöver de sju år som den sökande bott i Finland krävs det då dessutom att det föreskrivna boende-tidsvillkoret på sex år ska uppfyllas, vilket innebär att boendetiden i Finland samman-lagt kommer att omfatta 13 år. Detta är tre år mer än vad som krävs av en sökande vars utredda identitet i enlighet med 6 § 3 mom. betraktas som utredd tio år efter att hans eller hennes personuppgifter har registrerats i per-sonuppgiftssystemet.

Återförvärv av förlorat finskt medborgarskap

I den gällande lagen regleras återförvärv av förlorat finskt medborgarskap på flera olika ställen. En tidigare finsk medborgare förvär-var finskt medborgarskap efter anmälan om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland sammanlagt

minst tio år, varav minst två år utan avbrott före anmälan gjordes. En person som har förlorat sitt finska medborgarskap och som där efter utan avbrott har varit medborgare i ett eller flera andra nordiska länder förvärvat utan något boendetidskrav finskt medborgarskap efter anmälan, om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns i Finland. En tidigare finsk medborgare kan även på ansökan beviljas medborgarskap om han eller hon har bott i Finland de senaste två åren. Den gällande lagen innehåller dessutom en övergångsbestämmelse med stöd av vilken en person som förlorat sitt finska medborgarskap på grund av att han eller hon förvärvat medborgarskap i något annat land hade möjlighet att anhålla om att återfå sitt finska medborgarskap genom ett anmälningsförfarande, utan att personen i fråga måste flytta till Finland. Den föreskrivna övergångsperioden började den 1 juni 2003 och löpte ut den 31 maj 2008. Då medborgarskap beviljas med stöd av andra bestämmelser än övergångsbestämmelsen i 60 § krävs det att den sökande ska ha bott i Finland.

Det behövs inte flera olika förfaranden för återförvärv av medborgarskap för tidigare finska medborgare. De komplicerar medborgarskapslagens bestämmelser om återförvärv av medborgarskap för tidigare finska medborgare.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med denna proposition är att främja samhällstillhörigheten för utlänningar som är varaktigt bosatta i Finland i och med att de ska kunna erhålla finskt medborgarskap snabbare än förut. Genom propositionen strävar man också efter att förenkla förfarandet för beviljande av medborgarskap så att lagen blir tydlig, konsekvent och lättfattlig.

I de diskussioner som förs om beviljande av medborgarskap i olika sammanhang används ofta begreppet aktivt medborgarskap. Med detta avses en persons aktivitet inom olika samhällssektorer, såsom den politiska, samhälleliga, sociala, ekonomiska och kultu-

rella sektorn. Till propositionens målsättningar hör att gynna samhällsdelaktigheten för personer som är varaktigt bosatta i Finland samt främja deras möjligheter att utöva aktivt medborgarskap. Det faktum att invandrarna är aktiva inom olika samhällssektorer leder till större växelverkan med den övriga befolkningen och till förbättrad kännedom om det finländska samhällets seder och kultur. I och med invandrarernas delaktighet i samhällslivet blir också det finländska samhället mer mångkulturellt. De mångskiftande värderingarna och sederna blir i allt större utsträckning en del av det finländska samhällslivet. Genom att invandrarna sporras till samhällelig aktivitet kan man också dra nytta av deras färdigheter och kunnande på bästa möjliga sätt med tanke på både invandrarna själva och samhället i stort. I propositionen betraktas det som viktigt att de utlänningar som flyttar till Finland med tiden ska vilja förvärva full delaktighet och fullständiga rättigheter och skyldigheter i det finländska samhället.

Till propositionens målsättningar hör utöver en strävan efter att främja samhällsdelaktigheten för invandrare även att förbättra situationen för sådana utlänningar som har studerat i Finland. Det är önskvärt att utländska studerande även i fortsättningen kommer till Finland och att de kan placera sig på den finska arbetsmarknaden. De utländska studerandena är en resurs som kan omvandlas till framstående fackmän i Finland och fylla det framtida behovet av arbetskraft. En utlänning vars integrering i det finländska samhället börjar redan i samband med studierna förbinder sig sannolikt lättare vid den finska arbetsmarknaden än en utlänning som inte har någon tidigare anknytning till Finland.

En annan målsättning med propositionen är att försnabba behandlingen av medborgarskapsärenden vid Migrationsverket, genom att villkoren för beviljande av medborgarskap och föreskrifterna om undantagen från dessa villkor ska förtydligas. Syftet är framför allt att förenkla föreskrifterna om de sätt på vilka språkkunskaperna kan visas och bestämmelserna om undantag från språkkunskapsvillkoret.

Dessutom ska bestämmelserna om medborgarskap som förvärfvas efter anmälan förenklas, så att det i fortsättningen bara ska finnas ett anmälningsförfarande för tidigare finska medborgare. Med hjälp av propositionen stöds också den nationella identiteten hos sådana tidigare finska medborgare som är bosatta utomlands och som önskar upprätthålla kontakten till Finland. Genom att det tidsbegränsade anmälningsförfarande som regleras i 60 § i medborgarskapslagen ska bli varaktigt ges också sådana personer som inte ansökt om medborgarskap inom den övergångstid som föreskrivs i den gällande medborgarskapslagen möjlighet att återförvärva sitt finska medborgarskap.

3.2 De viktigaste förslagen

Till propositionens viktigaste förslag hör förslaget om att hälften av den tid en person vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd ska beaktas vid beräkandet av den boendetid som föreskrivs i medborgarskapslagen. Dessutom ska kravet på oavbruten boendetid förkortas från sex år till fem år. För att påvisa att boendet i Finland är av stadigvarande art krävs det dock att den som ansöker om medborgarskap har vistats i Finland med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd i minst ett år innan medborgarskap beviljas.

Denna ändring överensstämmer med den tolkning som högsta förvaltningsdomstolen omfattade i sitt avgörande år 2007, där domstolen fastställde att boendetiden räknades från den dag då det första tillfälliga uppehållstillståndet hade beviljats och inte först från den dag då ett permanent uppehållstillstånd beviljats. Efter att högsta förvaltningsdomstolen fattade detta beslut har Migrationsverket i sina beslut iakttagit en sådan tolkning där boendetiden också anses innefatta den tid som en utlänning har vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd.

Det faktum att den tid en person vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd räknas till boendetiden berör i synnerhet sådana personer som har studerat i Finland eller som arbetar i Finland med stöd

av ett tillfälligt uppehållstillstånd. Den föreslagna ändringen överensstämmer med regeringsprogrammets eftersom den kommer att förbättra studerandenas ställning. I och med denna ändring blir det lättare för studerande att stanna i Finland som kunnig arbetskraft efter att de slutfört sina studier.

Lagen föreslås också, i enlighet med den gällande och de tidigare medborgarskapslagarna, innehålla en princip om att boendet i Finland ska vara av stadigvarande art för att medborgarskap ska beviljas på ansökan. I propositionen föreslås det att den sökande ska ha bott i Finland med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd i minst ett år innan medborgarskap kan beviljas på ansökan. Med hjälp av denna bestämmelse säkerställer man att de invandrare som beviljas medborgarskap har för avsikt att varaktigt bosätta sig i Finland. Genom denna bestämmelse ser man också till att det boendetidsvillkor som föreskrivs i medborgarskapslagen är tillräckligt samstämmigt med de förutsättningar som föreskrivs för beviljande av permanent uppehållstillstånd och EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare i utlänningslagen.

Lagen föreslås också innehålla föreskrifter om ett nytt undantag från boendetidsvillkoret. Enligt den nya undantagsbestämmelsen krävs inte full boendetid av en sökande som visar att han eller hon har lärt sig finska eller svenska på en sådan nivå som närmare definieras i lagen. Med hjälp av denna bestämmelse sporras invandrare att förvärva språkkunskap och därigenom främjas också deras integrering i det finländska samhället.

Vidare ska villkoren för medborgarskap som beviljas på ansökan preciseras genom att de bestämmelser som gäller kraven på språkkunskap, utredd identitet och oförvitlighet ska preciseras. Dessutom ska lagen innehålla mer detaljerade bestämmelser om grunderna för undantag från oförvitlighetsvillkoret och om bestämmandet av den väntetid som påförs i samband med undantag från detta villkor samt om väntetidens längd.

Dessutom ska bestämmelserna om medborgarskap som erhålls efter anmälan förenklas. Det ska inte längre finnas flera olika anmälningsförfaranden med hjälp av vilka tidi-

gare finska medborgare kan återförvärva sitt finska medborgarskap. Enligt lagförslaget ska tidigare finska medborgare som är bosatta utomlands däremot ges en varaktig möjlighet att återfå sitt finska medborgarskap.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

I propositionen föreslås det att den oavbrutna boendetid som i normalfallet krävs för att medborgarskap ska beviljas ska förkortas med ett år och att hälften av den tid en person vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd ska beaktas vid beräkningen av boendetiden. Troligtvis kommer medborgarskapsansökningarna att öka i antal till följd av de föreslagna ändringarna. Efter att lagändringarna trätt i kraft kommer nämligen en del sökande att kunna ansöka om medborgarskap utan att först bo i landet det sjätte år som för närvarande hör till boendetidsvillkoret. Dessutom kommer en del sökande vid beräkningen av boendetiden att kunna räkna sig till godo hälften av den tid de vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd.

Det är svårt att uppskatta hur mycket antalet medborgarskapsansökningar kommer att öka, eftersom alla som uppfyller villkoren för beviljande av medborgarskap inte kommer att ansöka om medborgarskap. Den väntade ökningen av ansökningarna gäller dock endast det övergångsskede som följer efter att lagändringarna trätt i kraft, varefter antalet ansökningar åter kan förväntas hålla sig på samma nivå som för närvarande.

Enligt lagförslaget ska det i fortsättningen endast finnas ett anmälningförfarande genom vilket tidigare finska medborgare ska kunna återförvärva sitt finska medborgarskap, istället för de nuvarande varierande förfarandena. Anmälningförfarandet gäller även sådana tidigare finska medborgare som är bosatta utomlands. I och med den föreslagna ändringen kommer medborgarskap även att kunna beviljas sådana tidigare finska medborgare som inte har anhängit om medborgarskap inom den tidsfrist som föreskrivs i 60 § i den gällande lagen. Det är emellertid

svårt att uppskatta hur många av dessa som är intresserade av att ansöka om finskt medborgarskap. Intresset kan bl.a. påverkas av den politiska och samhälleliga situationen i den stat där personen är bosatt samt av huruvida förvärv av finskt medborgarskap innebär att personen måste avstå från sitt befintliga medborgarskap.

De ändringar som gäller boendetiden och anmälningförfarandet för tidigare finska medborgare förväntas inte medföra några bestående behov av tilläggsresurser vid Migrationsverket. I propositionen föreslås nämligen också flera lagändringar som försnabbar medborgarskapsansökningarnas behandling, vilket kommer att minska den anhopning av ärenden som en eventuell ökning av antalet ansökningar kan förorsaka vid Migrationsverket. Behandlingen av medborgarskapsansökningarna kommer också att påverkas av det nya elektroniska ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden (UMA). Då detta system tas i bruk år 2010 kommer behandlingstiderna för alla typer av ansökningar troligtvis att bli betydligt kortare. Dessutom kan man anta att största delen av de tidigare finska medborgare som önskade återförvärva sitt förlorade medborgarskap anhöll om medborgarskap inom den långa femåriga tidsfrist som fastställdes i övergångsbestämmelsen. Det förmedlades mycket information om möjligheten för tidigare finska medborgare att återförvärva sitt förlorade medborgarskap inom den föreskrivna tidsfristen. Största delen av dem som var berättigade att anhänga om återförvärvande av sitt förlorade medborgarskap nåddes uppenbarligen av informationen om denna tidsfrist. Under de sex sista månaderna av tidsfristen inlämnades nämligen ca 9 600 medborgarskapsanmälningar, vilket motsvarar nästan hälften av de ca 21 500 anmälningar som inlämnades under tidsfristen.

I och med att det anmälningförfarande genom vilket tidigare finska medborgare som är bosatta utomlands kan förvärva medborgarskap blir bestående får de finska beskickningarna, konsulaten och honorärkonsulaten en ny varaktig arbetsuppgift i egenskap av mottagare av medborgarskapsanmälningar. På arbetsmängden inverkar också skyldighe-

ten att kontrollera de sökandes identitet genom att vid behov inhämta tilläggsutredningar i samband med anmälningar som sänts per post. Då antalet finska medborgare som bor utomlands ökar är det också möjligt att det arbete som hänförs sig till medborgarservicen kommer att öka. Det är svårt att förutse vilka eventuella behov av tilläggsresurser och andra ekonomiska konsekvenser detta medför för utrikesförvaltningens del, eftersom det är svårt att göra tillförlitliga uppskattningar av hur mycket anmälningarna och medborgarservicen kommer att öka. Det är möjligt att ökningen av de uppgifter som hänförs sig till medborgarservicen kräver att utrikesförvaltningen tilldelas tilläggsresurser eller att serviceutbudet anpassas till de till buds stående resurserna. Utrikesministeriet fick inte någon ersättning för behandlingen av medborgarskapsanmälningar under övergångsperioden. Det bör dock noteras att anmälningsförfarandet, i avvikelse från vad som varit fallet för övergångsbestämmelsens del, inte ska gälla avkomlingar till finska medborgare, för vilkas del det har behövts betydligt mer omfattande och krävande tilläggsutredningar än för tidigare finska medborgares del.

För polisens del torde den eventuella ökningen av antalet ansökningar under övergångsperioden samt det faktum att ansökningarna inte längre behöver lämnas in på hemorten leda till att fler ansökningar kommer att lämnas in i de större städerna, i synnerhet inom huvudstadsregionen. I samband med mottagandet av en ansökan granskar polisen olika register och utreder också huruvida den sökande eventuellt gjort sig skyldig till brott. Dessutom utreder polisen den sökandes och medsökandes identitet samt granskar att dokumentationen och det övriga bifogade materialet är korrekt. Det är möjligt att polisen kommer att begära tilläggsresurser för mottagandet och behandlingen av ansökningar. För närvarande får polisen ingen ersättning för de kostnader som medborgarskapsärendenas behandling medför.

Enligt 6 § 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) ska storleken på den avgift som staten uppbär för en offentliggrättslig prestation motsvara beloppet av statens totala kostnader för prestationen.

Avgifterna för ansökningar och anmälningar om medborgarskap regleras närmare i inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer (942/2009). En ökning av antalet ansökningar medför också en ökning av de avgifter som tas ut för ansökningarnas behandling. Ifall ansökningarna eller anmälningarna ökar mer än förväntat, är det emellertid möjligt att det under övergångsperioden kommer att behövas tilläggspersonal vid Migrationsverket. Ett eventuellt behov av tilläggsresurser ska i första hand täckas med de avgifter som tas ut för ansökningar och anmälningar om medborgarskap. Det kan även i samband med fastställandet av behandlingsavgiften finnas behov av att utreda ifall de kostnader som behandlingen av ansökningar och anmälningar medför för polisen och utrikesförvaltningen kunde kompenseras genom att de inkomster som behandlingsavgiften ger fördelas mellan de myndigheter som deltar i medborgarskapsärendenas behandling.

De ändringar som föreslagits i boendetidsbestämmelserna har positiva konsekvenser för nationalekonomin. I och med att arbetskraften åldras och företagets verksamhet globaliseras kommer det att behövas tilläggsarbetskraft i Finland. Förslaget om att tillfällig vistelse i landet ska beaktas vid bestämmandet av boendetiden berör i synnerhet personer som studerat i Finland och personer som kommit till Finland för att arbeta. Möjligheten att förvärva medborgarskap snabbare än förut kan sporra denna kunniga arbetskraft att stanna i Finland. Tillgången på arbetskraft inverkar också på företagets investeringsbeslut samt på grundandet av nya företag och bevarandet av företagsverksamheten i Finland. Det faktum att naturalisationen blir smidigare har också en signaleffekt. Finland vill nämligen vara ett attraktivt invandringsland för kunnig arbetskraft och erbjuda utlännningar som är varaktigt bosatta i Finland en möjlighet att få finskt medborgarskap.

Statens ekonomiska forskningscentral har undersökt arbetsmarknadssituationen för sådana invandrare som flyttat till Finland under 1990-talet (Hämäläinen Kari m.fl.: 1990-luvun maahanmuuttajien työllisyys, tuloverot ja tulonsiirrot, Työministeriö, työpoliittinen

tutkimus 265/2005). Enligt undersökningen förbättrades sysselsättningssituationen bland de utlänningar som varaktigt bosatt sig i Finland under åren 1989–2000 ju längre de bott i landet. Förvärv av medborgarskap kan också främja sysselsättningssituationen bland personer som bott länge i Finland. Erhållandet av medborgarskap förbättrar personens känsla av stabilitet och samhällstillhörighet, vilket även bidrar till att förbinda personen vid den finska arbetsmarknaden.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Det är svårt att på ett tillförlitligt sätt förut säga hur många ansökningar och anmälningar om medborgarskap som kommer att lämnas in i framtiden. Under det övergångsskede som följer efter lagens ikraftträdande kan antalet medborgarskapsansökningar dock förväntas öka en aning vid Migrationsverket. Enligt statens produktivhetsprogram ska antalet årsverken vid Migrationsverket emellertid minskas med 38 fram till slutet av år 2015. Dessa omständigheter och den stora omsättningen bland den personal som handlägger medborgarskapsärenden kan orsaka dröjsmål vid behandlingen av anmälningar och ansökningar om medborgarskap.

Den föreslagna ändring enligt vilken en tidigare finsk medborgare som är bosatt utomlands ska kunna återförvärva sitt finska medborgarskap genom en anmälan innebär att det utredningsarbete som hänförde sig till övergångsbestämmelsens tillämpning kommer att höra till Migrationsverkets varaktiga arbetsuppgifter. En del anmälningar är sådana att Migrationsverket med hjälp av olika dokument måste göra utredningar som sträcker sig flera generationer bakåt för att kunna fastställa tidigare finska medborgares nationalitet samt bedöma tillförlitligheten av eventuella utländska dokument. Dessutom måste Migrationsverket beträffande en del av anmälningarna granska tillämpningen av de tidigare medborgarskapslagarnas bestämmelser om förlust av medborgarskap. Denna ändring kan också innebära att antalet bestämningar av medborgarskapsstatus och förhandsförfrågningar om medborgarskap kommer att öka vid Migrationsverket, ifall en del av de

sökande före inlämnandet av en medborgarskapsanmälan vill utreda huruvida de har möjlighet att erhålla finskt medborgarskap efter anmälan eller inte.

De interna åtgärder som Migrationsverket vidtagit för att försnabba behandlingen av medborgarskapsärenden har varit centrala i samband med förberedelserna inför det övergångsskede som följer efter att lagändringarna trätt i kraft. Under de senaste åren har Migrationsverket genom interna arrangemang lyckats förkorta medborgarskapsansökningarnas behandlingstid. Migrationsverket klarade också av att hantera den anhopning av ärenden som uppkom innan tidsfristen för tidigare finska medborgares medborgarskapsanmälningar löpte ut. Nästan hälften av anmälningarna inkom till Migrationsverket under tidsfristens sista sex månader, vilket ledde till en betydande förlängning av medborgarskapsanmälningarnas genomsnittliga behandlingstid och till att resurserna för behandlingen av medborgarskapsansökningar minskade. Migrationsverket har som mål att alla anmälningar som inlämnats med stöd av övergångsbestämmelsen ska vara avgjorda under år 2009, varefter man kommer att kunna använda mer resurser för behandlingen av medborgarskapsansökningar. Det faktum att avkomlingar till tidigare finska medborgare inte längre ska omfattas av det föreslagna anmälningsförfarandet kommer också att innebära att Migrationsverkets arbete minskar betydligt i jämförelse med den arbetsmängd som orsakats av de anmälningar som inlämnats med stöd av den gällande övergångsbestämmelsen. Ofta har det nämligen uttryckligen varit de anmälningar som gällt avkomlingar till tidigare finska medborgare som krävt omfattande utredningar vid Migrationsverket.

I och med att det nya elektroniska ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden tas i bruk år 2010 kommer behandlingstiderna för alla slags ansökningsärenden troligtvis att förkortas betydligt. Efter att det nya systemet tagits i bruk kommer det också att frigöras mer resurser för behandlingen av ansökningsärenden, eftersom utvecklandet och testandet av systemet samt utbildningen för systemets ibruktagande har bundit en betydan-

de del av resurserna inom beslutsprocessen vid Migrationsverket.

I medborgarskapslagen föreslås också sådana ändringar som försnabbar medborgarskapsansökningarnas behandling. Förutsättningarna för beviljande av medborgarskap på ansökan ska preciseras genom att bestämmelserna om kraven på språkkunskap, utredd identitet och oförvitlighet förtydligas. Tydligare bestämmelser föreslås i synnerhet när det gäller sätten för påvisande av språkkunskaper och undantagen från språkkunskapsvillkoret. Vidare ska den sökandes skyldighet att bifoga behövliga bilagor till sin ansökan preciseras. På grund av de föreslagna ändringarna och de övriga ovan nämnda omständigheterna som kommer att försnabba förfarandet vid Migrationsverket förväntas det inte uppkomma några dröjsmål vid behandlingen av medborgarskapsärenden trots en eventuell ökning av antalet ansökningar och anmälningar om medborgarskap.

Enligt utlänningslagen kan en utlänning beviljas permanent uppehållstillstånd då han eller hon med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd har vistats i Finland i fyra år. För beviljande av EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare krävs det att personen i fråga har vistats i landet i fem år utan avbrott. Till denna tid räknas inte den tid personen har vistats i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd. Denna skillnad mellan de föreslagna ändringarna i medborgarskapslagen och utlänningslagens föreskrifter om vistelsens art kan leda till en situation där villkoren för naturalisation uppfylls tidigare än villkoren för beviljande av ett sådant permanent uppehållstillstånd eller EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare som avses i utlänningslagen. Följden av detta kan vara att en del av invandrarna efter lagens ikraftträdande kommer att ansöka om medborgarskap istället för om permanent uppehållstillstånd eller EG-uppehållstillstånd. Man bör emellertid beakta att alla som uppfyller villkoren för medborgarskap inte vill ansöka om medborgarskap.

Den ökning av antalet finska medborgare som de föreslagna lagändringarna medför kan också inverka på antalet ansökningar om

familjeåterförening som lämnas in av finska medborgare. Enligt 50 § i utlänningslagen beviljas familjemedlemmar till en finsk medborgare som är bosatt i Finland och sådana familjemedlemmars minderåriga ogifta barn kontinuerligt uppehållstillstånd på grund av familjeband, på ansökan som görs i Finland eller utomlands. För att uppehållstillstånd ska beviljas förutsätts det inte att utlänningens försörjning är tryggad.

En eventuell ökning av antalet medborgarskapsärenden påverkar förutom Migrationsverket även polisen och Finlands beskickningar i utlandet, eftersom medborgarskapsärenden inleds vid dessa myndigheter. Den ökning av antalet medborgarskapsärenden som övergångsskedet förväntas medföra kommer således att öka arbetsmängden hos polisen som har till uppgift att ta emot medborgarskapsansökningar.

Möjligheten att lämna in en medborgarskapsanmälan till en finsk beskickning eller ett finskt konsulat eller honorärkonsulat innebär att mottagandet av medborgarskapsanmälningar blir en ny varaktig arbetsuppgift för dessa myndigheter. Denna arbetsuppgift innefattar också en skyldighet att i fråga om sådana anmälningar som sänts per post kontrollera den sökandes identitet genom att vid behov inhämta tilläggsutredningar. Motsvarande föreskrifter finns också i den femåriga övergångsbestämmelsen. I och med lagändringen kommer mottagandet av anmälningar och skyldigheten att kontrollera den sökandes identitet således att bli bestående arbetsuppgifter. Då antalet finska medborgare som bor utomlands ökar kommer också det arbete som hänför sig till medborgarservicen att öka vid beskickningarna och konsulaten. En eventuell ökning av antalet ansökningar om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till finska medborgare kan likaså i viss mån öka arbetsmängden vid de finska beskickningarna.

En eventuell ökning av antalet finska medborgare som är bosatta utomlands kommer inte att ha någon betydande inverkan på antalet värnpliktiga. Enligt 76 § i värnpliktslagen kan en finsk medborgare som har medborgarskap också i en annan stat på ansökan befrias från beväringstjänsten under fredstid.

Antalet ansökningar om befrielse från beväringstjänst kommer troligtvis att öka en aning.

Enligt propositionen ska det inte längre ställas krav på att ansökan ska lämnas in på hemorten. För polisens del torde denna ändring leda till att ansökningarna och anmälningarna koncentreras till större orter, i synnerhet till huvudstadsregionen. Vidare kan de ändringar som gäller boendetiden inverka på det antal uppehållstillstånd som polisen under övergångsskedet beviljar familjemedlemmar till finska medborgare.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Invandrarna blir en del av samhället i den stat där de beviljas medborgarskap. Det är viktigt att en integrering sker inom alla livsområden i det mottagande samhället. Det är också viktigt att integreringen är ömsesidig, dvs. att det finländska samhället i allt större utsträckning influeras av den kulturella mångfalden och de olikartade värderingarna och sederna. Detta medför nya utmaningar när det gäller att öka invandrarernas samhällsdelaktighet och förhindra utslagning. Genom att förkorta den föreskrivna boendetiden och beakta tillfälligt boende vid beräkning av boendetiden kan man främja invandrarernas integrering i det finländska samhället. För många som vistas i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd uppkommer det nämligen anknytning till Finland t.ex. via arbetet eller studierna eller via medborgerlig aktivitet. När det gäller förvärv av sådana språkkunskaper som är väsentliga med tanke på integreringen i samhället är uppehållstillståndets art inte heller av någon betydelse. Genom att invandrarna beviljas medborgarskap kan man främja deras samhällstillhörighet och minska sådan utslagning och marginalisering som orsakas av en känsla av utanförskap.

Rätten till inflytande utgör en av hörnstenarna i det finländska samhället. De fulla medborgerliga rättigheter och skyldigheter som medborgarskapet medför främjar ett fullödigt deltagande i det politiska, samhälleliga, sociala, ekonomiska och kulturella livet i staten. Genom att invandrarna beviljas medborgarskap kan man också dra nytta av

deras färdigheter och kunnande på bästa möjliga sätt med tanke på både invandrarna själva och samhället i stort. Möjligheterna att delta i verksamheten inom olika samhällssektorer ger invandrarna bättre kännedom om det finländska samhällets seder, värderingar och kultur samt leder till ökad växelverkan mellan invandrarna och den övriga befolkningen. Vid sidan av rätten till inflytande är det även viktigt att invandrarna känner till och fullföljer sina samhälleliga förpliktelser. Kännedomen om de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till det finska medborgarskapet och till boendet i Finland innebär att det blir lättare för invandrarna att följa de samhälleliga normerna i Finland.

Såväl med tanke på sysselsättningsmöjligheterna och integreringen som med tanke på möjligheterna att delta i samhällslivet är det viktigt att invandrarna lär sig finska eller svenska. Enligt propositionen ska medborgarskapslagen utökas med en ny bestämmelse om att en invandrare, i avvikelse från huvudregeln, ska kunna beviljas medborgarskap efter fyra års boendetid om denne har förvärvat en sådan nivå av språkkunskap som föreskrivs i lagen. Denna bestämmelse sporrar invandrare att studera finska eller svenska och förbättrar därigenom deras möjligheter att få arbete och delta i samhällslivet. Betydelsen av tillräcklig språkkunskap och samhällskunskap betonas också i allt större utsträckning inom den integreringsutbildning som ordnas för invandrare.

En känsla av att vistelsen i landet är av tillfällig art kan minska en persons intresse för att delta i samhällslivet. I och med naturalisationen blir det emellertid lättare för en invandrare att utnyttja de etablerade kanalerna för samhällsinflytande och deltagande i samhällelig verksamhet. Förvärv av medborgarskap har direkta konsekvenser framför allt med tanke på de politiska rättigheterna. Rätten att kandidera och rösta i statliga val ökar invandrarernas politiska påverkningsmöjligheter. För närvarande finns det förhållandevis få invandrare i kommunfullmäktige, även om allt fler invandrare ställt upp som kandidater i samband med valen.

I och med att befolkningen åldras under de kommande åren minskar utbudet på arbets-

kraft i Finland. Invandringen och invandrarna kan bli viktiga för samhället när det gäller att bemöta de utmaningar som den åldrande befolkningen och andra förändringar i verksamhetsbetingelserna medför. Invandrarna kan både avhjälpa bristen på arbetskraft och utvidga kunskandet och innovativiteten och därigenom främja Finlands internationella konkurrenskraft. Ett öppet, modernt och konkurrenskraftigt samhälle är ofta också mångkulturellt. Det faktum att det blir lättare för invandrare att få medborgarskap kan också ha en signaleffekt, dvs. öka Finlands attraktivitet och locka kunnig arbetskraft till landet.

De flexibla villkoren för naturalisation kan också inverka på invandrarernas möjligheter att fatta beslut om sitt familjeliv. Enligt 50 § i utlänningslagen beviljas familjemedlemmar till en finsk medborgare som är bosatt i Finland och sådana familjemedlemmars minderåriga ogifta barn kontinuerligt uppehållstillstånd på grund av familjeband, på ansökan som görs i Finland eller utomlands. För att uppehållstillstånd ska beviljas förutsätts det inte att utlännings försörjning är tryggad.

För att finskt medborgarskap ska beviljas på ansökan krävs det, förutom att de övriga villkor som anges i 13 § är uppfyllda, även att den sökande uppfyller oförvitlighetsvillkoret. I 19 § i medborgarskapslagen finns bestämmelser om grunderna för undantag från oförvitlighetsvillkoret. När det gäller att fatta beslut om undantag från oförvitlighetsvillkoret används för närvarande den tabell över väntetider som ingår i Migrationsverkets interna anvisning som hjälpmedel. I propositionen föreslås det emellertid att mer detaljerade bestämmelser om grunderna för undantag från oförvitlighetsvillkoret och om bestämmandet av den väntetid som påförs i samband med undantag från detta villkor samt om väntetidens längd ska inkluderas i lagen. Detta förslag är förenligt med 80 § i grundlagen, där det bestäms att grunderna för individens rättigheter och skyldigheter ska regleras i lag. Dessa ändringar innebär att det kommer att råda större öppenhet i fråga om den tabell som påverkar väntetidernas längd. Det faktum att föreskrifterna om undantag

från oförvitlighetsvillkoret förtydligas kan också accentuera oförvitlighetens betydelse som villkor för naturalisation.

Det faktum att tidigare finska medborgare som bor utomlands erbjuds möjlighet att an hålla om att återfå sitt förlorade finska medborgarskap kan stärka utlandsfinländarnas nationella identitet och anknytning till Finland. Med hjälp av finskt medborgarskap kan utlandsfinländarnas resurser utnyttjas effektivare än förut. Utlandsfinländarna kan nämligen fungera som resurspersoner och som kontaktpersoner mellan Finland och det nya hemlandet. Återförvärv av finskt medborgarskap kan också underlätta återflyttningen till Finland och därmed öka tillgången på kunnig arbetskraft i Finland.

Om fler medborgarskapsansmälningar än väntat kommer att lämnas in av tidigare finska medborgare som bor utomlands, kommer ett större antal personer än för närvarande att ha rösträtt och vara valbara vid nästa statliga val. Utövandet av dessa rättigheter kan emellertid i praktiken förväntas ha en mycket begränsad betydelse, även om man inte kan lägga fram någon noggrann uppskattning om saken. Valdeltagandet bland finska medborgare som bor utomlands har varierat mellan tre och tio procent. I samband med europaparlamentsvalet var valdeltagandet tre procent och i samband med presidentvalet tio procent. Antalet nya valdeltagare kommer troligtvis inte att orsaka problem för valmaskineriet vare sig i Finland eller i utlandet.

4.4 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen samt för barn och utsatta grupper

Utsatta grupper samt kvinnor och barn berörs framför allt av de ändringar som berör språkkunskapsvillkoret. Förslaget om att personer som saknar läs- och skrivkunighet och personer som fyllt 65 år ska beviljas undantag från språkkunskapsvillkoret innebär inte någon ändring i förhållande till nuvarande praxis, eftersom förslaget överensstämmer med Migrationsverkets tillämpningspraxis. Genom att denna grund för undantag från språkkunskapsvillkoret införs i lagen förtydligas emellertid situationen för dessa grupper.

Det är dock inte fråga om ett fullständigt undantag från språkkunskapsvillkoret, eftersom det krävs att personer som saknar läs- och skrivkunnighet och personer som har fyllt 65 år ska visa att de i varje fall har elementära kunskaper i finska eller svenska. Därigenom får dessa personer bättre möjligheter att klara sig i olika situationer i vardagslivet.

Enligt lagen ska det vara möjligt att avvika från språkkunskapsvillkoret på grund av synnerligen vägande skäl. Avsikten är att man vid tillämpningen av bestämmelsen om synnerligen vägande skäl ska ta hänsyn till personer som är i en utsatt ställning. Ett sådant synnerligen vägande skäl på basis av vilket bestämmelsen kan tillämpas kan t.ex. utgöras av konstaterade inlärningssvårigheter eller av tydligt nedsatt inlärningsförmåga till följd av bristfällig skolgång. Det är också möjligt att en person med beaktande av ursprungslandets förhållanden och den genomsnittliga livslängden i ursprungslandet betraktas som ålderstigen även om han eller hon inte ännu har nått den åldersgräns på 65 år som föreskrivs i 18 b § 1 mom. 2 punkten samt 2 mom. i medborgarskapslagen.

De föreslagna undantagen från språkkunskapsvillkoret berör ofta framför allt kvinnor, eftersom en stor del av de invandrare som saknar läs- och skrivkunnighet är kvinnor. Dessutom är integreringsprocessen och skapandet av sociala nätverk utmanande i synnerhet för mödrar som tar hand om sina barn i hemmet. För mödrar i barnrika familjer kan det vara svårt att förvärva sådan språkkunskap som är väsentlig med tanke på samhällsdelaktigheten, eftersom deltagandet i integreringsutbildningen i regel kräver åtta timmars studiedagar. För närvarande håller man på att utveckla integreringsutbildningen så att familjernas och specialgruppernas behov beaktas bättre än förut. Det nuvarande utbildningssystemet innebär emellertid att bestämmelsen om synnerligen vägande skäl kan bli tillämplig i synnerhet när det gäller invandrarkvinnor, ifall villkoren för tillämpningen av denna undantagsgrund i övrigt är uppfyllda.

Den föreslagna nya bestämmelsen enligt vilken man ska kunna avvika från boendetidsvillkoret då en person har förvärvat den

nivå av språkkunskap som föreskrivs i lagen sporrar invandrare till aktiva studier i finska eller svenska. I och med att invandrarna uppmuntras att förvärva språkkunskaper förbättras också ställningen för utsatta grupper och hemmamammor, eftersom man i samband med språkstudier också tillägnar sig sådana färdigheter som behövs i vardagslivet och skapar viktiga kontakter till det omgivande samhället.

Då föräldrarna skaffar sig erforderliga språkkunskaper förbättras också barnens ställning, eftersom barnen i invandrarfamiljer ofta lär sig språket snabbare än föräldrarna och blir tvungna att fungera som tolkar för sina föräldrar. I och med att invandrarna sporras att förvärva språkkunskaper påverkas även samhällsdelaktigheten för invandrabarnens del, eftersom föräldrar som har bristfälliga kunskaper i finska eller svenska ofta inte klarar av att fullt ut stöda sina barn och ungdomar när det gäller att delta i samhällslik verksamhet. Genom att språkkunskaperna förbättras hos alla familjemedlemmar kan man således också minska risken för utslagning bland den andra generationen.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Inrikesministeriet inledde den 15 oktober 2008 ett projekt för revidering av medborgarskapslagen i enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens II regering. Inom ramen för projektet utreddes även övriga behov av ändringar i medborgarskapslagen. I regeringsprogrammet bestäms det att den boendetid som utgör ett villkor för beviljande av medborgarskap ska förkortas samt att studerande som stannat i Finland lättare ska kunna förvärva finskt medborgarskap.

Projektet har genomförts i två faser. I december 2008 färdigställdes den utredning om behoven av en revidering av medborgarskapslagen som utförts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet. På basis av denna utredning inleddes det lagberedningsarbete som resulterade i denna regeringsproposition.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utkastet till regeringsproposition sändes på remiss till 68 företrädare för statsförvaltningen, kommunerna, olika organisationer, domstolarna och andra intressenter. Remissyttranden begärdes bl.a. av olika ministerier, Migrationsverket, förvaltningsdomstolarna, Minoritetsombudsmannen, Befolkningsregistercentralen, magistraterna, olika arbetsmarknadsorganisationer samt av olika medborgar- och invandrarorganisationer. Dessutom yttrade sig Förändring 2011 rf angående utkastet till regeringsproposition.

I remissyttrandena understöddes syftena med utkastet till regeringsproposition. Propositionen ansågs vara motiverad bl.a. för att den främjar invandrares integrering i samhället och sporrar till studier i finska eller svenska. Förvärv av medborgarskap betraktades i många remissyttranden som en viktig del av integrationsprocessen för utlänningar som flyttat till Finland. I ett av remissyttrandena framfördes emellertid farhågor om att kravet på kortare boendetid kan öka utflyttningen bland dem som beviljats medborgarskap, ifall inte integreringen fortskridit tillräckligt långt innan medborgarskap beviljas. Vidare betraktades det som viktigt att förut-

sättningarna för beviljande av medborgarskap förtydligas när det gäller språkkunskaps- och oförvitlighetsvillkoren samt kravet på utredd identitet. I många remissyttranden understöddes också förslaget om att anmälningsförfarandet ska förenklas.

Flera remissinstanser hade uppmärksammat bestämmelsen i 18 b § 1 mom. 4 punkten, där det föreskrivs att det är möjligt att avvika från språkkunskapsvillkoret av synnerligen vägande skäl. Enligt paragrafens motivering kan denna bestämmelse bli tillämplig i sådana situationer där det av en godtagbar orsak de facto är omöjligt t.ex. för föräldrar i barnrika familjer eller för ensamstående föräldrar att förvärva erforderliga språkkunskaper. I en del av remissyttrandena ansågs att detta kan leda till att mödrar i barnrika familjer marginaliseras, ifall förvärv av medborgarskap inte fungerar som ett incitament för deltagande i språk- och integreringsutbildning.

I ett remissyttrande motsatte man sig förslaget om att tidigare finska medborgare som är bosatta utomlands ska kunna förvärva medborgarskap, medan man i andra remissyttranden föreslog att denna möjlighet också ska utvidgas till finska medborgares avkomlingar.

Remissyttrandena har beaktats vid den fortsatta beredningen och propositionen har i behövlig utsträckning ändrats med anledning av dem.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

2 §. Definitioner. Definitionen av en medsökande i 2 § 1 mom. 10 punkten ska ändras så att man med den medsökande avser ett barn som den sökande har vårdnaden om och för vilket finskt medborgarskap eller befrielse från finskt medborgarskap önskas genom en ansökan eller anmälan som är avhängig av den sökandes ansökan eller anmälan. Vid Migrationsverket kommer man nämligen år 2010 att ta i bruk ett nytt ärendehanteringssystem för utlänningsärenden (UMA), som innebär att en medsökande inte kan inkluderas i den primära sökandes ansökan utan att en särskild ansökan ska lämnas in för varje person. Den ändring som föreslagits i paragrafen inverkar dock inte på den medsökandes underordnade ställning i förhållande till den primära sökande. En medsökande kan inte förvärva medborgarskap om inte den primära sökande beviljas medborgarskap.

6 §. Utredd identitet. Paragrafens 1 mom. ska för tydlighetens skull utökas med ett omnämnande av att kravet på utredd identitet gäller den sökande.

Paragrafens 2 mom. ska utökas med bestämmelser om att de personuppgifter som behövs för att ärendet ska kunna utredas också ska omfatta den sökandes nationalitet. Denna ändring överensstämmer med högsta förvaltningsdomstolens avgörandepraxis, som innebär att den sökandes identitet bestäms av hans eller hennes namn, födelsetid och nationalitet. Också Migrationsverket har i sin tillämpningspraxis gett ändringar av de uppgifter som gäller den sökandes medborgarskap betydelse vid bestämningen av identiteten.

Vidare föreslås det att paragrafen ska utökas med ett nytt 4 mom., där det bestäms att en sådan ändring av den sökandes namn, födelsedatum eller nationalitet som gjorts av den sökande själv eller som grundar sig på myndigheternas utredningar avbryter tioårsperioden som avses i 3 mom., om inte ändringen kan betraktas som ringa. Också en ändring som berör något annat än personens namn, födelsedatum eller medborgarskap kan

tidsfristens förlopp, om ändringen enligt en helhetsbedömning av situationen anses ge personen en ny identitet.

Syftet med det nya 4 mom. är att förtydliga tillämpningen av 3 mom. Enligt 3 mom. anses en utlännings identitet utredd om utlänningsen åtminstone de senaste 10 åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, även om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet. Avsikten med momentet är att förhindra att det uppkommer en sådan orimlig situation där en person inte på grund av avsaknaden av tillförlitlig utredning om sin identitet alls kunde beviljas medborgarskap eftersom kravet på utredd identitet inte uppfylls. Med tanke på tillämpningen av denna bestämmelse är det avgörande huruvida den nya information som erhålls om en persons identitet betraktas som korrigering eller ändring av personuppgifterna. En korrigering av personuppgifterna avbryter nämligen inte den tioårsperiod som avses i 6 § 3 mom. i medborgarskapslagen, efter vilken utlänningsens identitet anses vara utredd. Då personuppgifterna ändras börjar däremot en ny tioårsperiod löpa från den tidpunkt då uppgifterna ändrades. I detta fall kan den sökande beviljas medborgarskap först efter att i tio år ha använt den nya identitet som han eller hon uppgett eller som myndigheterna klarlagt.

Det nya 4 mom. gäller bara sådana namnändringar som är av betydelse med tanke på utredningen av en persons identitet och med tanke på tillämpningen av 3 mom. Vid bedömningen av ändringens betydelse ska man fästa vikt vid den nya informationens betydelse för bedömningen av personens identitet som helhet, samt bl.a. vid hur länge personen har vistats i landet innan den nya information som medför en ändring av identiteten har getts. Utgångspunkten är att ändringen inte ska anses vara av ringa betydelse om personens födelsetid korrigeras med flera år eller om personen har vistats i Finland i flera år innan identiteten ändras. Som ringa betraktas sådana ändringar som avses i namnlagen (694/1985) och som inte kan anses vara av

betydelse med tanke på bedömningen av den utredda identiteten.

13 §. Allmänna villkor för naturalisation. Det föreslås att den oavbrutna boendetid som anges i 13 § 1 mom. 2 punkten underpunkt a, där det föreskrivs om boendetidsvillkoret, ska förkortas från nuvarande sex år till fem år. Den förvärvade boendetid som anges i 2 punkten underpunkt b ska likaså förkortas från åtta år till sju år.

De föreslagna ändringarna av boendetiden hör samman med den nya 15 §, som innehåller bestämmelser om arten av den vistelse som ska betraktas som boendetid. Enligt den föreslagna 15 § ska hälften av den tid den sökande vistats i landet med stöd av tillfälligt uppehållstillstånd beaktas vid beräkningen av den oavbrutna boendetiden. För att säkerställa att vistelsen i Finland är av stadigvarande art krävs det dock att den sökande har vistats i Finland med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd i minst ett år.

I och med naturalisationen godkänns utlänningen som en fullvärdig samhällsmedlem och beviljas de rättigheter och skyldigheter som hör samman med medborgarskapet. Avsikten med kravet på boendetid är att den sökande ska förvärva färdigheter att leva i det samhälle som han eller hon önskar bli fullvärdig medlem i genom medborgarskapet. Syftet med boendetidsvillkoret är således att säkerställa att utlänningen, då han eller hon ansöker om medborgarskap, redan har påbörjat sitt självständiga liv i det finländska samhället och visat att han eller hon klarar av att leva i enlighet med de värderingar som är viktiga i Finland. Under den tid som betraktas som boendetid ska utlänningen ha sitt egentliga bo och hemvist i Finland.

Genom de ändringar som föreslås i boendetidsbestämmelserna främjas samhällstillhörigheten för utlänningar som är stadigvarande bosatta i Finland, i och med att det blir möjligt för dem att förvärva medborgarskap snabbare än för närvarande. Genom beviljandet av medborgarskap kan man främja integreringen i det nya hemlandet samt deltagandet i samhällslivet. Ofta fortgår integreringen ännu efter att invandraren har beviljats medborgarskap och ibland till och med i den andra och tredje generationen. Med hjälp av

naturalisationen kan man också främja den generationsöverskridande integreringsprocessens fortskridande.

Vidare föreslås det att det oförvitlighetsvillkor som föreskrivs i 13 § 1 mom. 3 punkten ska ändras så att villkoret inte omfattar gärningar för vilka straffet är ordningsbot. En gärning som medför ordningsbot kan nämligen betraktas som ringa med avseende på medborgarskapslagens oförvitlighetsvillkor. Oförvitlighetsvillkoret kan således anses vara uppfyllt trots att en person påförts ordningsbot. Någon sådan undantagsprövning som avses i 19 § behövs inte i detta fall.

Enligt 1 mom. 6 punkten i gällande lag ska den sökande ha nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska. Språkkunskapsvillkoret uppfylls om den sökande i stället har motsvarande kunskaper i finskt teckenspråk. Det föreslås att bestämmelsen preciseras så att språkkunskapsvillkoret skulle kunna uppfyllas genom nöjaktiga kunskaper i finskt eller svenskt teckenspråk. Bestämmelsen skulle tillämpas på personer som har en skada som orsakar hörselnedsättning.

14 §. Boendetidens början. Innehållet i paragrafen ska motsvara gällande lagens 15 § som innehåller bestämmelser om boendetidens början. Det föreslås att 1 mom. 2 punkten i paragrafen som gäller boendetidens början ska ändras jämfört med gällande lag så att boendetiden inte börjar den dag då det första uppehållstillståndet beviljas utan den dag då det första kontinuerliga uppehållstillståndet beviljas. Denna ändring överensstämmer bättre med medborgarskapslagens allmänna princip om att vistelsen i landet ska vara kontinuerlig för att medborgarskap ska beviljas. Denna princip framgår av 13 § 1 mom. 2 punkten, där det bestäms att en person under boendetiden ska ha sitt egentliga bo och hemvist i Finland, och av 7 §, där det bestäms att man med egentligt bo och hemvist avser personens faktiska och huvudsakliga vistelseort där vistelsen är av stadigvarande art.

Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om betydelsen av att personens identitet inte är utredd när boendetiden beräknas. Utgångspunkten är att den tid en person till-

bringat i landet med outredd identitet inte godkänns som boendetid.

Denna bestämmelse har också anknytningspunkter till 6 § 3 mom., där det bestäms att en utlännings identitet anses vara utredd då han eller hon de senaste tio åren har använt samma identitet. Dessa bestämmelser kan leda till en situation där en sökande fortfarande kan uppfylla det krav på tioårig boendetid som ställs i 6 § 3 mom. än en sökande som i enlighet med 14 § 2 mom. på eget initiativ strävar efter att korrigera felaktiga uppgifter om sin identitet. En sådan situation uppkommer t.ex. då en sökande som efter att ha vistats i Finland i sju år lämnar in en utredning om sin identitet som dittills varit outredd. I detta fall börjar boendetiden enligt 14 § 2 mom. räknas från den tidpunkt då utredningen lämnades in. Utöver de sju år som den sökande bott i Finland förutsätts det då dessutom att kravet på en femårig boendetid ska uppfyllas, vilket innebär att boendetiden i Finland sammanlagt kommer att omfatta tolv år. Detta är två år mer än vad som krävs av en sökande vars oklara identitet i enlighet med 6 § 3 mom. betraktas som utredd tio år efter att hans eller hennes personuppgifter har registrerats i personuppgiftssystemet. I dessa situationer skulle det vara ändamålsenligt att utföra sådan prövning som avses i 14 § 2 mom., så att det inte vid tillämpningen av denna bestämmelse krävs längre boendetid än de tio år som föreskrivs i 6 § 3 mom.

15 §. Vistelse som godkänns som boendetid. Denna paragraf innehåller bestämmelser om sådan godtagbar vistelse i landet som godkänns som boendetid. Det är fråga om en ny bestämmelse där det bestäms att hälften av den tid en person har vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd ska beaktas vid beräkandet av den oavbrutna boendetiden. Också den vistelse som sker med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd kan skapa en känsla av samhällstillhörighet, lika väl som en sådan vistelse som sker med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd. För många som vistas i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd uppkommer det anknytning till det finska samhället t.ex. via arbetet eller studierna eller via medborgarverksamhet. När det gäller förvärvandet

av sådana språkkunskaper som är väsentliga med tanke på integreringen är uppehållstillståndets art inte heller av någon betydelse.

Det faktum att en del av den tillfälliga vistelsen i landet ska betraktas som boendetid berör framför allt personer som studerat i Finland, eftersom studerande i regel vistas i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd. Denna ändring är avsedd att uppmuntra personer som har slutfört sina studier i Finland att söka sig till och placera sig på den finska arbetsmarknaden. En person som studerat i Finland och vars språkstudier och integrering i det finländska samhället har börjat redan i samband med studierna förbinder sig i allmänhet lättare vid den finska arbetsmarknaden än en person som inte har någon tidigare anknytning till Finland.

Genom en lag om ändring av utlänningslagen (34/2006) som trädde i kraft den 1 februari 2006 gjordes det också lättare för utländska studerande att stanna i landet efter avslutade studier. Lagändringen gav utländska studerande som avlagt examen i Finland möjlighet att stanna i Finland efter avslutade studier för att söka arbete. Bakom lagändringen låg en strävan att uppmuntra utländska studerandes, i synnerhet studerande från tredjeländer, att söka sig till och placera sig i arbetslivet i Finland.

Det finns dock inte skäl att vid beräkandet av boendetiden begränsa beaktandet av den tid som personen vistats i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd bara till studerande, eftersom det också för andra invandrargruppers del uppkommer anknytning till Finland under en sådan vistelse som sker med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd. I och med att invandrarens språkkunskaper och kännedom om det finländska samhället ökar fördjupas integreringsprocessen under den tid invandraren vistas i landet.

En förutsättning för att en tillfällig vistelse i landet ska beaktas vid beräkandet av boendetiden är att den sökande har vistats i Finland med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd i minst ett år. Med hjälp av detta villkor säkerställer man att personens vistelse i Finland är av stadigvarande art innan denne beviljas medborgarskap. Stadigvarande vistelse i det nya hemlandet betraktas allmänt

som en förutsättning för förvärv av medborgarskap. Denna princip framgår också av 7 § i den gällande lagen, där det bestäms att man med egentligt bo och hemvist avser personens faktiska och huvudsakliga vistelseort där vistelsen är av stadigvarande art. Även i många andra staters lagstiftning är det en klar princip att vistelsen ska vara av stadigvarande art innan medborgarskap kan beviljas.

Förslaget om att den tid en person har vistats i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd ska betraktas som boendetid är en väsentlig förändring, eftersom utgångspunkten förut har varit att bara vistelse av stadigvarande art beaktas vid beräkning av boendetiden. Den vedertagna tillämpningspraxisen ändrades emellertid år 2007, då högsta förvaltningsdomstolen fattade beslut om att också den tid en person vistats i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd beaktades vid beräkning av boendetiden. Efter detta avgörande har också Migrationsverket tagit hänsyn till sådan vistelse som grundar sig på ett tillfälligt uppehållstillstånd vid beräkning av den boendetid som krävs enligt boendetidsvillkoret.

Denna ändring har också en central anknytning till utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillstånd. Med stöd av utlänningslagen beviljas en utlänning ett tidsbegränsat uppehållstillstånd antingen i form av ett tillfälligt uppehållstillstånd (B-tillstånd) eller i form av ett kontinuerligt uppehållstillstånd (A-tillstånd), beroende på vistelsens karaktär. Ett permanent uppehållstillstånd kan beviljas en utlänning som med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd har vistats i Finland i fyra år. För att ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare ska beviljas krävs fem års oavbruten vistelse i landet. Till denna vistelse räknas dock inte sådan tid som tillbringats i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd.

Skillnaden mellan föreskrifterna om vistelsens art i den föreslagna 15 § i medborgarskapslagen och i utlänningslagen kan leda till en situation där villkoren för naturalisation uppfylls tidigare än villkoren för beviljande av ett sådant permanent uppehållstillstånd eller EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosat-

ta tredjelandsmedborgare som avses i utlänningslagen. Genom att förutsätta att den sökande ska ha vistats i Finland med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd i minst ett år före medborgarskap beviljas säkerställer man att personens vistelse i Finland är av stadigvarande art och att medborgarskapslagens och utlänningslagens bestämmelser om vistelsens varaktighet är tillräckligt enhetliga. Denna ändring överensstämmer också med högsta förvaltningsdomstolens avgörande angående uppehållstillståndets art vid beräkning av boendetiden. Ändringen innebär att personer som vistas i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd, i huvudsak studerande och arbetstagare, lättare kan beviljas uppehållstillstånd.

Bestämmelsen i gällande lagens 14 § ska bli 15 § 2 mom. Ändringen överensstämmer bättre med innehållet i bestämmelsen, eftersom bestämmelsen egentligen inte i enlighet med den nuvarande rubriken gäller boendetiden, utan sådan vistelse som i särskilda fall godkänns som boendetid. Syftet med den gällande bestämmelsen är att jämka boendetidsvillkoret i sådana situationer där den sökande anses ha begränsad handlingsförmåga. Även den tid eller en del av den tid som den sökande har vistats i landet olovligt kan godkännas som boendetid, om det med tanke på den sökandes ålder eller hälsotillstånd eller någon därmed jämförbar orsak anses vara oskäligt att inte godkänna denna tid. Bestämmelsen ska tillämpas t.ex. på en situation där en person har försummat att förnya sina inresedokument eller sitt uppehållstillstånd och därmed inte har giltigt tillstånd att vistas i landet. Innehållet i denna bestämmelse passar bättre i den nya 15 §, som föreslås innehålla närmare bestämmelser om den vistelse som godkänns som boendetid i Finland.

16 §. Avbrott i oavbruten boendetid. Det föreslås att 2 mom. 3 punkten i denna paragraf ska ändras så att den också innefattar de bestämmelser som ingår i den gällande 4 punkten, vilken ska strykas såsom onödig. Denna ändring förtydligar bestämmelsens tillämpning.

Vidare ska paragrafen utökas med ett nytt 3 mom., där förhållandet mellan oavbruten boendetid och förvärvad boendetid ska förtyd-

ligas. Det föreslås att det klarare än i den gällande lagen ska framgå att det finns en möjlighet att beakta den förvärvade boendetiden i sådana situationer där kravet på oavbruten boendetid inte uppfylls trots att den sökande vistats länge i Finland. I momentet förtydligas förhållandet mellan bestämmelserna om en sådan personlig vägande orsak som avses i 1 mom. och bestämmelserna om förvärvad boendetid. Om de tillåtna frånvaroperioderna överskrids t.ex. på grund av studier eller arbetsuppgifter, ska bestämmelserna om förvärvad boendetid tillämpas vid beräkningen av boendetiden. För att det ska kunna vara fråga om en vägande personlig orsak krävs det nämligen i regel att det inträffar något oväntat. Då det gäller att fastställa när det är fråga om förvärvad boendetid och när det är fråga om en vägande personlig orsak ska man emellertid göra en sådan helhetsbedömning av situationen där den sökandes individuella situation beaktas.

Dessutom föreslås det att det nuvarande 3 mom. blir 4 mom. Bestämmelsen ska utökas med ett förtydligande där det framgår att bestämmelserna om förvärvad boendetid ska tillämpas på frånvaroperioder som överskrider ett år. Detta tillägg överensstämmer med den gällande lagens syfte och förtydligar att bestämmelserna om förvärvad boendetid ska tillämpas på långa frånvaroperioder. Momentet ska även ges en klarare utformning så att ordalydelsen stämmer bättre överens med momentets syfte.

I den alltmer globaliserade världen kan det förekomma många olika slags situationer där den sökande bor turvis i Finland och utomlands. Bestämmelserna om avbrott i den oavbrutna boendetiden och om förvärvad boendetid kan bli tillämpliga t.ex. då den sökande är anställd vid ett finskt företag och arbetar som utsänd arbetstagare utomlands eller då den sökandes vistelse i Finland avbryts på grund av att denne är gift med en finsk medborgare vars anställning vid ett företag eller en internationell organisation innefattar sådana utlandsarbetsvistelser som den sökande deltar i.

17 §. Bevis på språkkunskaper. De sätt på vilka språkkunskaperna kan visas ska förenhetligas. Denna paragraf föreslås innehålla en

uttömmande förteckning över de sätt på vilka tillräckliga språkkunskaper kan visas. Språkkunskaperna ska kunna visas genom att den sökande avlägger en allmän språkexamen på kunskapsnivå tre, statens språkexamen med nöjaktig förmåga att använda språket i tal och skrift, den grundläggande utbildningens lärokurs med finska eller svenska som modersmål eller som andra språk, gymnasiets lärokurs med finska eller svenska som modersmål eller som andra språk, en finsk- eller svenskspråkig studentexamen som innefattar ett godkänt betyg i finska eller svenska som modersmål eller som andra språk, en sådan yrkesinriktad grundexamen som avses i lagen 630/1998 på finska eller svenska, en sådan yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) på finska eller svenska, sådana studier i finska eller svenska som avses i 6 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om universitetsexamina (794/2004) eller i 8 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003), eller ett mognadsprov på finska eller svenska.

Det föreslås att omnämmandet av den möjlighet som funnits att visa sina språkkunskaper på ett sådant sätt där den som utfärdar examensintyg över statens språkexamen har bedömt att språkkunskapsnivån uppfyller språkkunskapsvillkoret ska strykas ur paragrafen. Dessutom föreslås det att 7 § 1 och 2 mom. i statsrådets förordning om medborgarskap (799/2004) ska upphävas särskilt. Att det språkkunskapsvillkor som föreskrivs i medborgarskapslagen uppfylls kan enligt 7 § 1 mom. i förordningen visas på det sätt som anges i 15–17 § i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003). I 7 § 2 mom. bestäms det att de språkexamensnämnder som anges i 11 § 2 mom. i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) kan ge Migrationsverket allmänna utlåtanden som innehåller rekommendationer om huruvida vissa språkkunskaper motsvarar det språkkunskapsvillkor som anges i lagen och i undantagsfall också ge utlåtanden med anledning av enskilda ansökningar.

Förenhetligandet av de sätt på vilka språkkunskaperna kan visas kommer att för snabba behandlingen av medborgarskapsansökningar vid Migrationsverket avsevärt. Den nuvarande möjligheten att visa språkkunskaperna på flera olika sätt har medfört en betydande mängd arbete för Migrationsverket. Migrationsverket tvingas ofta både på förhand och i samband med beslutsfattandet be Utbildningsstyrelsen bedöma huruvida de intyg som den sökande lämnat in är lämpliga för påvisande av dennes språkkunskaper. Detta förfarande fördröjer i hög grad ansökningarnas behandling. Den föreslagna ändringen klarlägger också situationen för de sökandes del, så att de på förhand känner till hur språkkunskaperna kan visas, dvs. antingen genom studier eller genom avläggande av en allmän språkexamen. För närvarande förekommer det även bland de sökande ovisshet om huruvida de språkontyg de förvärvat i olika sammanhang uppfyller det språkkunskapsvillkor som föreskrivs i medborgarskapslagen. Denna ändring är motiverad också med tanke på jämlikheten mellan de sökande, eftersom samma metoder för påvisande av språkkunskaper enligt förslaget ska gälla för alla sökande.

Det allmännaste sättet för påvisande av språkkunskaper är avläggande av en allmän språkexamen på färdighetsnivå tre. För närvarande bedöms den sökandes språkkunskaper vid en allmän språkexamen med hjälp av fem olika delprov. Delproven gäller muntlig framställning, skriftlig framställning, talförståelse, textförståelse samt strukturer och ordförråd. Delproven i muntlig och skriftlig framställning berör förmågan att använda språket och delproven i tal- och textförståelse berör förmågan att förstå språket. Undervisnings- och kulturministeriet håller emellertid som bäst på att bereda en sådan översyn av språkexamina som innebär att delprovet i strukturer och ordförråd ska utelämnas, eftersom färdigheterna inom detta område mäts i samband med de återstående fyra delproven. Dessutom är det sannolikt att man i fortsättningen inte längre alls kommer att göra någon allmän bedömning av språkkunskapsnivå, utan att intyget kommer att innefatta en särskild nivåbedömning av varje delprov. En

sådan detaljerad profil av kunskapsnivån som grundar sig på bedömningen av delproven kommer att ge en mer genomskådlig och begriplig bild av en persons språkkunskap än den allmänna nivåbedömning som grundar sig på en medeltalskalkyl.

En eventuell ändring av de allmänna språkexamina kommer också att påverka sätten för påvisande av språkkunskaper enligt medborgarskapslagen. För att nivån på den språkkunskap som krävs enligt lagen även i fortsättningen ska motsvara kunskapsnivå tre, krävs det att två av de fyra delproven ska klaras av. För att man ska kunna påvisa att den sökande har både muntliga och skriftliga språkkunskaper, ska det ena delprovet som den sökande ska klara av antingen gälla skriftlig framställning eller textförståelse och det andra delprovet gälla antingen muntlig framställning eller talförståelse. Vidare ska åtminstone ett av de avklarade delproven gälla förmågan att använda språket, dvs. antingen skriftlig eller muntlig framställning. Språkkunskaperna ska således kunna påvisas genom sådana kombinationer av delproven som omfattar skriftlig och muntlig framställning eller skriftlig framställning och talförståelse eller muntlig framställning och textförståelse, vilket i hög grad motsvarar det nuvarande kravet på att språkexamen ska avläggas på nivå tre. Ett godkänt resultat i tre av delproven innebär att språkkunskaperna motsvarar en avsevärt högre nivå än nuvarande nivå tre. Kunskapsnivå tre har betraktats som lämplig när det gäller sådana språkkunskaper som avses i medborgarskapslagen och som behövs med tanke på invandrarnas integrering i Finland. Därför finns det inte skäl att ändra nivån på de språkkunskaper som krävs av den sökande.

En eventuell ändring av de allmänna språkexamina kommer också att inverka på de undantag som föreskrivs från språkkunskapsvillkoret i 18 § i medborgarskapslagen. När det gäller de grupper som berörs av undantagen kan man t.ex. betona olika delområden som hör till språkexamen eller kräva att endast vissa delprov ska avläggas.

18 §. Undantag från boendetidsvillkoret. Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om undantag från boendetidsvillkoret.

De bestämmelser som gäller undantag från språkkunskapsvillkoret ska däremot strykas ur paragrafen. För tydlighetens skull föreslås det nämligen att undantagen från språkkunskapsvillkoret istället ska regleras i den nya 18 b §.

En sådan fast anknytning till Finland som avses i 1 mom. 1 punkten kan enligt motiveringen till den gällande lagen skapas genom att en person med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd i flera år vistas i Finland som studerande eller genom att en person annars tillfälligt vistats i landet. Den tid en person har vistats i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd ska betraktas som tecken på en fast anknytning till Finland enligt den nya 15 §, där det bestäms att hälften av den tid som den sökande vistats i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd ska räknas in i boendetiden.

Det anses emellertid att 1 mom. 1 punkten fortfarande behövs, eftersom tillämpningen av bestämmelserna om undantag från boendetidsvillkoret fortsättningsvis kräver att den sökande har en fast anknytning till Finland. Som en fast anknytning ska man alltså kunna betrakta bl.a. fortlöpande kontakter till släktingar som bor i Finland eller arbete som hänför sig till Finland. Det är också möjligt att den sökandes långvariga tillfälliga vistelse i Finland är av sådan art att mer än hälften av vistelsen kan beaktas vid beräkandet av boendetiden. En fast anknytning till Finland kan även anses uppkomma i det fall då den sökandes förälder eller mor- eller farförälder är finsk medborgare.

Det föreslås att 1 mom. 2 punkten underpunkt b ska strykas, eftersom föreskrifter om undantag från den boendetid som utgör huvudregeln för en person som beviljats internationellt skydd regleras i 20 § och den aktuella underpunkten b är avsedd att tillämpas på sådana undantag från språkkunskapsvillkoret som regleras i den nya 18 b §.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla bestämmelser om ytterligare villkor för undantag från boendetidsvillkoret. För att man ska kunna avvika från boendetidsvillkoret ska utöver villkoren i 1 mom. 1 och 2 punkten också ett av villkoren i punkterna under 2 mom. bli uppfyllda. Villkoren enligt dessa

moment överensstämmer med gällande lagens villkor för avvikelse från boendetidsvillkoret, men bestämmelsens struktur ska klargöras.

Gällande lagens särskilda skäl ersätts med synnerligen vägande skäl och från paragrafen stryks kravet att de särskilda skälen till undantag från boendetids- eller språkkunskapsvillkoret ska kunna jämföras med de skäl som anges i de övriga underpunkterna i lagrummet. Lagrummet har för närvarande ett mycket snävt tillämpningsområde och det har tillämpats i mycket liten utsträckning. I praktiken är det således påkallat att lagrummet ges en mer allmän formulering som ger myndigheterna prövningsrätt i enskilda fall. På grund av de sökandes situation och bakgrund kan det nämligen förekomma stora variationer mellan de enskilda fallen.

Det ska vara möjligt att bevilja undantag från boendetidsvillkoret av synnerligen vägande skäl t.ex. då beviljandet av medborgarskap är av mycket stor betydelse för den sökande med avseende på dennes arbete eller av någon annan motsvarande orsak och boendetidsvillkoret skulle uppfyllas inom kort.

Det ska likaså av synnerligen vägande skäl vara möjligt att avvika från boendetidsvillkoret när det gäller makar till sådana tjänstemän inom utrikesförvaltningen som är skyldiga att i sin tjänst övergå till ett annat uppdrag och flytta till ett annat tjänsteställe inom utrikesförvaltningens organisation. Sådana är enligt 17 § i lagen om utrikesförvaltningen (204/2000) utrikesråd, ambassadråd, utrikessekreterare, administrativa utrikessekreterare, attachéer och administrativa attachéer. Även andra tjänstemän som innehar allmänna tjänster är på förordnande skyldiga att i sin tjänst flytta från en beskickning till utrikesministeriet och att övergå från ett uppdrag till ett annat vid utrikesministeriet. Eftersom långa utlandsvistelser utgör en väsentlig del av arbetet för utrikesministeriets tjänstemän, är det svårt för tjänstemännens makar som deltar i utlandsarbetsvistelserna att uppfylla det boendetidsvillkor som uppställs i lagen, även när det gäller förvärvad boendetid. Man bör även beakta att de tjänstemän som arbetar vid finska beskickningar i enlighet med 1 § i förordningen om utrikesministeriet

(1171/2005) har befogenheter att företräda Finland och finskheten.

För att trygga familjesammanhållningen och säkerheten för tjänstemännen inom utrikesförvaltningen och deras familjer beviljar utrikesministeriet alla sina utsända tjänstemäns familjemedlemmar diplomatpass. En utländsk make till en tjänsteman inom utrikesförvaltningen kan emellertid beviljas diplomatpass först efter att ha beviljats medborgarskap.

För att det av synnerligen vägande skäl ska vara möjligt att bevilja undantag från boendetidsvillkoret krävs det att maken är en sådan familjemedlem som avses i 37 § i utlänningslagen.

Det föreslås att paragrafens nuvarande 2 mom. ska strykas, eftersom momentet gäller undantag från språkkunskapsvillkoret och dessa ska regleras särskilt i 18 b §.

18 a §. Undantag från boendetidsvillkoret då språkkunskapsvillkoret uppfylls. Denna paragraf är ny och innehåller föreskrifter om möjligheten att avvika från boendetidsvillkoret då en person har förvärvat sådana språkkunskaper som krävs i lagen och de övriga villkoren för beviljande av medborgarskap är uppfyllda. Syftet med denna paragraf är att sporra till aktiva studier i finska eller svenska och ge den sökande möjlighet att som erkänsla för framgångsrika språkstudier förvärva medborgarskap efter en kortare tid än vad som är möjligt i normalfallet. Avsikten är att främja utvecklandet av språkkunskaperna, eftersom det i många sammanhang konstaterats att språkkunskaperna är synnerligen viktiga när det gäller en persons integrering i samhället och känsla av samhällstilhörighet. Då en person behärskar språket får han eller hon lättare tillträde till det mottagande samhället. I och med att den sökande får en möjlighet att påverka behandlingen av sin medborgarskapsansökan i en positiv riktning då han eller hon snabbt förvärvar tillfredsställande språkkunskaper, förbättras också dennes sysselsättningsmöjligheter i det finländska samhället. Det är således fråga om en väsentlig förändring i förhållande till den gällande lagen, som inte innehåller några motsvarande incitament.

I den föreslagna paragrafen krävs det, utöver förvärvandet av språkkunskaper, även att den sökande ska ha en sådan fast anknytning till Finland som avses i 18 § 1 mom. 1 punkten. Dessutom krävs antingen en oavbruten boendetid på fyra år eller en förvärvad boendetid på sex år, varav den sökande de två senaste åren ska ha bott i landet utan avbrott. Syftet med den boendetid som föreskrivs i medborgarskapslagen är att säkerställa att personen har beredskap att leva i det samhälle som han eller hon genom naturalisationen blir fullvärdig medlem i. Det är motiverat att ställa krav på en viss förkortad boendetid trots att den sökande har förvärvat erforderlig språkkunskap, eftersom kännedomen om det finländska samhället och möjligheterna att delta i verksamheten inom olika samhällssektorer ökar under den tid den sökande bor i Finland.

18 b §. Undantag från språkkunskapsvillkoret. Denna paragraf är ny och innehåller föreskrifter om undantag från språkkunskapsvillkoret. Paragrafen grundar sig på den gällande 18 §, som innehåller föreskrifter om undantag både från boendetidsvillkoret och från språkkunskapsvillkoret men som för tydlighetens skull ska ändras så att den bara gäller undantag från boendetidsvillkoret.

Det föreslås att 1 mom. 1 punkten ska innehålla föreskrifter om undantag från språkkunskapsvillkoret i det fall där det är oskäligt svårt för en person att sköta ett stadigvarande arbete i huvudsyssla i Finland utan finskt medborgarskap. Denna punkt motsvarar 18 § 1 mom. 2 a-punkten i den gällande lagen.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska man kunna avvika från språkkunskapsvillkoret om den sökande har fyllt 65 år och har beviljats flyktingstatus i Finland eller uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd eller humanitärt skydd. Jämfört med den gällande 18 § 1 mom. 2 b-punkten ska denna punkt ändras så att den motsvarar rådande praxis, enligt vilken det inte krävs att en sökande som är äldre än 65 år ska uppfylla språkkunskapsvillkoret om denne har beviljats flyktingstatus i Finland eller fått uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd eller humanitärt skydd. Även när det gäller personer som är äldre än 65 år och som beviljats internationellt skydd

bör man emellertid beakta att sådan språkkunskap som behövs i vardagslivet underlättar livet i det finländska samhället. Det är således önskvärt att personen i fråga alltid deltar i språkundervisning då det finns förutsättningar för detta. Det är nämligen t.ex. svårt att kartlägga behoven hos sådana ålderstigna personer som inte alls kan tala finska eller svenska samt att erbjuda dem god långtidsvård och andra social- och hälsovårdstjänster av god kvalitet.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska man kunna avvika från språkkunskapsvillkoret på grund av den sökandes hälsotillstånd eller en hörsel-, syn- eller talskada. Denna punkt motsvarar 18 § 2 mom. i den gällande lagen.

Vidare ska 1 mom. 4 punkten innehålla föreskrifter om möjligheten att avvika från språkkunskapsvillkoret av ett synnerligen vägande skäl. Som ett sådant synnerligen vägande skäl som avses i punkten kan man t.ex. betrakta sådana omständigheter som innebär att det de facto är omöjligt för den sökande att förvärva sådana språkkunskaper som motsvarar den föreskrivna nivån. Ett sådant skäl kan t.ex. utgöras av klart nedsatt inlärningsförmåga som beror på konstaterade inlärningssvårigheter eller bristfällig skolgång. Det är också möjligt att en person med beaktande av ursprungslandets förhållanden och den genomsnittliga livslängden i ursprungslandet betraktas som ålderstigen även om han eller hon inte ännu har nått den åldersgräns på 65 år som föreskrivs i 1 mom. 2 punkten och 2 mom.

För att man ska kunna avvika från språkkunskapsvillkoret med stöd av ett synnerligen vägande skäl krävs det alltid en helhetsbedömning av den sökandes specifika situation. För att ett synnerligen vägande skäl ska kunna utgöra en grund för avvikelse från språkkunskapsvillkoret ska det t.ex. vara fråga om en sådan situation där det av en godtagbar orsak de facto varit omöjligt för den sökande att studera finska eller svenska. Det faktum att den ena föräldern i familjen tillsammans med eventuella övriga familjemedlemmar uppfyller villkoren för beviljande av medborgarskap räcker inte som grund för undantag från språkkunskapsvillkoret för den andra förälders del som inte uppfyller villko-

ret. I detta fall borde man dessutom påvisa att det av en godtagbar orsak de facto varit omöjligt för denna förälder att förvärva erforderlig språkkunskap, samt utföra en helhetsbedömning av dennes individuella situation. Deltagandet i integreringsutbildningen kräver emellertid i nuläget vanligtvis hela studiedagar. För närvarande håller man dock på att utveckla integreringsutbildningen så att familjernas och specialgruppernas behov beaktas bättre än förut. Inom det nuvarande systemet kan det nämligen förekomma situationer där det för mödrar i barnrika familjer och för ensamstående föräldrar de facto är omöjligt att delta i språkundervisningen.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla föreskrifter om undantag från språkkunskapsvillkoret när det gäller sökande som inte är läs- eller skrivkunniga och sökande som fyllt 65 år och har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund än vad som avses i 18 b § 1 mom. 2 punkten. I detta fall ska man kunna avvika från språkkunskapsvillkoret om den sökande visar att han eller hon har elementära färdigheter att förstå och tala finska eller svenska eller regelbundet har deltagit i undervisning i finska eller svenska. Också när det gäller sökande som inte är läs- eller skrivkunniga eller sökande som fyllt 65 år och inte har beviljats internationellt skydd ska det emellertid vara möjligt att avvika från språkkunskapsvillkoret med stöd av ett sådant synnerligen vägande skäl som avses i 1 mom. 4 punkten. I detta fall ställs det inga krav på elementära språkkunskaper eller regelbundet deltagande i språkundervisning.

Sådana elementära färdigheter att förstå eller tala finska eller svenska motsvarar en språkkunskapsnivå som är en aning lägre än nivå 2 i en allmän språkexamen. Detta betyder att det krävs att den sökande förstår tydligt och förenklat tal som gäller vardagliga och bekanta frågor. Den sökande borde klara av rutinmässiga samtalssituationer som kräver enkelt informationsutbyte, även om uttalet är bristfälligt. Dessutom krävs det att den sökande behärskar det allmännaste grundläggande ordförrådet samt vissa grundläggande grammatikaliska strukturer.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla föreskrifter om att avsaknaden av läs- och

skrivkunnighet, den sökandes elementära färdigheter att förstå eller tala finska eller svenska eller det regelbundna deltagandet i undervisning i finska eller svenska ska visas genom ett intyg som utfärdats av den sökandes lärare i finska eller svenska.

19 §. Undantag från oförvitlighetsvillkoret. Det föreslås att denna paragraf ska förtydligas så att den begränsas att bara gälla undantag från oförvitlighetsvillkoret. Föreskrifterna om bestämmande av väntetiden ska strykas ur paragrafen och istället inkluderas i den nya 19 a §. Det föreslås inte i sak några ändringar i fråga om förutsättningarna för avvikelser från oförvitlighetsvillkoret, men bestämmelsens utformning ska förtydligas.

I fortsättningen ska man kunna avvika från oförvitlighetsvillkoret på basis av en helhetsbedömning av den sökandes situation, ifall det finns vägande skäl att avvika från detta villkor. Vid helhetsbedömningen ska man bl.a. beakta den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks, gärningens art och hur strängt det straff som påförts för gärningen var, samt huruvida den sökande upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar. Också en utländsk dom ska kunna beaktas vid bedömningen, om inte det utdömda straffet strider mot straffsystemet i Finland.

Ifall det är fråga om en synnerligen allvarlig gärning eller upprepade brott är det i regel inte ändamålsenligt att avvika från oförvitlighetskravet. I ett sådant fall fattar Migrationsverket på basis av en helhetsbedömning av situationen ett sådant negativt beslut med anledning av medborgarskapsansökan som inte innefattar någon väntetid, förutsatt att detta är motiverat också med tanke på den tid som förflutit från brotten. Den sökande kan nämligen när som helst på nytt ansöka om medborgarskap, varvid det utförs en ny helhetsbedömning av hans eller hennes situation.

Enligt 3 mom. kan man inte avvika från oförvitlighetsvillkoret innan en prøvotid som den sökande dömts till för ett villkorligt fängelsestraff eller ett besöksförbud som den sökande meddelats har upphört att gälla. I de fall då besöksförbudet har upphört att gälla kan den tid som förflutit sedan förbudet upp-

hörde att gälla och de omständigheter som ledde till att besöksförbud meddelades beaktas i helhetsbedömningen när en väntetid bestäms enligt 19 a §.

19 a §. Bestämmande av väntetiden. Denna paragraf är ny och föreslås innehålla föreskrifter om hur väntetiden bestäms. I den gällande lagen regleras bestämmandet av väntetiden i 19 § 2 mom. I 80 § i grundlagen bestäms det att grunderna för individens rättigheter och skyldigheter regleras i lag. Paragrafen föreslås därför innehålla mer detaljerade och tydligare föreskrifter om grunderna för bestämmandet av väntetiden och om väntetidens längd än vad som ingår i 19 § 2 mom. i den gällande lagen. Det faktum att bestämmandet av väntetiden ska regleras i en särskild paragraf förtydligar också strukturen för föreskrifterna om förutsättningarna för avvikelser från oförvitlighetsvillkoret.

Den nya 19 a § föreslås inte innehålla en motsvarande bestämmelse som finns i 19 § 2 mom. i den gällande lagen, där det bestäms att inrikesministeriet kan meddela anvisningar om hur väntetiden noggrannare bestäms. Föreskrifter om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet finns i 80 § i grundlagen, där det bestäms att republikens president, statsrådet och ministerierna kan utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Andra myndigheter än presidenten, statsrådet eller ministerierna kan bemyndigas att utfärda rättsnormer endast under de förutsättningar som anges i 80 § 2 mom. i grundlagen och endast genom lag. I enlighet med 80 § i grundlagen ska myndigheter på lägre nivå än ministerier i regel inte bemyndigas utfärda bindande rättsnormer.

Inrikesministeriet har inte meddelat några anvisningar med stöd av 19 § 2 mom. i den gällande lagen. Däremot har Migrationsverket utfärdat en intern anvisning som innefattar en tabell för beräklandet av de väntetider som hänförs till oförvitlighetskravet. Migrationsverkets anvisning har haft en avsevärd betydelse för den sökande vid bedömningen av förutsättningarna för avvikelser från oförvitlighetsvillkoret. Varken den behörighet att meddela anvisningar om bestämmandet av väntetiden som anförtratts in-

rikesministeriet i 19 § 2 mom. eller den interna anvisning som Migrationsverket utfärdat på grund av att inrikesministeriet inte meddelat några anvisningar om saken uppfyller de krav som ställs på delegering av lagstiftningsbehörighet i 80 § i grundlagen. I den nya 19 a § preciseras således föreskrifterna om bestämmande av väntetiden så att de motsvarar de krav som ställs i 80 § i grundlagen.

Om en medborgarskapsansökan förkastas därför att den sökande inte uppfyller oförvitlighetsvillkoret, ska den sökande enligt 1 mom. kunna påföras en väntetid under vilken han eller hon inte naturaliseras, ifall det inte finns särskilda skäl till detta. Denna bestämmelse motsvarar 19 § 2 mom. i den gällande lagen. I momentet ska det dessutom förtydligas att det krävs en ny ansökan för att medborgarskap ska kunna beviljas under väntetiden eller efter dess utgång, varefter det görs en ny bedömning av huruvida villkoren för beviljande av medborgarskap är uppfyllda eller inte.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla tydligare föreskrifter om bestämmandet av väntetiden än vad som ingår i 19 § 2 mom. i den gällande lagen. Grunderna för bestämmandet av väntetiden ska framgå av lagen, som föreslås innehålla särskilda föreskrifter om minimi- och maximiväntetiderna för olika straffarter.

Enligt 2 mom. 1 punkten är väntetiden i fråga om bötesstraff minst ett och högst tre år från den dag då brottet begicks. Enligt 2 punkten är väntetiden i fråga om villkorliga fängelsestraff, samhällstjänst, ungdomsstraff och brott för vilka domstolen meddelat domseftergift minst två och högst fyra år från den dag då brottet begicks. Enligt 3 punkten är väntetiden i fråga om ovillkorliga fängelsestraff minst tre och högst sju år från den dag då straffet avtjänats.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla bestämmelser om bestämmande av väntetiden. Väntetider som hänför sig till olika gärningar sammanräknas inte. Av de alternativa väntetiderna utses den som löper ut sist. Denna väntetid förlängs med med minst två månader och längst ett år för var och en av de övriga gärningar som är förenade med väntetid,

utgående från gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen. Väntetiden ska dock inte kunna överskrida den maximitid som föreskrivs för den strängaste straffarten i 2 mom.

Enligt i 2 mom 4 mom. bestäms längden på väntetiden på basis av en helhetsbedömning av den sökandes situation. Vid helhetsbedömningen beaktas de omständigheter som avses i 19 § 1 mom. samt den sökandes individuella förhållanden. Vid bedömningen ska man bl.a. ta hänsyn till huruvida den sökande upprepade gånger gjort sig skyldig till straffbara gärningar, till de straffbara gärningarnas art, den tid som förflutit sedan gärningarna utfördes, avtjänande av straff och den tid som förflutit sedan det besöksförbud som sökanden meddelats har upphört att gälla samt vid de omständigheter som lett till att ett förbud meddelades. Vid helhetsbedömningen ska man också ta hänsyn till den tid som den sökande botts i Finland, till medborgarskapets betydelse för den sökande, den sökandes integrering i det finländska samhället och hans eller hennes övriga anknytning till Finland. På basis av helhetsbedömningen ska det också vara möjligt att avvika från bestämmandet av väntetiden enligt 2 och 3 mom., om beräklandet av väntetiden enligt en helhetsbedömning av situationen skulle leda till ett oskäligt resultat för den sökande, eller om det finns något annat vägande skäl till avvikelser. Det ska vara möjligt att antingen förkorta eller förlänga väntetiden.

De ovan beskrivna bestämmelserna om bestämmande av väntetiden överensstämmer i stor utsträckning med Migrationsverkets gällande anvisning om bestämmande av väntetiderna. De väntetider som anges i Migrationsverkets anvisning kan betraktas som ändamålsenliga både i fråga om väntetidernas längd och i fråga om de gärningar för vilka väntetider påförs. Det föreslås således inte i sak några ändringar i fråga om väntetiderna.

Liksom medborgarskapslagen innehåller föreskrifter om oförvitlighetsvillkoret innehåller också utlänningslagen motsvarande föreskrifter som gäller hinder för beviljande av permanent uppehållstillstånd. Enligt 57 § i utlänningslagen kan permanent uppehållstillstånd och EG-uppehållstillstånd för varaktigt

bosatta tredjelandsmedborgare förvägras om utlänningen konstaterats ha gjort sig skyldig till eller är misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivs fängelsestraff eller utlänningen konstaterats ha gjort sig skyldig till eller är misstänkt för två eller flera brott.

Vid prövningen av huruvida det enligt 57 § i utlänningslagen föreligger hinder för beviljande av uppehållstillstånd ska man ta hänsyn till av vilken art och hur allvarlig den brottsliga gärningen är samt till den tid utlänningen har vistats i Finland. Ifall en utlänning har dömts till ett ovillkorligt fängelsestraff kan denne beviljas permanent uppehållstillstånd om det vid tidpunkten för avgörandet av ansökan har gått mer än tre år sedan det utdömda straffet avtjänats i sin helhet. Om en utlänning har dömts till villkorligt fängelse kan denne beviljas permanent uppehållstillstånd om det har gått mer än två år sedan prövotiden för straffet gått ut. I övriga fall kan permanent uppehållstillstånd beviljas om det vid tidpunkten för avgörandet av ansökan har gått mer än två år sedan brottet begicks.

De ändringar som föreslagits i medborgarskapslagens bestämmelser om oförvitlighetsvillkoret inverkar inte på förhållandet mellan utlänningslagens hinder för beviljande av permanent uppehållstillstånd och medborgarskapslagens oförvitlighetsvillkor, eftersom det inte föreslås några ändringar i den nuvarande tabell över väntetider som tillämpas i samband med undantag från oförvitlighetsvillkoret.

21 §. Undantag i fråga om nordiska medborgare. Det föreslås att omnämnandet av en tidigare finsk medborgare ska strykas ur denna paragraf, varefter det undantag från boendetsvillkoret som föreskrivs i paragrafen endast gäller medborgare i de övriga nordiska länderna. I fortsättningen ska det nämligen endast finnas ett förfarande för beviljande av medborgarskap för tidigare finska medborgare. De föreskrifter som berör tidigare finska medborgare föreslås ingå i 4 kap. som gäller finskt medborgarskap efter anmälan. För tidigare finska medborgares del kommer det i framtiden inte längre att vara aktuellt att bevilja medborgarskap på ansökan, eftersom det inte föreskrivs något boendetsvillkor för medborgarskap som förvär-

vas efter anmälan. I fortsättningen kan man således inom anmälningsförfarandet behandla också de fall där en tidigare finsk medborgare enligt den gällande lagen beviljas medborgarskap på ansökan.

22 §. Undantag i fråga om en finsk medborgares make. Det föreslås att 1 mom. 1 punkten i denna paragraf ska utökas med föreskrifter om att paragrafens villkor som innefattar en kortare boendetid än i normalfallet ska kunna tillämpas också då den sökande har bott tillsammans med sin make som är finsk medborgare i minst tre år och maken har dött under den tid makarna bott tillsammans.

24 §. Naturalisation av barn. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska utökas med föreskrifter om att ett barn ska kunna beviljas medborgarskap förutom på vårdnadshavarens även på sin intressebevakares ansökan. Momentet ska även utökas med en ny 2 punkt, där det bestäms att ett barn av vägande skäl ska kunna beviljas medborgarskap också i andra situationer än i det fall som anges i den gällande lagen, dvs. då en ansökan om medborgarskap lämnas in av barnets vårdnadshavare som är finsk medborgare och som barnet bor hos. I praktiken kan det nämligen föreligga situationer där det är förenligt med barnets bästa att barnet beviljas medborgarskap trots att barnet inte bor hos den som lämnar in medborgarskapsansökan. T.ex. i ett sådant fall där myndigheterna har tagit initiativ till att barnet har placerats åtskilt från sina vårdnadshavare av orsaker som hänför sig till barnskyddet kan beviljandet av medborgarskap inte kräva att ansökan har lämnats in av vårdnadshavaren eller att barnet ska bo hos denne.

29 §. Tidigare finsk medborgare. Denna paragraf föreslås innehålla föreskrifter om en tidigare finsk medborgares möjlighet att förvärva finskt medborgarskap efter anmälan. Syftet med denna bestämmelse är att förenhetliga föreskrifterna om en tidigare finsk medborgares möjligheter att återförvärva sitt finska medborgarskap genom att föreskrifterna samlas i en och samma paragraf.

Enligt lagförslaget ska det endast finnas ett anmälningsförfarande genom vilket en tidigare finsk medborgare kan beviljas medbor-

garskap. Medborgarskap ska kunna beviljas oberoende av om den tidigare finska medborgaren bor i Finland eller utomlands. Den gällande lagens femåriga övergångsbestämmelse med stöd av vilken en tidigare finsk medborgare kunde återförvärva sitt finska medborgarskap blir genom denna ändring varaktig.

Det anmälningsförfarande som berör tidigare finska medborgare regleras i 60 § i den gällande lagen. Enligt denna paragraf kunde en person som förlorat sitt finska medborgarskap då han eller hon blivit medborgare i en annan stat ansöka om att återfå sitt finska medborgarskap oberoende av var han eller hon bodde. Denna möjlighet gällde också avkomlingar till finska medborgare och tidigare finska medborgare, även om avkomlingarna själva aldrig haft finskt medborgarskap. En sådan ansökan skulle göras inom fem år efter att lagen trätt i kraft. Tiden för inlämnandet av ansökan löpte ut den 31 maj 2008.

Genom att tidigare finska medborgare som bor utomlands har en möjlighet att återfå sitt finska medborgarskap stöds den nationella identiteten hos sådana tidigare finska medborgare som är bosatta utomlands och som önskar upprätthålla kontakten till Finland. Genom att det tidsbegränsade anmälningsförfarande som regleras i 60 § i medborgarskapslagen blir varaktigt ges också sådana personer som inte ansökt om medborgarskap inom den övergångstid som föreskrivs i den gällande medborgarskapslagen möjlighet att återförvärva sitt finska medborgarskap.

Möjligheten att förvärva medborgarskap ska emellertid inte utsträckas till sådana finska medborgares eller tidigare finska medborgares avkomlingar som avses i den gällande övergångsbestämmelsen. Övergångsbestämmelsens tillämpningsområde omfattar avkomlingar till sådana finska medborgare som förvärvat finskt medborgarskap på något annat sätt än genom naturalisation. Enligt artikel 5 i Europarådets konvention om medborgarskap (FördrS 93/2008) får medlemsstaterna inte försätta sina medborgare i olika ställning beroende på om medborgarskapet har förvärvats genom naturalisation eller på något annat sätt. För övergångsbestämmelsens

del var det möjligt att avvika från denna princip på grund av att bestämmelsen endast tillämpades en begränsad tid.

Vidare föreslås det att det nuvarande kravet på tio års boendetid ska strykas ur paragrafen, eftersom också en sådan tidigare finsk medborgare som varaktigt bor utomlands ska kunna beviljas medborgarskap. Det föreslås också att paragrafens 2 mom. som innehåller föreskrifter om att en tidigare finsk medborgare förvärvar finskt medborgarskap efter ansökan om han eller hon har förlorat sitt medborgarskap på grundval av otillräcklig anknytning till Finland ska upphävas. Den situation som regleras i momentet omfattas nämligen av den allmänna bestämmelse som ingår i 1 mom.

Utöver hänvisningen till lämnande av oriktiga uppgifter ska paragrafens nya 2 mom. utökas med en hänvisning till den paragraf som gäller upphävande av faderskap. I dessa fall är det ändamålsenligare att tillämpa ett sådant ansökningsförfarande som möjliggör prövning också för tidigare finska medborgares del.

30 §. Nordisk medborgare. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska upphävas såsom onödigt. I detta moment föreskrivs det att en person som har förlorat sitt finska medborgarskap och som därefter utan avbrott har varit medborgare i Danmark, Island, Norge eller Sverige förvärvar finskt medborgarskap efter ansökan, om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns i Finland. Den situation som avses i momentet omfattas emellertid av 29 § 1 mom., som gäller tidigare finska medborgares rätt att återförvärva sitt finska medborgarskap.

34 §. Behållande av medborgarskap vid 22 års ålder. Det föreslås att 2 mom. 3 punkten underpunkt b ska utökas med ett omnämnande av att en ansökan om ett finskt pass ska betraktas som ett tecken på en tillräcklig anknytning till Finland. En passansökan ska nämligen anses motsvara som en sådan viljeyttring som avses i underpunkt a och som utvisar att den sökande vill behålla sitt finska medborgarskap.

Vidare ska 2 mom. 3 punkten underpunkt c, som innehåller ett omnämnande av fullgjord värnplikt och civiltjänst, utökas med ett

omnämmande av att också det faktum att en person för tillfället fullgör värnplikt eller civiltjänst ska betraktas som ett tecken på en fast anknytning till Finland. Detsamma föreslås även gälla sådan tjänstgöring som avses i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995). Genom denna ändring preciseras bestämmelsens tillämpningsområde, så att en person inte ska kunna förlora sitt medborgarskap under den tid han eller hon fullgör värnplikt eller civiltjänst eller sådan tjänstgöring som avses i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor.

Dessutom ska 2 mom. 3 punkten underpunkt d utökas med ett omnämmande av att det faktum att en person har fått finskt medborgarskap på ansökan eller anmälan ska betraktas som en tillräcklig anknytning till Finland.

35 §. Befrielse från finskt medborgarskap. Det föreslås att sista meningen i paragrafens 2 mom. ska ändras, så att det bestäms att Migrationsverket efter att ha mottagit en utredning om förvärvet av medborgarskap i en främmande stat ska utfärda ett intyg om att villkoret i fråga har uppfyllts. Ett villkor för befrielse från finskt medborgarskap är nämligen enligt 35 § i medborgarskapslagen att den sökande är eller vill bli medborgare i en främmande stat. Om den sökande inte ännu när ansökan avgörs är medborgare i en främmande stat, fattas ett villkorligt beslut om saken. I detta fall ska den sökande inom utsatt tid lämna in en utredning om förvärvet av medborgarskap i en annan stat till Migrationsverket. I praktiken kan Migrationsverket emellertid få information om förvärvet av medborgarskap i en annan stat också på andra sätt än av den sökande själv och även denna information ska kunna användas som grund för beslutsfattandet.

44 §. Anhängiggörande av ansökan och anmälan. Det föreslås att föreskrifterna i 1 mom. om att en ansökan eller anmälan om medborgarskap ska lämnas in på hemorten ska strykas ur momentet. Genom denna ändring blir det lättare att lämna in en medborgarskapsansökan t.ex. för sökande som studerar eller arbetar på någon annan ort än i sin hemkommun.

Den hänvisning i 1 mom. som gäller en sådan anmälan som avses i 29 § 2 mom. ska ändras till en hänvisning till en sådan anmälan som avses i 29 § 1 mom. I 44 § 1 mom. finns föreskrifter om att en sådan tidigare finsk medborgares medborgarskapsanmälan som avses i hänvisningen kan lämnas in till Finlands diplomatiska beskickningar, konsulat eller honorärkonsulat.

Dessutom ska paragrafens 1 mom. utökas med föreskrifter om att den intressebevakare som utsetts för ett barn vid sidan av barnets vårdnadshavare ska kunna lämna in en ansökan eller anmälan om medborgarskap för barnets del. I praktiken kan det nämligen förekomma situationer där det är förenligt med barnets bästa att också en annan aktör än barnets vårdnadshavare ges möjlighet att ansöka om medborgarskap för barnets del. Om myndigheterna har tagit initiativ till att barnet placerats åtskilt från sina vårdnadshavare av orsaker som hänför sig till barnskyddet ska också barnets intressebevakare ha möjlighet att lämna in en ansökan för barnets del.

45 §. Bilagor till ansökan. Det föreslås att denna paragraf ska utökas med föreskrifter om att den sökande vid sidan av utredningen om sina språkkunskaper också ska bifoga en utredning om sin försörjning till sin medborgarskapsansökan. En sådan utredning om försörjningen som avses i 13 § 1 mom. 5 punkten i medborgarskapslagen hör inte enligt den gällande lagen till de obligatoriska bilagorna och Migrationsverket har därför ofta tvingats begära att parten ska lägga fram tilläggsutredning om sin försörjning.

50 §. Beslut och delgivning av beslutet. I 50 § finns bestämmelser om beslut och delgivning av beslut. Enligt 2 mom. kan ett för den sökande positivt beslut delges genom att det sänds med posten på den adress som den sökande uppgett. Mottagaren anses i Finland ha fått del av beslutet senast 7 och utomlands senast 30 dagar efter det brevet sändes, om inte något annat visas.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att även beslut om bestämmande av medborgarskapsstatus ska kunna delges per post. Att sända beslut till den sökande per post utan mottagningsbevis ska effektivisera förfarandet för bestämmande av medborgarskapsstatus. Ett

beslut om bestämmande av medborgarskapsstatus är inte av positiv eller negativ art, utan i beslutet anges endast en persons medborgarstatus, d.v.s. i vilken stat eller i vilka stater personen i Finland ska anses vara medborgare, på basis av de omständigheter som framkommit vid behandlingen av ärendet. Ett nytt beslut kan fattas för bestämmande av personens medborgarskapsstatus, om man får någon ny utredning i ärendet efter att ett beslut har fattats.

Under senare år har ärenden som gäller bestämmande av medborgarstatus ökat kraftigt vid Migrationsverket. Över 1 500 fall anhängiggörs varje år. Samtliga beslut om bestämmande av medborgarstatus delges till den sökande i enlighet med 50 § 3 mom. per post mot mottagningsbevis. Inom en nära framtid ska Migrationsverket ta i bruk ett nytt ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden (UMA). Det nya systemet är uppbyggt för att stödja kundernas elektroniska kommunikation. Den föreslagna lagändringen är ändamålsenlig också med tanke på ibruktagandet av det nya systemet och ska minska det arbete som hänförs till att posta beslut vid Migrationsverket.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft hösten 2011.

3 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Enligt artikel 15 i Förenta Nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har var och en rätt till en nationalitet. Rätten till en nationalitet är således en mänsklig rättighet. Staternas suveränitet innebär emellertid att staterna inom ramen för den internationella rätten och sina internationella förpliktelser har rätt att besluta vem staten beviljar medborgarskap och under vilka förutsättningar medborgarskap beviljas.

Riksdagen godkände den 13 maj 2008 två konventioner som gäller medborgarskap (den europeiska konventionen om medborgarskap, medborgarskapskonventionen, som ingicks i Strasbourg i november 1997 och konventionen om begränsning av statslöshet som in-

gicks i New York i augusti 1961). Samtidigt antog riksdagen lagar om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i dessa konventioner (492 och 493/2008). Medborgarskapskonventionen sattes för Finlands del i kraft den 1 december 2008 och konventionen om begränsning av statslöshet sattes i kraft den 5 november 2008. Finlands gällande medborgarskapslagstiftning är förenlig med de krav som ställs i de nämnda konventionerna och därför gjordes inga ändringar i medborgarskapslagen i samband med ikraftsättandet av konventionerna.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt betänkande angående den regeringsproposition som gäller godkännandet av konventionerna (GrUB 2/2008 rd) att det i förarbetena till grundlagsreformen framhålls att den statsförfattningsrättsliga betydelsen av finskt medborgarskap har minskat väsentligt i och med att grundlagens bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna genom reformen år 1995 utsträcktes till att i regel omfatta alla personer inom Finlands jurisdiktion. Trots detta tillmäts medborgarskapet dock fortfarande betydelse också i den nya grundlagen. Bestämmelser om förvärvande och förlust av medborgarskap ingår även i flera internationella konventioner. Bland konventionerna kan man särskilt nämna den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, konventionen om barnets rättigheter och konventionen om all slags diskriminering av kvinnor. Medborgarskapet kan fortfarande sägas utgöra ett viktigt band mellan individen och staten och är därmed både i rättsligt avseende och i faktisk mening en viktig institution för den enskilda individen.

Enligt 5 § i grundlagen förvärvas finskt medborgarskap vid födelsen och genom föräldrarnas medborgarskap enligt vad som närmare bestäms genom lag. Medborgarskap kan enligt 5 § också beviljas efter anmälan eller på ansökan, enligt grunder som bestäms i lag. Befrielse från finskt medborgarskap kan enligt 5 § 2 mom. beviljas bara på grunder som bestämts i lag och under förutsättning att den berörda personen har eller får medborgarskap i en annan stat.

I samband med att den gällande medborgarskapslagen stiftades utfördes en noggrann granskning av medborgarskapet i förhållande till grundlagen. Grundlagsutskottet konstaterade i det betänkande som gavs i detta sammanhang (GrUB 8/2002 rd) bl.a. att en långtgående prövningsrätt inte harmonierar med det krav som ställs i 5 § i grundlagen på att grunderna för beviljande av medborgarskap ska regleras i lag. Med anledning av detta gjordes flera preciseringar i regeringspropositionen under dess behandling vid riksdagen. Den gällande medborgarskapslagen innehåller således omfattande föreskrifter om de frågor som enligt 5 § i grundlagen ska regleras i lag. I denna proposition föreslås det att vissa av de allmänna villkoren för naturalisation och möjligheterna att avvika från dessa villkor ska regleras noggrannare än för närvarande.

För att en person ska kunna förvärva finskt medborgarskap förutsätts det enligt 6 § i medborgarskapslagen att dennes identitet har utretts på ett tillförlitligt sätt. Identiteten kan enligt paragrafens 2 mom. utredas med hjälp av dokument eller genom att annan information som anses tillförlitlig lämnas om personens namn, födelsedatum och familjeförhållanden samt om de övriga personuppgifter som är nödvändiga för att ärendet ska kunna avgöras. I propositionen föreslås det att den förteckning som ingår i 6 § 2 mom. ska utökas med ett omnämnande av uppgifter om personens nationalitet. Detta tillägg preciserar vilka uppgifter som betraktas som väsentliga för att en persons identitet ska anses vara utredd.

En utlännings identitet anses även vara utredd om han eller hon åtminstone de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, trots att han eller hon tidigare har använt flera än en identitet. I propositionen föreslås det att 6 § i medborgarskapslagen ska utökas med ett nytt 4 mom., där det bestäms att en ändring som berör en persons namn, födelsedatum eller nationalitet avbryter den tioårsperiod under vilken utlännings ska ha använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, om inte ändringen kan betraktas som ringa. Också ändringar som berör andra personuppgifter

kan avbryta den tioåriga tidsfristens förlopp, om ändringarna enligt en helhetsbedömning av situationen anses ge personen en ny identitet.

I 13 § i medborgarskapslagen finns föreskrifter om de allmänna villkoren för naturalisation. I propositionen föreslås det att sätten för påvisande av sådana språkkunskaper som krävs för förvärvande av medborgarskap ska regleras tydligare än för närvarande i lagen. Enligt 80 § i grundlagen ska nämligen grunderna för individens rättigheter och skyldigheter regleras i lag. I 19 § i medborgarskapslagen finns föreskrifter om grunderna för undantag från oförvitlighetsvillkoret. När det gäller att fatta beslut om undantag från oförvitlighetsvillkoret används för närvarande den tabell som ingår i Migrationsverkets interna anvisning. I propositionen föreslås det att undantagen från oförvitlighetsvillkoret och bestämmandet av väntetiderna ska regleras tydligare och avgränsas noggrannare i lag, på det sätt som 80 § i grundlagen kräver.

Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 6 § 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

I propositionen föreslås det att man med stöd av 18 b § i medborgarskapslagen ska kunna avvika från språkkunskapsvillkoret både på de grunder som uttryckligen nämns i lagen och då det annars föreligger ett vägande särskilt skäl till det. Som ett sådant synnerligen vägande skäl betraktas enligt motiveringen t.ex. sådana omständigheter som innebär att det de facto är omöjligt för den sökande att förvärva sådan språkkunskap som motsvarar den föreskrivna nivån. I praktiken kan det oftare bli aktuellt att avvika från språkkunskapsvillkoret när det gäller kvinnor än när det gäller män. Detta beror på att det inom det nuvarande integreringsutbildningssystemet de facto kan vara omöjligt t.ex. för mödrar i barnrika familjer och för ensamstående föräldrar att delta i språkundervisningen. Det är emellertid inte fråga om att de sökande i strid med 6 § i grundlagen särbehandlas på grund av sitt kön. Enligt för-

valtningslagens förarbeten (RP 72/2002 rd) kräver jämlikhetsprincipen som grundläggande rättighet att myndigheterna tillämpar lagen utan att göra någon annan åtskillnad än vad lagen anger. Bestämmelsen förbjuder dock inte sådan positiv särbehandling som behövs för att trygga den faktiska jämlikheten, dvs. att det vidtas åtgärder som förbättrar någon viss befolkningsgrupps ställning och omständigheter. Det väsentliga är om åtskillnaden kan motiveras på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna.

Det undantag från språkkunskapsvillkoret som grundar sig på en persons ålder är av statsförfattningsrättslig betydelse med tanke på föreskrifterna i 6 § i grundlagen. I 6 § 1 mom. finns en bestämmelse om jämlikhet och i 2 mom. finns ett förbud mot diskriminering. Enligt diskrimineringsförbudet får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av en orsak som gäller hans eller hennes person, såsom hans eller hennes ålder. Grundlagsutskottet har vid bedömningen av socialrättslagstiftningen konstaterat att det inte utgjort ett problem med avseende på grundlagen att t.ex. olika förmåner fastställs på olika grunder för personer i olika åldrar, förutsatt att särbehandlingen inte varit godtycklig och det inte varit fråga om oskäligt stora avvikelser (GrUU 60/2002 rd, GrUU 46/2002 rd). Det är även med stöd av den gällande medborgarskapslagen möjligt att bevilja undantag på basis av en persons ålder. Grundlagsutskottet har inte särskilt yttrat sig om denna möjlighet (GrUB 8/2002 rd). Syftet med detta förslag är att lagen ska stämma överens med den gällande praxisen och i detta syfte preciseras. I ljuset av det som framförs i motiveringen finns det en godtagbar grund för denna reglering och den uppfyller också det krav på noggrann avgränsning som ställs på sådan reglering som inskränker de grundläggande fri- och rättigheterna.

I propositionen föreslås det att den möjlighet som erbjöds tidigare finska medborgare att inom fem år efter medborgarskapslagens ikraftträdande återfå sitt finska medborgarskap efter anmälan ska bli varaktig. Enligt artikel 9 i medborgarskapskonventionen ska

varje konventionsstat underlätta återvinning av medborgarskapet för tidigare medborgare som har legalt och varaktigt hemvist inom dess territorium. Enligt propositionen ska det i fortsättningen bara finnas ett enda anmälningsförfarande för tidigare finska medborgare som önskar återförvärva sitt finska medborgarskap, oavsett om de bor i Finland eller utomlands.

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på ett behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid en domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. De ändringar som föreslagits i fråga om boendetiden och i fråga om det anmälningsförfarande som är avsett för tidigare finska medborgare kan under en övergångsperiod som följer efter lagens ikraftträdande medföra en anhopning av medborgarskapsärenden vid Migrationsverket. I medborgarskapslagen föreslås emellertid också flera ändringar som försnabbar medborgarskapsärendenas behandling. Bl.a. ska förutsättningarna för beviljande av medborgarskap på ansökan preciseras genom att bestämmelserna om kraven på språkkunskap, utredd identitet och oförvitlighet förtydligas. Tydligare föreskrifter föreslås i synnerhet i fråga om de sätt på vilka språkkunskaperna kan visas och i fråga om undantagen från språkkunskapsvillkoret. Dessutom ska den sökandes skyldighet att bifoga behövliga bilagor till sin ansökan preciseras. Således kommer medborgarskapsärendenas behandling troligtvis inte att fördröjas vid Migrationsverket till följd av de föreslagna ändringarna, trots att antalet ansökningar och anmälningar om medborgarskap eventuellt kommer att öka. I medborgarskapslagens bestämmelser om ändringssökande föreslås inga ändringar.

På de grunder som anförts ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning i enlighet med 72 § i grundlagen.

Med anledning av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av medborgarskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut:

ändras i medborgarskapslagen (359/2003) 2 § 10 punkten, 6 §, 13 § 1 mom., 14—19 §, 21 §, 22 § 1 punkten, 24 § 1 mom., 29 och 30 §, 34 § 2 mom., 35 § 2 mom., 44 § 1 mom., 45 § 1 mom. och 50 § 2 mom., av dem 15 § sådan den lyder i lag 327/2009, samt *fogas* till lagen nya 18 a, 18 b och 19 a § som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

10) *medsökande* ett barn som den sökande har vårdnaden om och för vilket finskt medborgarskap eller befrielse från finskt medborgarskap önskas genom en ansökan eller anmälan som är anhängig av den sökandes ansökan eller anmälan.

6 §

Utredd identitet

En förutsättning för förvärv av finskt medborgarskap är att den sökandes identitet har utretts på ett tillförlitligt sätt.

Identiteten kan utredas med hjälp av dokument eller genom att annan information som anses tillförlitlig lämnas om personens namn, födelsedatum, familjeförhållanden och medborgarskap samt om de övriga personuppgifter som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Vid utredning av identiteten ska de uppgifter beaktas som personen tidigare lämnat myndigheten om sin egen och sitt barns identitet.

Om en utlänning åtminstone de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, anses hans eller hennes identitet utredd enligt 1 mom., även om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet.

En ändring som berör personens namn, födelsedatum eller medborgarskap avbryter den

i 3 mom. avsedda tioåriga tidsfristens förlopp, om inte ändringen kan betraktas som ringa. Också en annan ändring som berör personens identitet kan avbryta tidsfristens förlopp, om ändringen enligt en helhetsbedömning av den utredda identiteten anses ge personen i fråga en ny identitet.

13 §

Allmänna villkor för naturalisation

En utlänning beviljas på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs

1) har fyllt 18 år eller före det ingått äktenskap,

2) har och har haft sitt egentliga bo och hemvist i Finland (*boendetidsvillkor*),

a) de senaste fem åren utan avbrott (*oavbruten boendetid*), eller

b) sju år efter det att han eller hon fyllt 15 år, varav de senaste två åren utan avbrott (*förvärvad boendetid*),

3) inte har gjort sig skyldig till någon annan straffbar gärning än en sådan för vilken straffet är ordningsbot och inte heller har meddelats besöksförbud (*oförvitlighetsvillkor*),

4) inte väsentligt har försummat sin underhållsskyldighet eller sina offentliga betalningsförpliktelser,

5) tillförlitligt kan redogöra för sin försörjning, och

6) har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället för muntliga språkkunskaper motsvarande kun-

skaper i finskt eller finlandssvenskt teckenspråk (*språkkunskapsvillkor*).

14 §

Boendetidens början

Boendetiden börjar

1) från dagen för flyttningen eller återflyttningen till Finland, om den sökande har eller tidigare har beviljats tillstånd eller rätt att flytta till Finland i stadigvarande syfte,

2) från dagen för beviljande av det första kontinuerliga uppehållstillståndet, om den sökande inte vid ankomsten till Finland har ett tillstånd som berättigar till inflyttning,

3) från dagen för ansökan om asyl eller uppehållstillstånd, om utlänningsen på basis av ansökan har beviljats asyl i Finland eller uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd eller humanitärt skydd, eller

4) för en nordisk medborgare från dagen för flyttningen till Finland eller dagen för registreringen av flyttningsanmälan, beroende på vilken av dessa som infaller senare.

Om den sökandes identitet inte har utretts, börjar den godtagbara boendetiden först när den sökande har lagt fram en utredning om sin identitet. En tidigare vistelse eller en del av den kan godkännas som boendetid om den sökande har visat initiativ till att identiteten utreds, liksom den tid som den sökande tillbringat i landet som minderårig eller en del av den, om identiteten har varit outredd av en orsak som beror på vårdnadshavaren eller av någon annan orsak som inte beror på den sökande.

15 §

Vistelse som godkänns som boendetid

Om den sökande har vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd innan han eller hon beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd, beaktas vid beräkningen av den oavbrutna boendetiden, trots vad som föreskrivs i 14 § 1 mom. 2 punkten, hälften av den tid som den sökande har vistats i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd.

Detta förutsätter emellertid att den sökande har vistats i Finland med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd minst ett år omedelbart innan ansökan avgörs.

Med hänsyn till den sökandes ålder eller hälsotillstånd eller någon annan jämförbar orsak kan också den tid eller en del av den tid som den sökande har vistats i landet utan tillstånd godkännas som boendetid, om detta anses skäligt med tanke på den sökande.

16 §

Avbrott i oavbruten boendetid

Den oavbrutna boendetiden avbryts av andra än korta frånvaroperioder. Den oavbrutna boendetiden avbryts också om frånvaroperioder förekommer så regelbundet och om de är så många att den sökande för det mesta kan anses ha vistats eller vistas utanför Finland. Den oavbrutna boendetiden kan dock anses ha förblivit oavbruten om frånvaron berott på en vägande personlig orsak.

Korta frånvaroperioder räknas in i den oavbrutna boendetiden. Sådana är

1) frånvaroperioder som omfattar högst en månad,

2) högst sex frånvaroperioder som omfattar mer än en månad men högst två månader, och

3) högst två frånvaroperioder som omfattar mer än två men högst sex månader.

Om den oavbrutna boendetiden anses ha blivit avbruten, beaktas vistelsen i Finland vid beräkningen av den förvärvade boendetid som avses i 13 § 1 mom. 2 punkten underpunkt b.

Tillfälliga frånvaroperioder som omfattar mer än sex månader men högst ett år räknas inte in i den oavbrutna boendetiden. De avbryter dock inte den oavbrutna boendetiden. Vid beräkningen av boendetiden tillämpas bestämmelserna om förvärvad boendetid på sådana frånvaroperioder som överskrider ett år.

17 §

Bevis på språkkunskaper

Att språkkunskapsvillkoret uppfylls kan visas genom avläggande av

1) en allmän språkexamen på färdighetsnivå tre,

2) språkexamen för statsförvaltningen med nöjaktig förmåga att använda språket i tal och skrift,

3) den grundläggande utbildningens lärokurs med finska eller svenska som modersmål eller som andra språk,

4) gymnasiets lärokurs med finska eller svenska som modersmål eller som andra språk,

5) en finsk- eller svenskspråkig studentexamen som innefattar ett godkänt vitrsord i finska eller svenska som modersmål eller som andra språk,

6) en sådan yrkesinriktad grundexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (630/1998) på finska eller svenska,

7) en sådan yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) på finska eller svenska, eller

8) sådana studier i finska eller svenska som avses i 6 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om universitetsexamina (794/2004) eller i 8 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003) eller ett mogenhetsprov på finska eller svenska.

18 §

Undantag från boendetidsvillkoret

En utlänning kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 2 punkten beviljas finskt medborgarskap, om

1) han eller hon på grundval av laglig och långvarig vistelse i Finland eller av någon annan härmed jämförbar orsak har fast anknytning till Finland, samt

2) hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och de senaste två åren har funnits i Finland utan avbrott.

Dessutom krävs det att

1) det är oskäligt svårt för den sökande att sköta ett stadigvarande arbete i huvudsyssla i Finland utan finskt medborgarskap,

2) den sökande utan att själv vara orsak till det i minst 10 år felaktigt har betraktats som finsk medborgare till följd av en finsk myndighets misstag som har lett till en betydelsefull påföljd som sammanhänger med en finsk medborgares rättigheter eller skyldigheter, eller

3) det annars finns synnerligen vägande skäl att avvika från boendetidsvillkoret.

18 a §

Undantag från boendetidsvillkoret då språkkunskapsvillkoret uppfylls

En utlänning kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 2 punkten beviljas finskt medborgarskap om han eller hon uppfyller det språkkunskapsvillkor som avses i 13 § 1 mom. 6 punkten, och

1) han eller hon har en sådan fast anknytning till Finland som avses i 18 § 1 mom. 1 punkten, och

2) hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland de senaste fyra åren utan avbrott eller sammanlagt sex år efter att han eller hon fyllt 15 år, varav de senaste två åren utan avbrott.

18 b §

Undantag från språkkunskapsvillkoret

En utlänning kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 6 punkten beviljas finskt medborgarskap, om

1) det är oskäligt svårt för den sökande att sköta ett stadigvarande arbete i huvudsyssla i Finland utan finskt medborgarskap,

2) den sökande har fyllt 65 år och i Finland har flyktingstatus, status som alternativt skyddsbehövande eller uppehållstillstånd som beviljats på grund av humanitärt skydd,

3) den sökande inte förmår uppfylla språkkunskapsvillkoret på grund av sitt hälsotillstånd eller en hörsel-, syn- eller talskada,

4) det annars finns synnerligen vägande skäl att avvika från språkkunskapsvillkoret.

När det gäller sökande som inte är läs- och skrivkunniga samt sökande som fyllt 65 år och har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund än med stöd av 1 mom. 2 punkten, kan avvikelser från språkkunskapsvillkoret göras om den sökande har elementära färdigheter att förstå och tala finska eller svenska eller regelbundet har deltagit i undervisning i finska eller svenska.

Avsaknad av läs- och skrivkunighet samt andra villkor som avses i 2 mom. visas genom ett intyg utfärdat av den sökandes lärare i finska eller svenska.

19 §

Undantag från oförvitlighetsvillkoret

En utlänning kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 3 punkten beviljas finskt medborgarskap, om det utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation finns särskilt vägande skäl att avvika från oförvitlighetsvillkoret. Vid helhetsbedömningen beaktas särskilt

1) den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks,

2) gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen,

3) huruvida den sökande upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar.

Vid bedömningen kan också en dom som meddelats utomlands beaktas, förutsatt att det straff som dömts ut inte strider mot straffsystemet i Finland.

En utlänning som avses i 1 mom. kan inte beviljas medborgarskap innan en prövotid som den sökande dömts till för ett villkorligt fängelsestraff eller ett besöksförbud som den sökande meddelats har upphört att gälla.

19 a §

Bestämmande av väntetiden

Om medborgarskapsansökan förkastas till följd av vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 3 punkten, kan en väntetid bestämmas för den sökande under vilken denne inte utan vägande skäl naturaliseras. För beviljande av medborgarskap under väntetiden eller efter dess

utgång krävs en ny ansökan, varefter det på nytt bedöms huruvida villkoren för beviljande av medborgarskap är uppfyllda.

Den väntetid som avses i 1 mom. är

1) i fråga om bötesstraff minst ett och högst tre år från den dag då brottet begicks,

2) i fråga om villkorliga fängelsestraff, samhällstjänst, ungdomsstraff och brott för vilka domstolen meddelat domseftergift minst två och högst fyra år från den dag då brottet begicks,

3) i fråga om ovillkorliga fängelsestraff minst tre och högst sju år från det att straffet avtjänats.

Om den sökande har gjort sig skyldig till fler än en straffbar gärning, sammanräknas inte de väntetider som hänför sig till de olika gärningarna. Av de alternativa väntetiderna väljs den som löper ut sist. Denna väntetid förlängs med minst två månader och högst ett år för var och en av de övriga gärningar som är förenade med väntetid, utgående från gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen, dock så att väntetiden inte överskrider den maximitid som föreskrivs för olika straffarter i 2 mom.

Längden på den väntetid som avses i 2 och 3 mom. bestäms på basis av en helhetsbedömning av den sökandes situation. Vid helhetsbedömningen beaktas de omständigheter som avses i 19 § och den sökandes individuella förhållanden.

21 §

Undantag i fråga om nordiska medborgare

En medborgare i Danmark, Island, Norge och Sverige kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 2 punkten beviljas finskt medborgarskap, om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland de senaste två åren utan avbrott.

22 §

Undantag i fråga om en finsk medborgares make

En finsk medborgares make kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 2 punkten beviljas finskt medborgarskap, om

1) makarna bor och har bott tillsammans i minst tre år eller en avliden finsk medborgare och dennes make har bott tillsammans minst tre år före dödsfallet, och

24 §

Naturalisation av barn

Ett barn kan på sin vårdnadshavares eller intressebevakares ansökan beviljas finskt medborgarskap, om

1) den som gör ansökan är finsk medborgare och barnet bor hos den som gör ansökan, eller,

2) det annars finns vägande skäl för naturalisation.

29 §

Tidigare finsk medborgare

En tidigare finsk medborgare förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan.

Den som har förlorat sitt finska medborgarskap på grundval av 32 eller 33 § kan inte förvärva finskt medborgarskap med stöd av 1 mom.

30 §

Nordisk medborgare

En 18 år fylld medborgare i Danmark, Island, Norge eller Sverige förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan, om han eller hon har förvärvat medborgarskap i Danmark, Island, Norge eller Sverige på något annat sätt än genom naturalisation och hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland de senaste fem åren och

han eller hon under denna tid inte har ådömts något frihetsstraff.

34 §

Behållande av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder

En tillräcklig anknytning anses finnas, om

1) personen är född i Finland och enligt lagen om hemkommun (201/1994) har sin hemkommun i Finland när han eller hon fyller 22 år,

2) personen har haft sin hemkommun i Finland eller sitt egentliga bo och hemvist i Danmark, Island, Norge eller Sverige sammanlagt minst sju år innan han eller hon fyllde 22 år, eller

3) personen efter att ha fyllt 18 men inte 22 år

a) skriftligen har meddelat en finsk diplomatisk beskickning eller ett finskt konsulat som leds av en utsänd tjänsteman eller magistraten att han eller hon vill behålla sitt finska medborgarskap,

b) har sökt eller fått finskt pass,

c) i Finland har fullgjort eller för tillfället fullgör beväringstjänst eller civiltjänst eller sådan tjänstgöring som avses i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995), eller

d) har fått finskt medborgarskap på ansökan eller efter anmälan.

35 §

Befrielse från finskt medborgarskap

Om den sökande inte ännu när ansökan avgörs är medborgare i en främmande stat, kan han eller hon befrias från sitt finska medborgarskap endast genom ett beslut vars ikraftträdande förutsätter att den sökande inom den tid som nämns i beslutet lämnar en utredning om att han eller hon har förvärvat medborgarskap i den främmande staten. När Migrationsverket har mottagit utredningen om förvärvet av medborgarskap i den främmande

staten, utfärdas ett intyg över att detta villkor har uppfyllts.

44 §

Anhängiggörande av ansökan och anmälan

En ansökan eller anmälan som avses i denna lag ska personligen lämnas in till polisen. En ansökan om befrielse från finskt medborgarskap, en sådan anmälan gällande ett barn eller adoptivbarn som avses i 26 och 27 § eller en sådan anmälan som avses i 29 § 1 mom. kan också lämnas in till Finlands diplomatiska beskickningar, konsulat eller honorärkonsulat. Då den sökande är ett barn ska ansökan eller anmälan för barnets räkning göras och lämnas in av barnets vårdnadshavare eller intressebevakare. Medsökande och barn som är sökande ska vara närvarande när ansökan eller anmälan lämnas in.

45 §

Bilagor till ansökan

Den sökande ska till sin medborgarskapsansökan foga en sådan utredning om sina kunskaper i finska eller svenska som avses i 17 § och en sådan redogörelse för sin försörjning i Finland som avses i 13 § 1 mom. 5 punkten. En utredning om språkkunskaper behövs dock inte om den sökande är ett barn som inte har fyllt 15 år. Om en medsökande som fyllt 15 år omfattas av ansökan, ska den sökande också foga en utredning om den medsökandes kunskaper i finska eller svenska till ansökan. Om barnet fyller 15 år efter att ansökan har lämnats in men innan den har

avgjorts, ska en utredning om barnets språkkunskaper fogas till ansökan.

50 §

Beslut och delgivning av beslutet

Ett för den sökande positivt beslut och ett beslut om bestämmande av medborgarskapsstatus kan delges genom att det sänds med posten på den adress som den sökande uppgett. Mottagaren anses i Finland ha fått del av beslutet senast 7 och utomlands senast 30 dagar efter det brevet sändes, om inte något annat visas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en medborgarskapsansökan som är anhängig när denna lag träder i kraft tillämpas det oförvitlighetsvillkor och språkkunskapsvillkor som gällde vid ikraftträdandet, om tillämpningen av villkoret leder till ett slutresultat som är fördelaktigare för den sökande än bestämmelserna i denna lag.

Om en medborgarskapsanmälan som har gjorts i enlighet med 60 § och är anhängig när denna lag träder i kraft har lämnats in efter att den tidsfrist som anges i 60 § 4 mom. har löpt ut, tas inte en ny behandlingsavgift ut hos den sökande för behandlingen av en sådan medborgarskapsanmälan som avses i 29 § om han eller hon uppfyller de villkor för förvärv av medborgarskap som föreskrivs i 29 §.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 11 juni 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Migrations- och Europaminister *Astrid Thors*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av medborgarskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i medborgarskapslagen (359/2003) 2 § 10 punkten, 6 §, 13 § 1 mom., 14—19 §, 21 §, 22 § 1 punkten, 24 § 1 mom., 29 och 30 §, 34 § 2 mom., 35 § 2 mom., 44 § 1 mom., 45 § 1 mom. samt 50 § 2 mom., av dem 15 § sådan den lyder i lag 327/2009, samt fogas till lagen nya 18 a, 18 b och 19 a § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

10) *medsökande* ett barn som den sökande har vårdnaden om och för vilket med samma ansökan eller anmälan önskas finskt medborgarskap eller befrielse från finskt medborgarskap.

6 §

Utredd identitet

En förutsättning för förvärv av finskt medborgarskap är att identiteten har utretts tillförlitligt.

Identiteten kan utredas med hjälp av dokument eller genom att sådana uppgifter lämnas om personens namn, födelsedatum, familjeförhållanden och andra personuppgifter som med tanke på avgörandet av ärendet är nödvändiga och som i övrigt anses vara tillförlitliga. Vid utredning av identiteten kan de uppgifter beaktas som personen tidigare lämnat myndigheten om sin egen och sitt barns identitet.

Om en utlänning minst de senaste 10 åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, anses hans eller hennes identitet utredd enligt 1 mom., även om

Förslagen lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med:

10) *medsökande* ett barn som den sökande har vårdnaden om och för vilket finskt medborgarskap eller befrielse från finskt medborgarskap önskas genom en ansökan eller anmälan *som är avhängig av den sökandes ansökan eller anmälan.*

6 §

Utredd identitet

En förutsättning för förvärv av finskt medborgarskap är att den *sökandes* identitet har utretts *på ett tillförlitligt sätt.*

Identiteten kan utredas med hjälp av dokument eller genom att *annan information som anses tillförlitlig* lämnas om personens namn, födelsedatum, familjeförhållanden och *medborgarskap* samt om de övriga personuppgifter som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Vid utredning av identiteten *ska* de uppgifter beaktas som personen tidigare lämnat myndigheten om sin egen och sitt barns identitet.

Om en utlänning åtminstone de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, anses hans eller hennes identitet utredd enligt 1 mom., även

han eller hon tidigare har använt flera än en identitet.

om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet.

En ändring som berör personens namn, födelsedatum eller medborgarskap avbryter den i 3 mom. avsedda tioåriga tidsfristens förlopp, om inte ändringen kan betraktas som ringa. Också en annan ändring som berör personens identitet kan avbryta tidsfristens förlopp, om ändringen enligt en helhetsbedömning av den utredda identiteten anses ge personen i fråga en ny identitet.

13 §

Allmänna villkor för naturalisation

En utlänning beviljas på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs

1) har fyllt 18 år eller före det ingått äktenskap,

2) har eller har haft sitt egentliga bo och hemvist i Finland (*boendetid*),

a) de senaste sex åren utan avbrott (*oavbruten boendetid*), eller

b) åtta år efter det han eller hon fyllt 15 år, varav de senaste två åren utan avbrott (*förvärvad boendetid*),

3) inte har gjort sig skyldig till en straffbar gärning eller meddelats besöksförbud (*oförvitlighetsvillkor*),

4) inte väsentligt har försummat sin underhållsskyldighet eller sina offentlighetsrättsliga betalningsförpliktelser,

5) tillförlitligt kan redogöra för sin försörjning, och

6) har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället för muntliga språkkunskaper motsvarande kunskaper i finskt teckenspråk (*språkkunskapsvillkor*).

13 §

Allmänna villkor för naturalisation

En utlänning beviljas på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs

1) har fyllt 18 år eller före det ingått äktenskap,

2) har och har haft sitt egentliga bo och hemvist i Finland (*boendetidsvillkor*),

a) de senaste fem åren utan avbrott (*oavbruten boendetid*), eller

b) sju år efter det att han eller hon fyllt 15 år, varav de senaste två åren utan avbrott (*förvärvad boendetid*),

3) inte har gjort sig skyldig till någon annan straffbar gärning än en sådan för vilken straffet är ordningsbot och inte heller har meddelats besöksförbud (*oförvitlighetsvillkor*),

4) inte väsentligt har försummat sin underhållsskyldighet eller sina offentlighetsrättsliga betalningsförpliktelser,

5) tillförlitligt kan redogöra för sin försörjning, och

6) har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället för muntliga språkkunskaper motsvarande kunskaper i finskt eller finlandssvenskt teckenspråk (*språkkunskapsvillkor*).

14 §

Boendetid

Med hänsyn till den sökandes ålder eller hälsotillstånd eller någon annan jämförbar orsak kan också den tid eller en del av den tid som den sökande vistats i landet utan tillstånd godkännas som boendetid, om detta skall anses skäligt för den sökande.

14 §

Boendetidens början

(flyttas till 15 §)

Boendetiden börjar

1) från dagen för flyttningen eller återflyttningen till Finland, om den sökande har eller tidigare har beviljats tillstånd eller rätt att flytta till Finland i stadigvarande syfte,

2) från dagen för beviljande av det första kontinuerliga uppehållstillståndet, om den sökande inte vid ankomsten till Finland har ett tillstånd som berättigar till inflyttning,

3) från dagen för ansökan om asyl eller uppehållstillstånd, om utlännningen på basis av ansökan har beviljats asyl i Finland eller uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd eller humanitärt skydd, eller

4) för en nordisk medborgare från dagen för flyttningen till Finland eller dagen för registreringen av flyttningsanmälan, beroende på vilken av dessa som infaller senare.

Om den sökandes identitet inte har utretts, börjar den godtagbara boendetiden först när den sökande har lagt fram en utredning om sin identitet. En tidigare vistelse eller en del av den kan godkännas som boendetid om den sökande har visat initiativ till att identiteten utreds, liksom den tid som den sökande tillbringat i landet som minderårig eller en del av den, om identiteten har varit outredd av en orsak som beror på vårdnadshavaren eller av någon annan orsak som inte beror på den sökande.

15 §

Boendetidens början**Boendetiden börjar**

1) från dagen för flyttningen eller återflyttningen till Finland, om den sökande har eller tidigare har beviljats tillstånd eller rätt att flytta till Finland i stadigvarande syfte,

2) från dagen för beviljande av det första

15 §

Vistelse som godkänns som boendetid

(flyttas till 14 §)

uppehållstillståndet, om den sökande inte vid ankomsten till Finland har tillstånd som berättigar till inflyttning,

3) från dagen för ansökan om asyl eller uppehållstillstånd, om utlänningsen på basis av ansökan beviljats asyl i Finland eller uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd eller humanitärt skydd, eller (8.5.2009/327)

4) för en nordisk medborgare från dagen för flyttning till Finland eller dagen för registrering av flyttningsanmälan, beroende på vilken av dessa som infaller senare.

Om den sökandes identitet inte har utretts, börjar den godtagbara boendetiden först när den sökande företett en utredning om sin identitet. En tidigare vistelse eller en del av den kan godkännas som boendetid, om den sökande har visat initiativ till att identiteten utreds, lika väl som den tid som tillbringats här som minderårig eller en del av den, om identiteten inte har utretts av någon orsak som beror på vårdnadshavaren eller av någon annan orsak som inte beror på den sökande.

Om den sökande har vistats i Finland med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd innan han eller hon beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd, beaktas vid beräkandet av den oavbrutna boendetiden, trots vad som föreskrivs i 14 § 1 mom. 2 punkten, hälften av den tid som den sökande har vistats i landet med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd. Detta förutsätter emellertid att den sökande har vistats i Finland med stöd av ett kontinuerligt uppehållstillstånd minst ett år omedelbart innan ansökan avgörs.

Med hänsyn till den sökandes ålder eller hälsotillstånd eller någon annan jämförbar orsak kan också den tid eller en del av den tid som den sökande har vistats i landet utan tillstånd godkännas som boendetid, om detta anses skäligt med tanke på den sökande.

16 §

Avbrott i oavbruten boendetid

En oavbruten boendetid avbryts av andra än korta frånvarotider. Den oavbrutna boendetiden avbryts också, om frånvarotider förekommer så regelbundet och om de är så många att den sökande kan anses ha vistats eller vistas största delen utanför Finland. Den

16 §

Avbrott i oavbruten boendetid

Den oavbrutna boendetiden avbryts av andra än korta frånvaroperioder. Den oavbrutna boendetiden avbryts också om frånvaroperioder förekommer så regelbundet och om de är så många att den sökande för det mesta kan anses ha vistats eller vistas utanför

oavbrutna boendetiden kan dock anses ha förblivit oavbruten, om frånvaron berott på en vägande personlig orsak.

Korta frånvarotider räknas med i den oavbrutna boendetiden. Sådana är

- 1) frånvarotider på mindre än en månad,
- 2) högst sex frånvarotider på minst en månad men under två månader,
- 3) en frånvaro på minst två men under sex månader, och
- 4) en frånvaro på högst sex månader.

Tillfälliga frånvarotider på över sex månader men mindre än ett år räknas inte med i den oavbrutna boendetiden, men de avbryter inte den oavbrutna boendetiden.

Finland. Den oavbrutna boendetiden kan dock anses ha förblivit oavbruten om frånvaron berott på en vägande personlig orsak.

Korta frånvaroperioder räknas *in* i den oavbrutna boendetiden. Sådana är

- 1) frånvaroperioder *som omfattar högst en månad,*
- 2) högst sex frånvaroperioder *som omfattar mer en månad men högst två månader, och*
- 3) *högst två frånvaroperioder som omfattar mer än två men högst sex månader.*

Om den oavbrutna boendetiden anses ha blivit avbruten, beaktas vistelsen i Finland vid beräkandet av den förvärvade boendetid som avses i 13 § 1 mom. 2 punkten underpunkt b.

Tillfälliga frånvaroperioder *som omfattar mer än sex månader men högst ett år räknas inte in i den oavbrutna boendetiden. De avbryter dock inte den oavbrutna boendetiden. Vid beräkandet av boendetiden tillämpas bestämmelserna om förvärvad boendetid på sådana frånvaroperioder som överskrider ett år.*

17 §

Bevis på språkkunskaper

Att språkkunskapsvillkoret uppfylls kan visas genom avläggande av *en allmän språkexamen på färdighetsnivå tre eller statens språkexamen med nöjaktig förmåga att använda språket i tal och skrift eller genom att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs med finska eller svenska som modersmål. Språkkunskaper kan också visas genom annan skolutbildning eller på något annat sätt, om den som utfärdar examensintyg över statens språkexamen har bedömt att språkkunskapsnivån uppfyller språkkunskapsvillkoret.*

17 §

Bevis på språkkunskaper

Att språkkunskapsvillkoret uppfylls kan visas genom avläggande av

- 1) *en allmän språkexamen på färdighetsnivå tre,*
- 2) *språkexamen för statsförvaltningen med nöjaktig förmåga att använda språket i tal och skrift,*
- 3) *den grundläggande utbildningens lärokurs med finska eller svenska som modersmål eller som andra språk,*
- 4) *gymnasiets lärokurs med finska eller svenska som modersmål eller som andra språk,*
- 5) *en finsk- eller svenskspråkig studentexamen som innefattar ett godkänt vitsord i finska eller svenska som modersmål eller som andra språk,*
- 6) *en sådan yrkesinriktad grundexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (630/1998) på finska eller svenska,*
- 7) *en sådan yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinrik-*

tad vuxenutbildning (631/1998) på finska eller svenska, eller

8) sådana studier i finska eller svenska som avses i 6 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om universitetsexamina (794/2004) eller i 8 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003) eller ett mogenhetsprov på finska eller svenska.

18 §

Undantag från boendetiden och språkkunskapsvillkoret

En utlänning kan utan hinder av 13 § 1 mom. 2 och 6 punkten beviljas finskt medborgarskap, om

1) han eller hon på grundval av laglig och långvarig vistelse i Finland eller av någon annan härmed jämförbar orsak har fast anknytning till Finland, samt

2) hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och de senaste två åren har funnits i Finland utan avbrott och om

a) det är oskäligt svårt att sköta ett stadigvarande arbete i huvudsyssla i Finland utan finskt medborgarskap,

b) det med beaktande av levnadsförhållandena för en 65-årig eller äldre sökande finns synnerligen vägande skäl för naturalisation,

c) en sökande utan att själv vara orsak till det i minst 10 år felaktigt har betraktats som finsk medborgare till följd av en finsk myndighets misstag som har lett till en betydelsefull påföljd som sammanhänger med en finsk medborgares rättigheter eller skyldigheter, eller

d) det annars föreligger ett vägande, särskilt skäl som kan jämföras med de skäl som anges i underpunkterna a–c.

En utlänning kan beviljas finskt medborgarskap utan hinder av 13 § 1 mom. 6 punkten, om han eller hon på grund av sitt hälso-tillstånd eller hörsel-, syn- eller talskada inte förmår uppfylla språkkunskapsvillkoret.

18 §

Undantag från boendetidsvillkoret

En utlänning kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 2 punkten beviljas finskt medborgarskap, om

1) han eller hon på grundval av laglig och långvarig vistelse i Finland eller av någon annan härmed jämförbar orsak har fast anknytning till Finland, samt

2) hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och de senaste två åren har funnits i Finland utan avbrott.

Dessutom krävs det att

1) det är oskäligt svårt för den sökande att sköta ett stadigvarande arbete i huvudsyssla i Finland utan finskt medborgarskap,

2) den sökande utan att själv vara orsak till det i minst 10 år felaktigt har betraktats som finsk medborgare till följd av en finsk myndighets misstag som har lett till en betydelsefull påföljd som sammanhänger med en finsk medborgares rättigheter eller skyldigheter, eller,

3) det annars finns synnerligen vägande skäl att avvika från boendetidsvillkoret.

18 a §

Undantag från boendetidsvillkoret då språkkunskapsvillkoret uppfylls

En utlänning kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 2 punkten beviljas finskt medborgarskap om han eller hon uppfyller det språkkunskapsvillkor som avses i 13 § 1 mom. 6 punkten, och

1) han eller hon har en sådan fast anknytning till Finland som avses i 18 § 1 mom.

1 punkten, och

2) hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland de senaste fyra åren utan avbrott eller sammanlagt sex år efter att han eller hon fyllt 15 år, varav de senaste två åren utan avbrott.

18 b §

Undantag från språkkunskapsvillkoret

En utlänning kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 6 punkten beviljas finskt medborgarskap, om

1) det är oskäligt svårt att sköta ett stadigvarande arbete i huvudsyssla i Finland utan finskt medborgarskap,

2) den sökande har fyllt 65 år och i Finland har flyktingstatus, status som alternativt skyddsbehövande eller uppehållstillstånd som beviljats på grund av humanitärt skydd,

3) den sökande inte förmår uppfylla språkkunskapsvillkoret på grund av sitt hälsotillstånd eller en hörsel-, syn- eller talskada,

4) det annars finns synnerligen vägande skäl att avvika från språkkunskapsvillkoret.

När det gäller sökande som inte är läs- och skrivkunniga samt sökande som fyllt 65 år och har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund än med stöd av 1 mom. 2 punkten, kan avvikelser från språkkunskapsvillkoret göras om den sökande har elementära färdigheter att förstå och tala finska eller svenska eller regelbundet har deltagit i undervisning i finska eller svenska.

Avsaknad av läs- och skrivkunnighet samt andra villkor som avses i 2 mom. visas genom ett intyg utfärdat av den sökandes lärare i finska eller svenska.

19 §

Undantag från oförvitlighetsvillkoret

En utlänning kan utan hinder av 13 § 1 mom. 3 punkten beviljas finskt medborgarskap, om det utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation föreligger vägande skäl att avvika från oförvitlighetsvillkoret *särskilt med hänsyn till den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks, hur strängt straffet var och gärningens art. Hänsyn tas också till om den sökande upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar.*

Vid bedömningen kan också beaktas en dom som meddelats utomlands, förutsatt att det utdömda straffet inte strider mot straffsystemet i Finland.

På basis av bedömningen kan en väntetid bestämmas under vilken den sökande inte naturaliseras, om det inte finns vägande skäl till detta. Väntetiden kan vara ett eller högst sju år räknat från det att ett ovillkorligt fängelsestraff avtjänats. I fråga om villkorliga fängelsestraff, samhällstjänst, ungdomsstraff och bötesstraff kan väntetiden vara ett eller högst tre år räknat från dagen för brottets begående. Detsamma gäller ett brott för vilket domstolen har meddelat domseftergift. Inrikesministeriet kan meddela anvisningar om hur väntetiden noggrannare bestäms.

19 §

Undantag från oförvitlighetsvillkoret

En utlänning kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 3 punkten beviljas finskt medborgarskap, om det utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation finns särskilt vägande skäl att avvika från oförvitlighetsvillkoret. *Vid helhetsbedömningen beaktas särskilt*

1) den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks,

2) gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen,

3) huruvida den sökande upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar.

Vid bedömningen kan också en dom som meddelats utomlands beaktas, förutsatt att det straff som dömts ut inte strider mot straffsystemet i Finland.

En utlänning som avses i 1 mom. kan inte beviljas medborgarskap innan en prövotid som den sökande dömts till för ett villkorligt fängelsestraff eller ett besöksförbud som den sökande meddelats har upphört att gälla.

19 a §

Bestämmande av väntetiden

Om medborgarskapsansökan förkastas till följd av vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 3 punkten, kan en väntetid bestämmas för den sökande under vilken denne inte utan vägande skäl naturaliseras. För beviljande av medborgarskap under väntetiden eller efter dess utgång krävs en ny ansökan, varefter det på nytt bedöms huruvida villkoren för beviljande av medborgarskap är uppfyllda.

Den väntetid som avses i 1 mom. är

1) i fråga om bötesstraff minst ett och högst

tre år från den dag då brottet begicks,

2) i fråga om villkorliga fängelsestraff, samhällstjänst, ungdomsstraff och brott för vilka domstolen meddelat domseftergift minst två och högst fyra år från den dag då brottet begicks,

3) i fråga om ovillkorliga fängelsestraff minst tre och högst sju år från det att straffet avtjänats.

Om den sökande har gjort sig skyldig till fler än en straffbar gärning, sammanräknas inte de väntetider som hänför sig till de olika gärningarna. Av de alternativa väntetiderna väljs den som löper ut sist. Denna väntetid förlängs med minst två månader och högst ett år för var och en av de övriga gärningar som är förenade med väntetid, utgående från gärningens art och hur strängt straff som dömts ut för gärningen, dock så att väntetiden inte överskrider den maximitid som föreskrivs för olika straffarter i 2 mom.

Längden på den väntetid som avses i 2 och 3 mom. bestäms på basis av en helhetsbedömning av den sökandes situation. Vid helhetsbedömningen beaktas de omständigheter som avses i 19 § samt den sökandes individuella förhållanden.

21 §

Undantag i fråga om tidigare finska medborgare och nordiska medborgare

En tidigare finsk medborgare samt en medborgare i Danmark, Island, Norge och Sverige kan utan hinder av 13 § 1 mom. 2 punkten beviljas finskt medborgarskap, om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland de senaste två åren utan avbrott.

22 §

Undantag i fråga om en finsk medborgares make

En finsk medborgares make kan utan hinder av 13 § 1 mom. 2 punkten beviljas finskt

21 §

Undantag i fråga om nordiska medborgare

En medborgare i Danmark, Island, Norge och Sverige kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 2 punkten beviljas finskt medborgarskap, om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland de senaste två åren utan avbrott.

22 §

Undantag i fråga om en finsk medborgares make

En finsk medborgares make kan trots vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. 2 punkten be-

medborgarskap, om
1) makarna bor och har bott tillsammans i
minst tre år, och

24 §

Naturalisation av barn

Ett barn kan på vårdnadshavarens ansökan beviljas finskt medborgarskap, om den som gör ansökan är finsk medborgare och om barnet bor hos den som gör ansökan.

29 §

Tidigare finsk medborgare

En tidigare finsk medborgare förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan, om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland sammanlagt minst 10 år, varav minst två år utan avbrott före det anmälan gjordes, och han eller hon har fyllt 18 år.

En tidigare finsk medborgare förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan, om han eller hon har förlorat sitt medborgarskap på grundval av otillräcklig anknytning till Finland. Dessutom förutsätts att den sökande inte har fått information om förfarandet för att behålla medborgarskapet.

En person som har förlorat finskt medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter kan inte förvärva finskt medborgarskap med stöd av 1 mom.

viljas finskt medborgarskap, om
1) makarna bor och har bott tillsammans i
minst tre år *eller en avliden finsk medborgare
och dennes make har bott tillsammans minst
tre år före dödsfallet*, och

24 §

Naturalisation av barn

Ett barn kan på sin vårdnadshavares *eller intressebevakares* ansökan beviljas finskt medborgarskap, om

1) *den som gör ansökan är finsk medborgare och barnet bor hos den som gör ansökan, eller*

2) *det annars finns vägande skäl för naturalisation.*

29 §

Tidigare finsk medborgare

En tidigare finsk medborgare förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan.

Den som har förlorat sitt finska medborgarskap på grundval av 32 eller 33 § kan inte förvärva finskt medborgarskap med stöd av 1 mom.

30 §

Nordisk medborgare

En 18 år fylld medborgare i Danmark, Island, Norge eller Sverige förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan, om han eller hon har förvärvat medborgarskap i Danmark, Island, Norge eller Sverige på något annat sätt än genom naturalisation, om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland de senaste sex åren och om han eller hon under denna tid inte har dömts till frihetsstraff.

En person som har förlorat finskt medborgarskap och som därefter utan avbrott varit medborgare i Danmark, Island, Norge eller Sverige förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan, om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns i Finland.

34 §

Behållande av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder

En tillräcklig anknytning anses föreligga, om

1) personen är född i Finland och har i lagen om hemkommun (201/1994) avsedd hemkommun i Finland när han eller hon fyller 22 år,

2) personen har haft hemkommun i Finland eller egentligt bo och hemvist i Danmark, Island, Norge eller Sverige sammanlagt minst sju år innan han eller hon fyllde 22 år, eller

3) personen efter att ha fyllt 18 men inte 22 år

a) skriftligen har meddelat en finsk diplomatisk beskickning eller ett finskt konsulat som leds av en utsänd tjänsteman eller magistraten att han eller hon vill behålla sitt finska medborgarskap,

b) har fått finskt pass, eller

c) i Finland fullgjort värnplikt eller civiltjänst.

30 §

Nordisk medborgare

En 18 år fylld medborgare i Danmark, Island, Norge eller Sverige förvärvar finskt medborgarskap efter anmälan, om han eller hon har förvärvat medborgarskap i Danmark, Island, Norge eller Sverige på något annat sätt än genom naturalisation och hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns och har funnits i Finland de senaste fem åren och han eller hon under denna tid inte har dömts till frihetsstraff.

34 §

Behållande av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder

En tillräcklig anknytning anses finnas, om

1) personen är född i Finland och enligt lagen om hemkommun (201/1994) har sin hemkommun i Finland när han eller hon fyller 22 år,

2) personen har haft sin hemkommun i Finland eller *sitt egentliga bo* och hemvist i Danmark, Island, Norge eller Sverige sammanlagt minst sju år innan han eller hon fyllde 22 år, eller

3) personen efter att ha fyllt 18 men inte 22 år

a) skriftligen har meddelat en finsk diplomatisk beskickning eller ett finskt konsulat som leds av en utsänd tjänsteman eller magistraten att han eller hon vill behålla sitt finska medborgarskap,

b) har sökt *eller* fått finskt pass,

c) i Finland *har fullgjort eller för tillfället fullgör beväringstjänst eller civiltjänst eller sådan tjänstgöring som avses i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995), eller*

d) har fått finskt medborgarskap på ansökan eller efter anmälan.

35 §

Befrielse från finskt medborgarskap

Om den sökande inte ännu när ansökan av-
görs är medborgare i en främmande stat, kan
han eller hon befrias från sitt finska medbor-
garskap endast genom ett beslut vars ikraft-
trädande förutsätter att den sökande inom den
tid som nämns i beslutet lämnar en utredning
om förvärvet av medborgarskap i den främ-
mande staten. När utredningen om förvärvet
av medborgarskap i den främmande staten
har lagts fram, utfärdas ett intyg om att vill-
koret uppfyllts.

44 §

Anhängiggörande av ansökan och anmälan

En i denna lag avsedd ansökan och anmälan
skall personligen lämnas in till polisinrätt-
ningen i det härad inom vars verksamhetsom-
råde den sökande har sin hemkommun. An-
sökan om befrielse från finskt medborgar-
skap, anmälan enligt 26 och 27 § om barn el-
ler adoptivbarn samt anmälan som avses i 29
§ 2 mom. kan också lämnas in till Finlands
diplomatiska beskickningar, konsulat eller
honorärkonsulat. Vårdnadshavaren gör och
lämnar in en ansökan eller anmälan för ett
barn som är sökande. Medsökande och barn
som är sökande skall vara närvarande när an-
sökan eller anmälan lämnas in.

45 §

Bilagor till ansökan

Den sökande skall till medborgarskapsan-
sökan foga en i 17 § avsedd utredning om
sina kunskaper i finska eller svenska. Utred-
ning om språkkunskaper behövs dock inte om
den sökande är ett barn som inte har fyllt 15
år. Om en medsökande som fyllt 15 år omfat-

35 §

Befrielse från finskt medborgarskap

Om den sökande inte ännu när ansökan av-
görs är medborgare i en främmande stat, kan
han eller hon befrias från sitt finska medbor-
garskap endast genom ett beslut vars ikraft-
trädande förutsätter att den sökande inom den
tid som nämns i beslutet lämnar en utredning
om att han eller hon har förvärvat medbor-
garskap i den främmande staten. När *Migra-
tionsverket har mottagit utredningen om för-
värvet av medborgarskap i den främmande
staten, utfärdas ett intyg över att detta villkor
har uppfyllts.*

44 §

Anhängiggörande av ansökan och anmälan

En ansökan eller anmälan som avses i den-
na lag ska personligen lämnas in till *polisen*.
En ansökan om befrielse från finskt medbor-
garskap, en sådan anmälan gällande ett barn
eller adoptivbarn som avses i 26 och 27 § el-
ler en sådan anmälan som avses i 29 § 1
mom. kan också lämnas in till Finlands di-
plomatiska beskickningar, konsulat eller ho-
norärkonsulat. Då den sökande är ett barn ska
ansökan eller anmälan för barnets räkning
göras och lämnas in av barnets vårdnadsha-
vare *eller intressebevakare*. Medsökande och
barn som är sökande ska vara närvarande när
ansökan eller anmälan lämnas in.

45 §

Bilagor till ansökan

Den sökande ska till sin medborgarskaps-
ansökan foga *en sådan utredning om sina
kunskaper i finska eller svenska som avses i
17 § och en sådan redogörelse för sin för-
sörjning i Finland som avses i 13 § 1 mom. 5
punkten*. En utredning om språkkunskaper

tas av ansökan, skall den sökande till ansökan också foga en utredning om den medsökandes kunskaper i finska eller svenska. Om barnet fyller 15 år efter att ansökan anhängiggjorts men innan den har avgjorts, skall en utredning om barnets språkkunskaper fogas till ansökan.

behövs dock inte om den sökande är ett barn som inte har fyllt 15 år. Om en medsökande som fyllt 15 år omfattas av ansökan, ska den sökande också foga en utredning om den medsökandes kunskaper i finska eller svenska till ansökan. Om barnet fyller 15 år efter att ansökan har lämnats in men innan den har avgjorts, ska en utredning om barnets språkkunskaper fogas till ansökan.

50 §

Beslut och delgivning av beslutet

Ett för den sökande positivt beslut kan delges genom att det sänds med posten på den adress som den sökande uppgivit. Mottagaren anses i Finland ha fått del av beslutet senast sju och utomlands senast 30 dagar efter det brevet sändes, om inte något annat visas.

50 §

Beslut och delgivning av beslutet

Ett för den sökande positivt beslut *och ett beslut om bestämmande av medborgarskapsstatus* kan delges genom att det sänds med posten på den adress som den sökande uppgett. Mottagaren anses i Finland ha fått del av beslutet senast 7 och utomlands senast 30 dagar efter det brevet sändes, om inte något annat visas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en medborgarskapsansökan som är anhängig när denna lag träder i kraft tillämpas det oförvitlighetsvillkor och det språkkunskapsvillkor som gällde vid ikraftträdandet, om tillämpningen av villkoret leder till ett slutresultat som är fördelaktigare för den sökande än bestämmelserna i denna lag.

Om en medborgarskapsanmälan som har gjorts i enlighet med 60 § och är anhängig när denna lag träder i kraft har lämnats in efter att den tidsfrist som anges i 60 § 4 mom. har löpt ut, tas inte en ny behandlingsavgift ut hos den sökande för behandlingen av en sådan medborgarskapsanmälan som avses i 29 § om han eller hon uppfyller de villkor för förvärv av medborgarskap som föreskrivs i 29 §.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.